Утвърдил:

/П/

ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Областен управител на област Монтана

Съгласували:

Областен съвет за развитие на област Монтана

Протокол от 23.03.2016 г. от Заседание на Областен съвет за развитие на област Монтана

/П/

Георги Цеков

Директор на Регионална „Дирекция за социално подпомагане" Монтана

ОБЛАСТНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЛАСТ МОНТАНА (2016 – 2020 Г.)

март 2016 г.

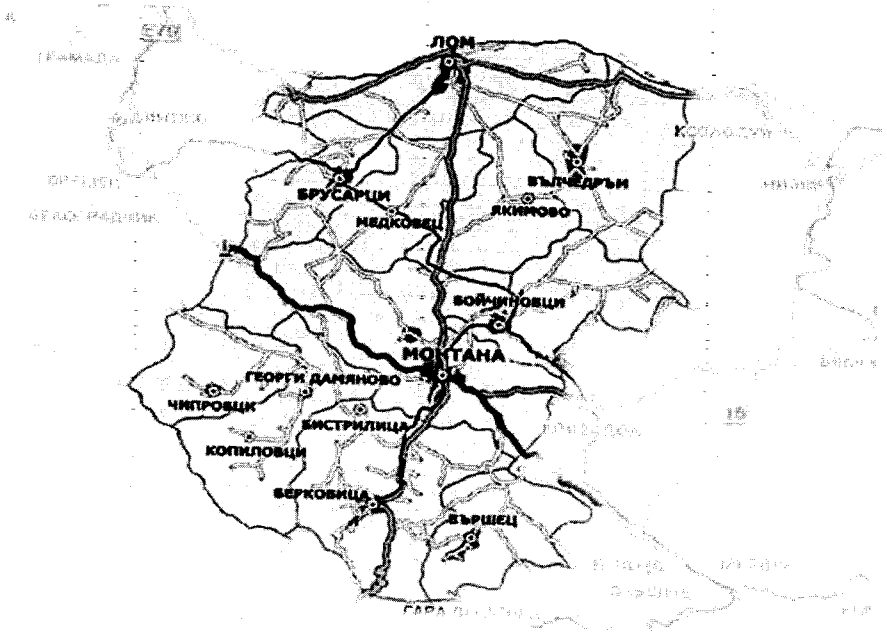

Съдържание

РЕЗЮМЕ....6
РАЗДЕЛ А: КОНТЕКСТ И ОЦЕНКА НА НУЖДИТЕ....7
1.КОНТЕКСТ....7
1.1.Предистория: как е създадена стратегията....7
1.2.Обхват и фокус на стратегията....8
1.3.Съответствие с международни, национални и местни политики....9
2.ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СИТУАЦИЯТА И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ В ОБЛАСТ МОНТАНА....10
2.1.Тенденции в развитието на област Монтана....11
2.2.Идентифицирани рискови групи и потребности....16
2.2.1.Рискови групи деца, младежи и техните семейства....17
2.2.2.Пълнолетни лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Стари хора....20
2.3.Изводи за състоянието на мрежата от услуги в областта....23
2.3.1.Заключения за изпълнението на предходната стратегия....23
2.3.2.Препоръки....27
РАЗДЕЛ Б: СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ....28
3.ВИЗИЯ И ЦЕЛИ....28
3.1.Визия....28
3.2.Ценности и принципи....28
3.3.Направления на стратегията....29
3.4.Общи и специфични цели....30
3.4.1.Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства....30
3.4.2.Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора....31
4.КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИЖЕНИЯТА НА СТРАТЕГИЯТА....32
5.ЛОГИЧЕСКА РАМКА НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В ОБЛАСТ МОНТАНА....34
6.ИНТЕРВЕНЦИЯ – СОЦИАЛНИ УСЛУГИ И МЕРКИ....38
6.1.Мерки и дейности по Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства....38
6.1.1.Мрежа от услуги за деца и семейства в риск....38
6.1.2.Закриване на институциите за деца....48
6.1.3.Алтернативна семейна грижа....49
6.1.4.Социално включване за деца с увреждания....51
6.1.5.Услуги и дейности за деца и младежи жертви на насилие, с рисково поведение....53
6.1.6.Подобряване на резидентните услуги в общността....55
6.2.Мерки и дейности по Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора....74

6.2.1.Подобряване на резидентните грижи за лица и стари хора 74
6.2.2.Планове за трансформиране на СИ за лица и стари хора 78
6.2.3.Нови резидентни услуги за лица и стари хора 78
6.2.4.Услуги за рехабилитация и подкрепа 81
7.СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА 110
7.1.Цели и задачи на мониторинга и оценката 110
7.2.Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията 111
РАЗДЕЛ В: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ..... Error! Bookmark not defined.4
8.ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА 114
8.1.Отговорности и роли 114
8.2.Механизми за партньорство 122
9.СТРУКТУРИ ЗА КООРДИНАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА 124
9.1.На областно ниво 124
9.2.На общинско ниво 127
10.РЕСУРСИ 129
10.1.Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията 129
10.2. Финансови и материални ресурси 129
11.ЕТАПИ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА 129
12.КОМУНИКАЦИОННА ПРОГРАМА 130
12.1.Цели и методи 130
12.2.Оперативно изпълнение на комуникационната програма 131
РАЗДЕЛ Д: ПРИЛОЖЕНИЯ 132
ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ДОКЛАД ЗА АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ В ОБЛАСТ МОНТАНА.

Използвани съкращения (абревиатури)

АЗ	Агенция по заетостта
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДРСЗ	Дирекция "Регионална служба по заетостта"
ДП	Домашен помощник
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане"
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОН
ЗЖ	Защитено жилище
ЗМБ	Звено „Майка и бебе"
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП "ОСПОЗ"	Национална програма „От социални помощи към осигуряване на

	заетост”
ОЗД	Отдел “Закрила на детето”
Отдел “СЗ”	Отдел “Социална закрила”
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравноосигурителна каса
РИО на МОН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието и науката
РЗИ	Районна здравна инспекция
РПУ	Районно полицейско управление
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
ЛА	Личен асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция
ООЕ	Областен оперативен екип
ОРЕ	Общински работен екип

Резюме

В Закона за социално подпомагане и в Правилника за неговото прилагане е създадена законовата рамка за разработването и изпълнението на областни и общински стратегии за развитие на социални услуги, като инструмент за по-тясна връзка между равния достъп, качеството и финансовата устойчивост на социалните услуги. Организирането на процеса по изготвянето на стратегиите на областно и на общинско ниво е регламентирано в посочените нормативни документи като задължение на областния управител и съответните кметовете и общинските съвети.

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Монтана /2016 – 2020 г./ е разработена като секторна политика, въз основа на стратегията за социални услуги изпълнявана през изминалия период 2011-2015 г., както и въз основа на анализи на потребностите от социални услуги в общините на територията на областта и обобщен анализ за областта.

Настоящата стратегия представлява отворен и гъвкав документ, подлежащ на усъвършенстване и допълнение. Чрез него се дава възможност за поглед в бъдещето и полагане основите на желаното развитие на област Монтана в социалната сфера.

Визия: Областната стратегия за развитието на социалните услуги цели да превърне **област Монтана в регион с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот.**

За да се продължи постигнето на качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Монтана.

Ключовите направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на важните социални проблеми на жителите на областта.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Областната стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за уязвими деца и младежи и техните семейства, както и лицата с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

Приоритетите на съответните направления на Областната стратегия отново са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и въз основа на заключенията и препоръките от направеното проучване и цялостен анализ на ситуацията в област Монтана към 30 юни 2015 г.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1.Контекст

1.1. Предистория: как е създадена стратегията

Стратегията е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Монтана – областната администрация, единайсетте общински администрации в областта, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги, местни граждански организации (НПО), представители на целевите общности и рисковите групи. За организиране процеса на разработването й са сформирани Областен оперативен екип, включващ представители на областната администрация, Регионална дирекция „Социално подпомагане" (РДСП), ГД „Контрол по правата на детето" към Държавна агенция за закрила на детето, Дирекция „Социално подпомагане" – Монтана, общинските администрации и представител на неправителствения сектор. Методична подкрепа е оказана от УНИЦЕФ /предоставени са информационни карти за събиране на информация, както и предоставени структури на анализите и стратегията/. Стратегията стъпва основно на разработен Областнен аналитичен доклад, който е неразделна част от нея.

Извършеното проучване и задълбочен анализ на социално-икономическата ситуация, в която живеят рисковите групи и уязвимите общности в област Монтана, оценката на техните потребности и възможности за развитие осигуряват необходимата информация да се идентифицират приоритетите, целите, дейностите и социалните услуги в областта като цяло и във всяка община на територията на областта.

Областният аналитичен доклад е разработен от оперативен екип, сформиран със заповед на областния управител на област Монтана и включващ представители отново на заинтересованите страни - на областната администрация, Регионална дирекция „Социално подпомагане" (РДСП), ГД „Контрол по правата на детето" към Държавна агенция за закрила на

детето, Дирекция „Социално подпомагане" – Монтана, общински администрации Монтана, Лом и Берковица и представител на неправителствения сектор.

Анализът на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана обобщава информацията на общинските аналитични доклади, разработени от общински оперативни екипи към съответната община в периода юни –2015 година, като включва и информация за наличните услуги към 31 декември 2015 г.

Областното планиране премина през четири основни етапа:

- създаване на организация за съвместна работа на заинтересованите страни;
- анализ на ситуацията и оценка на потребностите на рисковите групи;
- общинско стратегическо планиране;
- консултиране, финализиране и утвърждаване на стратегията.

На 23.03. 2016 г. Стратегията е предложена за обсъждане и одобрение пред Областния съвет за развитие.

1.2.Обхват и фокус на стратегията

В съответствие с предписанията на ППЗСП, стратегията обхваща **период** от 5 години - 2016 – 2020 г. включително.

По отношение на **териториалния обхват на социалните услуги и дейности** областната стратегия включва: социални услуги, разкривани самостоятелно в отделните общини; междуобщински социални услуги, които обхващат потребители от две или повече общини; координирани и съгласувани дейности с други области и общини извън областта; мобилност на услугите; други социални дейности, здравни или образователни програми и инициативи на общините, НПО и пр., насочени към социално включване на уязвими общности и групи.

Областната стратегия задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги и хоризонтални мерки за социално включване във всяка от общините на територията на областта. На основата на настоящата стратегия, следва да бъдат разработени съответно общинските стратегии и годишните планове за развитие на социалните услуги.

По отношение на съдържанието и параметрите на мерките областната стратегия покрива широк спектър от социални услуги и дейности – съществуващи и нови.

Социалните услуги и дейности са разглеждани като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне реален ефект и ползи за обхванатите целеви групи. Политиките на социално включване обхващат много уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа.

В този контекст областното планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка.

1.3.Съответствие с международни, национални и местни политики

Разработването на Стратегията е в съответствие със Специфичните препоръки на Съвета на ЕС в тази област, добрите практики на страните-членки на ЕС, както и с редица международни документи, които третират въпросите, свързани със защитата на човешките права и подобряване на качеството на живот на възрастните хора, хората с увреждания, гарантиране правото на децата на семейна среда и на достъп до качествена грижа и услуги според индивидуалните им потребности:

Стратегията е разработена в унисон с принципите на:

Международни нормативни актове, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Международна харта за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания и Факултативния протокол
- Европейска социална харта
- Стандартни правила за равнопоставеност и равни възможности за хората с увреждания на ООН
- Конвенция на ООН срещу насилието и дискриминацията
- Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи;
- Харта на основните права на ЕС;
- Европейска харта на правата и отговорностите на възрастните хора, нуждаещи се от дългосрочни грижи и помощ;
- Европейска харта на предоставящите грижа в семейството;
- Европейска стратегия за хората с увреждания за периода 2010 - 2020;
- Европейска стратегия за здравеопазване;
- Резолюция на Европейския парламент от 9 септември 2010 г. относно дългосрочните грижи за възрастни хора.

През последните години в България са разработени и се изпълняват редица национални стратегически документи, регламентиращи развитието на социалните услуги. Един от приоритетите в програмата на правителството са мерките за борба със социалното изключване и за приобщаване на лицата, които имат най-малък достъп до пазара на труда и до обществото, чрез осигуряване на по-добър достъп до социални услуги.

Настоящата Стратегия е разработена в съответствие с действащото национално законодателство в областта на социалните услуги, здравеопазването, интеграцията на хората с увреждания, защитата от дискриминация.

Документите на национално ниво:

- Национална стратегия за дългосрочна грижа
- План за действие за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа на възрастните хора и План за действие към нея (в процес на разработване от АСП);
- Национален доклад на Република България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2013 - 2014 г.;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България";
- План за действие за изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България";
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015;
- Национална стратегия за детето 2008–2018 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006–2020;
- Стратегически план на МТСП до 2018 година;
- Национална стратегия на Република България за интеграция на ромите (2012 – 2020).

Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация.

Документи на областно и общинско ниво в област Монтана:

- Областна стратегия за развитие на област Монтана (2015–2020);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

2.Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Монтана

Областната стратегия е изградена върху изводите и препоръките от направеното проучване на ситуацията в област Монтана, обобщени във финалния доклад "Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана". (Приложение № 1)

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма –

начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи няколко населени места в една или повече общини, както и за разработване на „смесени" услуги.

2.1.Тенденции в развитието на област Монтана

Анализът на ситуацията идентифицира основните проблеми, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на област Монтана. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението на основата на социално-икономически и други неблагополучия.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси** в област Монтана са:

- Трайна тенденция на бързо намаляване на населението на област Монтана.
- Интензивното придвижване на населението към София и големите градове на страната, както и извън границите на България.
- През 2014 г. в сравнение с 2012 г. се наблюдава намаляване на броя на ражданията и намаляване на равнището на раждаемостта.
- Броят на ражданията на майки под 18 г. през годините от 2010 до 2013 г. се запазва сравнително непроменен.
- Запазва се трайна тенденция за отрицателен естествен прираст, който наблюдаваме през периода 2010-2014 г.
- Повишаване на общата и детската смъртност през годините.
- Задълбочаване на процеса на остаряване на населението.
- Предстоящи сериозни проблеми в броя и състава на трудовите ресурси в почти всички общини в област Монтана.
- Общият коефициент на възрастова зависимост показва, че в област Монтана на всеки 100 човека на възраст от 15 до 64 години се падат 62 човека от т.н. зависими възрасти, които се нуждаят от подпомагане и издръжка.
- Населението на област Монтана наброява 148 048 души, като ромският етнос е втори по численост след българския и наброява 18 228 души.

Заключенията за тенденциите в **икономическото развитие, заетостта и безработицата** са:

Икономическо развитие

- Макроикономическите показатели за *Брутен вътрешен продукт /в т.ч и БВП на глава от населението/ и Брутна добавена стойност* се подобряват, но все още изостават значително, както на фона на националните показатели, така и спрямо останалите области в Северозападния район с изключение на област Видин. По показател *БВП на човек*, по

официални статистически данни за 2012 г., област Монтана заема предпоследно място в СЗР, като изпреварва единствено област Видин.

- Официалните данни за макроикономическите показатели в областта отчитат икономически растеж през периода 2010-2013 г. , но в значително по-ниски темпове спрямо равнището в страната.
- Независимо че е налице ръст при показателя *Брутен вътрешен продукт на глава от населението* неговите стойности се дължат не толкова на положителни промени в състоянието на областната икономика, колкото на негативните демографски характеристики и намаляващия брой население, поради което е трудно да се направи реалистична оценка на отчетения ръст в БВП на човек към 2012 г.
- Общият размер на реализираните в област Монтана преки чуждестранни инвестиции нараства прогресивно през годините от анализирания период и достига най-високи стойности през последната – 2013 г. Независимо от постигнатия резултат за годината област Монтана заема последно място в Северозападния район. На първо място по реализирани чуждестранни инвестиции в СЗР е област Плевен, следвана от областите Враца и Ловеч.
- Общият размер на произведена продукция в областта нараства през периода 2010-2013 г. и достига най-високи стойности в последната година. Като водещи по отношение на произведената през 2013 г. продукция се очертават отраслите "Добивна и преработваща промишленост", "Строителство", "Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети", и "Селско, горско и рибно стопанство".
- В структурно отношение в икономиката на област Монтана доминират микро предприятията с персонал до 9 заети лица, а най-малко се големите с персонал над 250 заети. Голяма част от микро и малките предприятия извършват дейност в сферата на услугите.
- Основен източник на доходи за населението в област Монтана си остава работната заплата. С оглед на негативната демогрфия на областно ниво е очевидно, че една немалка част от населението разчита на пенсиите и доходите от самостоятелна заетост, както и на обезщетения и помощи.
- Област Монтана заема предпоследно място в Северозападния район по среден доход на домакинство и лице съгласно официалните данни за 2014 г. Областта изпреварва през анализираната година единствено област Ловеч.
- Водещи по размер на средната брутна годишна заплата в област Монтана към 2013 г. са общините Монтана, Лом и Берковица. На последно място по този показател е община Брусарци.
- Съгласно средния списъчен брой на наетите лица по икономически дейности в областта към 2013 г. най-голям брой наети по трудово и служебно правоотношение има в

отраслите *Преработваща промишленост, Търговия и ремонт на автомобили и мотоциклети, Държавно управление, Здравеопазване и образование, Административни и спомагателни дейности,* а най-малко в *Научните изследвания, Операциите с недвижимо имущество, Добивната промишленост, Производството на газ и горива и Информационни и далекосъобщителни услуги.*

Доходи

- Най-високи стойности по отношение на средната работна заплата се наблюдават в отраслите *Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива, Фининсови и застрахователни дейности, Добивна промишленост, Селско и горско стопанство и Държавно управление*, а най-ниски в *Информационни и далекосъобщителни услуги, Професионални дейности и научни изследвания, Хотелиерство и ресторантьорство и Административни и спомагателни дейности.*

- Всички икономически отрасли в областта отбелязват ръст в размера на средногодишното брутно възнаграждение към 2013 г. с изключение на финансовия сектор и хотелиерството. Отрасъл "Хотелиерство и ресторантьорство" е критичен за развитието на областта с оглед на неизползвания потенциал, с който тя разполага в сферата на туризма, поради което адекватното заплащане в сектора е от съществено значение за задържането на подготвени, квалифицирани и мотивирани за работа с клиентите кадри.

Заетост

- Налице е цялостна тенденция към увеличаване на заетостта в област Монтана за 2014 г спрямо нивото от 2010 г. предвид коефициента на заетост, изчислен на база променящият се през годините общ брой на населението.

- По отношение на образователната структура на заетостта доминират заетите със средно образование, следвани от висшистите и хората с основно и по-ниско образование. Независимо че броят на заетите със средно образование си остава най-голям спрямо другите групи той се променя с отрицателен знак през годините от периода 2010-2014 г. Броят на заетите висшисти и хора с основно образование постепенно нараства през периода.

- Размерът на заетостта е най-голям във възрастовата група 35-44 години предвид постигнатия коефициент на заетост за 2014 г. На второ място е възрастовата група 45-54 години, а на трето хората на възраст между 25 и 34 години.

- По отношение на анализа по икономически дейности към 2013 г. е видно, че отрасъл *Преработваща промишленост* доминира над останалите със средно 8478 наети през годината. Отрасъл *Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети* заема второ място по среден брой наети лица – 3807. Третото място в класацията заема *Образователната сфера* с

2764 наети лица. *Здравеопазването, Социалната дейност и Държавното управление* си поделят четвъртата позиция със средни стойности за брой наети лица съответно 2719 и 2243.

- Средният списъчен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение за периода 2010-2013 г. се променя с положителен знак във всички общини в област Монтана с изключение на общините Монтана и Берковица, където в края на анализирания период през 2013 г. е налице спад в броя наети спрямо нивото от 2010 г. Монтана е общината с най-голям брой наети лица в края на разглеждания период, а Медковец – с най-малък.

Безработица

- Наблюдава се увеличение в броя регистрирани безработни (12 584 регистрирани общо в областта спрямо 11718 за 2010 г.).
- Промяна в посока намаление на броя регистрирани безработни лица се наблюдава в общините Берковица (1335 за 2014 г. спрямо 1727 през 2010 г.), Вършец (817 за 2014 г. спрямо 830 през 2010 г.), Монтана (2774 за 2014 г. спрямо 2922 за 2010 г.) и Чипровци (346 към 2014 г. спрямо 359 към 2010 г.)

Анализът очертава следните **проблеми и тенденции в секторите**:

Здравеопазване:

- Обобщената *оценка* на заболеваемостта и смъртността по причини за умирания показва, че основните проблеми на здравето на населението произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението.
- Тенденция за повишаване на общата заболеваемост;
- Задържащ се висок относителен дял на болестите на органите на кръвообращението и болести на дихателната система;
- Постоянна тенденция за нарастване на заболеваемостта от онкологични и психични заболявания;
- Общата смъртност се запазва устойчиво висока и над средната за страната. Водещо място заемат болестите на органите на кръвообращението.
- Неравномерно разпределена специализирана медицинска помощ спрямо отделните общини в региона. В големите общини се осигурява пълен обем дейности с разкрити клинични лаборатории и кабинети за образна диагностика. Повечето от специалистите в малките общини работят с договори за недостатъчност в определени дни от седмицата.
- На територията на област Монтана функционират 3 МБАЛ – 1 областна в гр. Монтана и 2 общински в гр.Лом и гр.Берковица; 1 специализирана болница за рехабилитация в гр.Вършец; 1 частна СБАЛ по нервни болести в гр. Монтана, които осигуряват добра болнична

база за лечение на остри заболявания, но крайно недостатъчна за продължително лечение и хосписи.

- Основните показатели, характеризиращи дейността на този вид лечебни заведения като цяло са около и над средните за страната с малки изключения.
- Структура и организация на спешната медицинска помощ в областта се осъществява от ЦСМП гр.Монтана с 6 филиала /ФСМП - Монтана, Лом, Берковица, Вършец, Вълчедръм и Чипровци, разполагащи с определен брой реанимационни, лекарски, долекарски и транспортни екипи и спешно отделение към областната болница.
- Средното разстояние от всички населени места в областта до филиал за спешна медицинска помощ е 40 км., а най – отдалеченото място е на 50 км. от ФСМП, което гарантира за населението своевременност и равенство на достъпа до системата за спешна медицинска помощ.
- Голямо текучество на лекари, както и малък брой лекари със специалност, с тенденция до кадрова криза.

Образование:

- На територията на област Монтана функционират 5 защитени и 22 средищни училища. Обслужващи звена - 5 бр.: ОДК и ЦРД - 4; Ресурсен център – 1; Частен професионален колеж (филиал) – 1. Специални училища-помощни – 2. Брой училища по вид по чл. 10 от ЗНП – 67, брой детски градини – 52.
- Поддържане на неблагоприятните тенденции в развитието на образователната система на територията на област Монтана.
- *Брой на отпадащите от образование ученици* - разгледани като процент от общия брой на учениците, броят на отпадащите в област Монтана е относително постоянен.
- *Запазване делът на слетите и маломерните паралелки* спрямо общия брой паралелки, което налага извода, че в област Монтана училищна система не е оптимално изградена.
- *Образователните резултати на учениците*: като цяло резултатите, показани от учениците на национални външни оценявания, макар и незначително, като цяло са по-ниски от средните за страната. Анализът на резултатите от националните външни оценявания, както и на резултатите от контролната дейност на РИО - Монтана потвърждават огромното влияние на семейната среда върху резултатите на учениците. Липсата на достъп до информация и ниското образование на част от родителите са определящ фактор за по-слабото представяне на учениците.

- *Професионално образование и обучение* - не само остава неразрешен, но и се задълбочава проблемът за синхрон между предлаганото професионално образование и потребностите на пазара на труда.
- Положително е, че училища, които не са средищни, традиционно осигуряват условия за целодневна организация за удовлетворяване на потребностите на учениците и техните родители.
- Сравнително малък е процентът на необхаванатите 3-4-годишни деца (около 9-10%), като причините за това са предимно трудната социализация към новата среда и повишаване нивото на заболяваемост при малките деца.
- Броят на напусналите ученици в задължителна възраст поради семейни и социално-икономически причини са 91 ученици. В преобладаващата част от случаите става дума за деца от социално слаби семейства, с безработни родители, деца на разведени родители и деца от малцинствените групи.

Жилищна среда и инфраструктура

- Общините нямат финансова възможност за ново жилищно строителство, липсват и механизми, които да стимулират фирми да инвестират в тази посока, което ограничава възможността на общината да провежда адекватна социална политика.
- Същевременно се увеличава делът на необитаемите и свободни частни жилища, като част от тях са изоставени и полусъборени, намиращи се в райони с неподдържана пътна мрежа, неблагоустроени.
- Инфраструктурни и благоустройствени проблеми има, както в ромските квартали, така и в останалите квартали на населените места на територията на общините.

2.2.Идентифицирани рискови групи и потребности

В резултат от анализа на рисковите фактори бяха обособени няколко ключови рискови групи, които да бъдат обект на въздействието на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за област Монтана. Същевременно анализът на групите в риск не цели тяхната пълна класификация, а набелязването на някои приоритетни потребности от социална защита за групите, както и преценка на необходимостта от конкретни социални услуги за тях.

Данните за броя на лицата от съответните групи (с изключение на настанените в специализирани институции) са приблизителни, тъй като рискът от социално изключване е резултат от съчетаване на фактори от различно естество, а не резултат от една единствена характеристика. Така например, само наличието на много деца в семейството не може да бъде предпоставка за социално изключване, ако към тази характеристика не са включени и други, като продължителна безработица, липса на жилище, ниско образование на родителите.

Забележка: В Областния доклад-анализ /Приложение 1/, на базата на обобщената информация от общинските доклад-анализи е включен подробен „списък" на рисковите групи и подгрупи с количествени данни за всяка рискова група или подгрупа, характеристика на техните проблемите и потребностите, териториално им „разпределение" по общини и типове населени места.

Забележка: Количествените данни не навсякъде са пълни и в Анализа е посочено, кои от тях не са подадени/липсват!

2.2.1.Рискови групи деца, младежи и техните семейства

- **Деца, настанени в специализирани институции**

Общият брой деца, отглеждани в ДДЛРГ "Милосърдие" – Лом към 31.12.2015 г. е 17 деца.

- **Деца, обучаващи се в ПУ и деца настанени в ПУ с интернат, по данни на РИО**

Броят на децата, които се обучават ПУ през разглеждания период остава сравнително непроменен. През 2010 г. това са 54 деца в община Лом и към 30 юни 2015 г. те са 56 деца, отново в община Лом.

Броят на децата настанени в ПУ с интернат е същият, както децата обучаващи се ПУ е същият, тъй като помощно училище „Д-р Петър Берон", Лом разполага с интернат.

Данни за помощно училище „Христо Ботев", Берковица – не са подадени.

- **Деца, настанени в ЦНСТ и деца, напуснали ЦНСТ**

Анализът показва, че през 2010 г. най-много са децата, настанени/ отглеждани в ЦНСТ за деца в община Георги Дамяново, следват общините Берковица, Лом. В останалите общини няма настанени деца, тъй като няма разкрити ЦНСТ през годината. Общо 37 деца са отглеждани в услугата.

През 2014 г. броят на децата, настанени в ЦНСТ за деца се увеличава на 41 деца, като вече има деца и в ЦНСТ – Монтана.

Децата, напуснали ЦНСТ за деца през 2015 г. – до 30.06.2015 г. са 7 деца, 1 в община Георги Дамяново, 1 в община Берковица и 5 в община Лом.

- **Деца с увреждания**

Към юни 2015 г. на територията на област Монтана са регистрирани 1025 деца с установени трайни увреждания. От тях 538 са децата с фичически увреждания, 372 са деца с множествени увреждания, 84 са деца с умствена изостаналост и 31 деца с психични разстройства.

- **Деца, отпаднали от училище**

124 деца са отпаднали от училище през учебната 2014–2015 година.

Основните идентифицирани нужди са:

- Ангажиране на свободното време на учениците;
- Увеличаване на привлекателността на училището чрез извънкласни занимания;
- Работа със семейството за развиване на мотивация за образование.

➢ **Деца в училищна възраст, необхванати от образователната система**

По данни на РИО – Монтана за периода от 2010 г. до 2015 г. няма деца, в училищна възраст, които да не са обхванати от образователната система.

➢ **Деца, настанени при близки и роднини**

Към юни общият брой на настанени деца при близки и роднини общо за област Монтана е 194 деца като в сравнение с 31.12.2010 г. техният брой е спаднал с близо 40 деца. Съответно най-висок е делът на децата, настанени при близки и роднини в трите по-големи общини на областта.

Проблемите при тази група деца, които могат да бъдат идентифицирани, се отнасят от една страна до потребностите на децата от получаване на адекватни грижи и от друга до потребностите на родните и близките, които са поели грижа за отглеждането на децата, вместо техните биологични родители, да бъдат подкрепяни при предоставяне на грижите за настанените при тях деца.

➢ **Деца в приемна грижа**

Деца, настанени в приемна грижа

Броят на децата, настанени в приема грижи през 2015 до 30 юни 2015 г. е 40, като 10 деца – община Медковец, 6 – община Монтана, 4 в общините Берковица и Брусарци, 3 – община Якимово, 2 в община Вълчедръм.

Общият брой на децата настанени в приемни семейства към 30.06.2015 г. е 131.

Деца, напуснали приемна грижа

28 деца са напуснали приемата грижи през 2015 г. до 30 юни.

➢ **Деца на непълнолетни родители и майки под 18 години**

По данни на НСИ, ражданията на майки под 18 год. към 31.12.2014 г. техният брой е съответно – общо раждания на майки под 18 год. – 29 бр. при 140 бр. за областта, от тях 2 раждания на майки под 14 год., във възрастова група 15-16 год. – 10, над 16 год. – 17.

Броят на ражданията на майки под 18 години се е увеличил в сравнение с 2010 г.

За тази група е деца най-подходящо е се развиват социални услуги в общността, като най-подходящи са Центровете за обществена подкрепа и Звено „Майка и бебе".

➢ **Деца в многодетни семейства**

Към 30.06.2015 г. децата в многодетни семейства са 288.

Анализа на тази рискова група деца, обуславя необходимостта да се развиват допълнителни услуги за подкрепа на семействата и превенция на изоставането на деца от тези семейства.

➢ **Деца на самотни родители**

Към юни 2015 г. в областта са подадени данни от ДСП за общо 1 778 деца на самотни родители. Най-голяма е групата на деца, отглеждани от самотни родители в община Лом – 1251 деца. Следва община Вълчедръм, община Чипровци – 173, община Монтана е с 67 деца.

Необходимо е да се проучи каква част от децата, настанявани в институции, в риск от отпадане от училище и с агресивно поведение се отглеждат от един родител, за да се планират интервенциите според нуждите на семейството.

➢ **Деца в конфликт със закона**

Малолетните, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС Монтана:

- През 2010 г. са 5;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 4.

Непълнолетни, извършили противообществени прояви, регистрирани в ДПС:

- През 2010 г. са 8;
- През 2014 гл – 8;
- Към 30 юни 2015 г. – 5.

Брой възпитателни дела за престъпления на непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по реда на чл. 61 от НК:

- През 2010 г. са 17;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – 1.

Брой деца с наложена мярка обществен възпитател през годината:

- През 2010 г. са 4;
- През 2014 г. – 6;
- Към 30 юни 2015 г. – няма деца.

Общ брой деца, с които МКБППМН работи годишно

- През 2010 г. са 45;
- През 2014 г. – 22;
- Към 30 юни 2015 г. – 10.

Идентифицираните нужди за превенция на поведенческите проблеми при децата са:

- Осигуряване на подкрепа от родителите и намаляване на агресията в семейната среда;

- Ангажиране на свободното време на децат ;
- Осигуряване на подкрепата на психолог при нужда.

➢ **Деца, жертви на насилие и трафик и получили полицейска закрила**

Общият брой на децата, жертва на насилие към 30 юни 2015 г. – 44 деца.

От тях:

- Броят на децата, жертва на физическо насилие към края на 2014 г. е 5 деца.
- Броят на децата, жертва на сексуално насилие към 30 юни 2015 г. – 4 деца.
- Броят на децата, жертва на друго насилие към 30 юни 2015 г. – 18 деца.

Тази целева група има потребност от предоставяне на коплексни социални услуги свързани с предоставяне на специализирана консултантска помощ за децата и техните родители, осигуряване на подслон, храна, дрехи, лекарства, достъп до здравни и образователни услуги, адекватна родителска грижа, основана на любов и привързаност, разбиране и предоставяне на закрила, /вместо наказание/ преодоляване на травмите от преживяно насилие.

2.2.2.Пълнолетни лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Стари хора.

Основните идентифицирани нужди са от:

- Предоставяне на социални услуги в общността, насочени към пряко подпомагане на лицето с увреждане, при задоволяване на неговите основни жизнени потребности, а именно: „Личен асистент", „Социален асистент", „Домашен помощник".
- Предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация;
- Изграждане на умения за независим живот;
- Обучения за активно включване на пазара на труда;
- Осигуряване на подкрепа за семейството на лицето с увреждане;
- Достъпна архитектурна среда;
- Подкрепа в социално включване в общността.

➢ **Лица с физически увреждания**

Към м. юни 2015 г. данните за лицата с физически увреждания за областта са, че техният общ брой е 10 005 лица.

Данни по този показател липсват за община Вълчедръм.

➢ **Лица с множествени увреждания**

На територията на областта към юни 2015 г са регистрирани – 3 327 лица.

➢ **Лица с психични заболявания**

Към юни 2015 г. подадените данни от ДСП за областта са както, следва: общи за областта – 279 лица с психични заболявания, от тях за общините Лом – 102, Георги Дамяново – 82, Вършец – 58, Берковица – 20 и Чипровци – 17.

За общините Бойчиновци, Монтана и Якимово данните са нула.

За общините Брусарци, Вълчедръм и Медковец данни не са подадени.

Основните нужди на лицата с психични заболявания са преди всичко получаването на 24 часови постоянни грижи, в обичайната домашна среда - като близките, които ги полагат, би трябвало да имат приоритетен достъп до дейностите „Личен асистент", „Социален асистент" и „Домашен помощник", което ще ги мотивира да обгрижват лицата в обичайната домашна среда, и да се избегне настаняването им в институции. Когато лицата с психични разстройства нямат близки, или близките им са в невъзможност да полагат грижи за тях, е необходимо да има развити горе посочените услуги.

- **Лица с умствена изостаналост**

Лицата с умствена изостаналост за област Монтана към юни 2015 г. са 84 лица, като най-голям е броят им в община Монтана – 37, Лом с 15 лица, общините Бойчиновци – 10, по 6 лица в общините Брусарци и Вълчедръм, – 48 и 42 лица, общините Георги Дамяново и Чипровци с по 8 лица. За община Вършец – 4 лица, 3 за община Берковица, за Медковец – 2 лица и за община Якимово – 1 лице. За останалите общини подадените данни са нули.

Много от тях са лежащо болни или със затруднено придвижване и се нуждаят от постоянни грижи. В общността ползват най-често услугите „Личен асистент", „Социален асистент" и „Домашен помощник", които са алтернатива на настаняване в институции.

Необходимо е разкриването на услуги резидентен тип за тази категория лица с увреждания.

- **Лица, настанени в институции**

Общият брой на лицата с лица с физически увреждания в СИ към 30.06.2015 г. е 168 лица, като 80 са лицата в община Берковица, 47 в община Лом и 41 в община Монтана.

Данните за лица с психични разстройства в СИ сочат, че за 11 лица лица от тази група, които са настанени в СИ в областта.

Лица с деменция в СИ съм 30.06.2015 г. са общо 103 лица за областта, разпределени в община Берковица – 55 и община Лом – 48 лица.

Лица с умствена изостаналост в СИ съм 30.06.2015 г. са общо 54 лица за областта, разпределени в община Берковица – 17 и община Лом – 37 лица.

За да се планират услуги за деинституционализация на лицата с увреждания, е необходимо да се проучи вида на заболяванията за всеки от тях и да се направи оценка на необходимата грижа, а именно реинтеграция в семейна среда и ползване на социални услуги в общността и развитие на социалните услуги резидентен тип.

➢ **Лица в резидентна грижа**

Лица с физически увреждания в ЦНСТ съм 30.06.2015 г. са общо 34 лица за областта, разпределени в община Вършец – 15, община Лом – 10 и община Монтана - 9 лица.

Лица с умствена изостаналост в ЦНСТ към 30.06.2015 г. са общо 12 лица в община.

Лица с физическо увреждания в ЗЖ: Само 1 лице с физически увреждания към 30.06.2015 г. е настанено в ЗЖ и то е от община Брусарци.

Лица с психични разстройства в ЗЖ съм 30.06.2015 г. са общо 19, като 10 са в община Лом и 9 в община Монтана.

Лица с умствена изостаналост в ЗЖ към 30.06.2015 г. са общо 14 лица в община Берковица – 8 и 6 в община Монтана.

Лица, настанени в преходно жилище към 30.06.2015 г. са общо 5 лица в община Монтана.

➢ **Старите хора, настанени в институция**

Стари хора, настанени в ДСХ към 30.06.2015 г. са общо 223 лица, от община Берковица – 150, община Бойчиновци – 47, община Брусарци – 1, 25 – община Лом.

Данните сочат, че няма стари хора, които да са настанени в ЦНСТ или в ЗЖ на територията на област Монтана.

➢ **Старите хора, чакащи за настаняване в СИ**

Данните сочат, че броят на стари хора, чакащи за настаняване в СИ в областта се е увеличил от 60 лица през 2010 г. на 91 лица към юни 2015 г.

➢ **Самотно живеещи стари хора**

По данни на НСИ самотно живеещите стари хора към 2011 г. по данни на преброяването са както следва: общо 10 879 лица, за общините Монтана – 2 731, Лом – 1 789, Берковица – 1 415, Бойчиновци – 962 и 889 за община Вълчедръм. 694 са лицата в община Вършец, 518 – Якимово, 509 – Брусарци, 508 – Медковец, 452 – Чипровци и 412 в община Георги Дамяново.

Основни насоки при работата с тази група са следните:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома - помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;
- Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони.

➢ **Общности и групи в неравностойно положение**

Групата на NEET`s.

2.3.Изводи за състоянието на мрежата от услуги в областта

2.3.1.Заключения за изпълнението на предходната стратегия

Основните цели на предходната Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2010-2015г бяха:

- Деинституционализация на грижите за децата;
- Деинституционализация на грижите за възрастни хора и хората с увреждания.

В процеса по деинституционализация на грижите за децата се работеше в посока

√ разработване на планове за закриване или трансформация на всички специализирани институции на територията на областта;

√ настаняване на децата от институции в различни форми на семейна грижа;

√ създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;

√ подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип;

√ закриване и трансформация на съществуващите специализирани институции за деца;

√ подпомагане на социалната интеграция на младежите, напускащи специализирани институции.

Във връзка с подобряване грижите и качеството на грижите за деца, услугите за деца в риск, както и извеждане на деца, настанени в специализирани институции в социални услуги от резидентен тип или в среда, близка до семейната са предприети няколко стъпки:

В периода 2010 г. – 2015 г. са разкрити:

- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания** - гр.Берковица, с капацитет 15 места;
- **Център за обществена подкрепа** – гр.Берковица, с капацитет на услугата – 30 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Берковица, с капацитет 15 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания** – с.Гаврил Геново, с капацитет 15 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания** - гр.Лом, с капацитет 9 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания** - гр.Лом, с капацитет 12 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Лом, с капацитет 14 места;

- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 10 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 14 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 14 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** - гр.Монтана, с капацитет 14 места;
- **Увеличен е капацитетът на център за социална рехабилитация и интеграция в гр.**Лом – от 40 места на 60 места;

През посоченият период са закрити и специализирани институции за деца и младежи на територията на област Монтана.

Следствие от извършените оценки на потребностите на децата в специализираните институции са закрити:

- **Дом за деца лишени от родителска грижа „Звънче"** с.Георги Дамяново;
- **Дом за деца лишени от родителска грижа „Люба Тенева"** гр.Берковица;
- **Дом за деца и младежи с умствена изостаналост** в гр.Берковица
- **Дом за медико-социални грижи за деца** гр.Монтана
- **Намален е капацитетът на Дом за деца, лишени от родителска грижа „Милосърдие"** гр.Лом от 50 на 40 места. Със заповед на Изпълнителния директор на АСП е преустановено настаняването на деца в институцията и се работи по закриването й

Изключителен успех бележи развитието на социалната услуга **Приемна грижа** в област Монтана, която е най - добрата алтернатива, децата да не се отглеждат в специализирани институции.

В годините постепенно нараства броят на приемните семейства, желаещи да полагат грижи за деца. 2010 година броят на приемните семейства в област Монтана е 19, с настанени в тях 17 деца. В края на 2015г. броят на приемните семейства е 150, с настанени в тях 167 деца. Услугата се предоставя в почти в всички общини на областта (с изкл. на общ.Вършец).

През 2012 г. освен от дирекциите „Социално подпомагане" услугата започва да се предоставя и по Проект „И аз имам семейство" в партньорство с общините Монтана, Лом и Берковица.

През 2014 г. в град Монтана е открита **Синя стая**, която е специализирано помещение за изслушване и разпит на деца, свидетели и жертви на насилие от специално обучени професионалисти. Това са деца, участващи в правни процедури, независимо дали като свидетели или жертви на престъпление, деца в конфликт със закона или участници в

административни и граждански производства. Целите на **Синята стая** са да се избегне допълнителното травмиране на децата в процеса на разследване и правораздаване и да се защитят техните права и най-добър интерес, като в същото време се гарантира събирането на пълна и точна информация по даден случай, за да може да се приложи ефективно правосъдие.

През 2015 – В гр. Монтана е открит първият в страната **Детски център за застъпничество и подкрепа „Зона ЗаКрила"**. Иновативна услуга за деца жертви на насилие и престъпления, обединяваща добри юридически, медицински, психологически и социални практики и поставя детето във фокуса на всички техни усилия.

При изпълнение на целите от предходната стратегия, касаещи развиване и предлагане на мрежа от социални услуги в общността, съобразени с потребностите на възрастните хора и хората с увреждания и подобряване натяхното качество; разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора; подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността; повишаване ефективността на услугите и осигуряване на равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество сенаблюдава малък, но съществен напредък.

Разкрити социални услуги от резидентен тип за възрастни в периода 2010-2015 г. на територията на област Монтана:

- **Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с физически увреждания в** гр.Вършец, с капацитет 15 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с умствена изостаналост в** гр.Берковица, с капацитет 12 места;
- **Център за настаняване от семеен тип за хора с психични разстройства в** гр.Лом, с капацитет 10 места;
- **Защитено жилище за хора с психични разстройства в с.Замфир, общ.Лом,** с капацитет 10 места;
- **Защитено жилище за лица с психични разстройства в гр.Монтана,** с капацитет 9 места
- **Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в гр.Монтана,** с капацитет 8 места

Намалени са капацитетите на:

- **Център за временно настаняване в гр.Лом-** от 15 на 10 места;
- **Дневен център за стари хора в гр.Монтана** – от 24 места на 8 места;
- **Център за временно настаняване гр.Монтана** от 15 места на 10 места.

На територията на област Монтана се предоставят социалните услуги «Личен асистент», Домашен социален патронаж, увеличен е броят на потребителите и е разширен териториалният обхват на услугата Обществена трапезария (не се предлага единствено в общините Брусарци, Якимово, Бойчиновци и Георги Дамяново). Предстои стартирането на услугата Домашен помощник (не във всички общини).

Планирани и неразкрити социални услуги за деца и възрастни:

- ЦОП в общините Вършец, Лом, Вълчедръм, Брусарци, Якимово, Чипровци и Медковец;
- Център за ранна интервенция и превенция;
- Областен център по приемна грижа;
- Център за превенция на отпадналите от училище;
- Кризисен център за жени и деца, жертви на трафик и насилие;
- ЦСРИ за стари хора и възрастни с увреждания в гр.Монтана;
- Дневници центрове за деца и младежи с увруждания и за възрастни хора;
- Наблюдавано жилище;
- Защитено жилище за лица с психични разстройства в гр.Чипровци и с.Говежда;
- Защитени жилища за стари хора в Монтана;
- Защитено жилище за хора с деменция;
- Дом за стари хора в гр.Вълчедръм;
- Дом за стари хора с увреждане в с.Аспарухово

Така съществуващите социални услуги не оформят мрежа от услуги, все още има общини, в които липсват подкрепящи услуги за децата и младежите от новоизградените центрове за настаняване от семеен тип и защитени жилища. Необходимо е разкриването на дневни центрове за деца и младежи с увреждания на територията на някои общини, на център за обществена подкрепа в тези две общини. Има общини, в които единствената форма на социална услуга е осигуряването на „Личен асистент" или Домашен социален патронаж.

Констатирано е известно изоставане в разкриването на редица услуги в общността за стари хора, планирани в Областната стратегия. От особена важност старите хора да останат в домашна среда е развиването на услугите „Личен асистент", „Социален асистент" и „Домашен помощни". Услугата „Социален асистент" не се предлага в нито една от общините на област Монтана. Недостатъчен е броя на финансираните социални услуги в общността в т.ч по национални и оперативни програми.

Голяма част от заложените в предходната стратегия социални услуги останаха неразкрити, поради разнородни причини - липса на интерес в общността към дадения вид услуга, недостатъчно финансиране, липса на подходящ сграден фонд и схеми за финансиране,

недостиг на общински средства, липса на методика за реда и условията за предоставяне на иновативни услуги отговарящи на потребностите на уязвимите групи.

2.3.2.Препоръки

Разработването на Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2016 - 2020 в област Монтана е базирано на резултатите от изготвения Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Монтана и националните приоритети за развитие и предоставяне на социални услуги. Необходимо е да се развие максимално широко партньорство и включване на всички заинтересовани страни. Специфичните характеристики на проблемите на рисковите групи изискват решения на областно ниво и осъществявани със съвместните усилия на всички заинтересовани страни.

Следва да се обърне внимание на:

- Превенция и ранна интервения за деца и семейства в риск - услуги за превенция, или дейности в наличните услуги;
- Продължаване на работата в посока деинституционализация на грижите за деца и окончателното закриване на институциите за деца;
- Деца и възрастни с увреждания - развитие на услугите в общността за децата и възрастните с увреждания, работата в мрежа, услуги за лица с психични разстройства и деменция;
- Социално включване на рисковите групи - развитие на интегрирани услуги и на свързаните сектори - образование, здравеопазване, пазар на труда и междусекторни сътрудничества;
- Развитие на иновативни междусекторни услуги за възрастни хора и хора с увреждания, включващи рехабилитация,трудотерапия и учене през целия живот;
- Грижа за старите хора - деинституционализация на грижите за старите хора, подкрепящи социални услуги за стари хора;
- Иновативни социални услуги, съответстващи на спецификата на потребностите на рисковите групи в областта;
- Устойчивост на предлаганите социални услуги в общността, финансирани по различни национални/европейски програми. Създадените и установени форми на социална подкрепа в общността като „Личен асистент“, „Социален асистент“, „Домашен помощник“ все още са зависими от отпускания финансов ресурс, а не от наличните потребности в общините.
- Засилване на превенцията и ранната диагностика;
- Повишване на професионалните компетенции на екипите в социалните услуги, чрез включването им в обучения и осигуряването на регулярни супервизии.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3.Визия и цели

3.1.Визия

В дългосрочен план Областната стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне **област Монтана в регион с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот**.

3.2.Ценности и принципи

Основна ценност за областната стратеги за социалните услуги е всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от заинтересованите страни в област Монтана, като:

- Недискриминация, обществена солидарност и толерантност към всички социални групи;
- Зачитане на човешките права и съответствие на социалните услуги с международно признатите права на човека и права на детето;
- Водещи интереси на детето и на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- Благосъстояние на децата, семействата, уязвимите общности и индивиди;
- Семейната среда като ценност и ресурс за преодоляване на социалното изключване и за развитие на наличния потенциал на всеки за самостоятелност и реализация;
- Достойнството на всяко човешко същество.

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- Съответствие с реалните нужди на групите в риск и планиране на гъвкави социални услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- Осигуряване на равен достъп до услуги за всички рискови групи и уязвими общности, живеещи на територията на областта;
- Насърчаване на услугите в общността и ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай;
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;

- Надграждане върху достиженията и натрупания опит в планирането, управлението и предоставянето на социалните услуги;
- Иновативност и гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки;
- Прозрачност и отчетност при планирането и усвояването на финансовите средства;
- Изграждане на мрежа от партньорства на местно ниво, с участието на всички заинтересовани страни;
- Осигуряване на подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семеен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и със съответните подзаконови нормативни актове.

3.3.Направления на стратегията

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Монтана.

Ключовите приоритети на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на областта.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Областната стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата, пълнолетни и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора

Стратегията отделя специално внимание на следните целеви групи:

А. Деца и семейства в риск:

- Деца в риск от отделяне от родните семейства, деца в риск от неглижиране, насилие
- Деца с увреждания
- Деца в риск, включително необхванати, отпаднали и в риск от отпадане от училище
- Деца и младежи, жертви на насилие
- Деца и младежи, настанени в специализирани институции и в резидентни услуги – ЦНСТ, ЗЖ и др.

Б. Уязвими пълнолетни лица, възрастни и стари хора:

- Хора с увреждания
- Лица, настанени в институции
- Лица с психични разстройства
- Лица в друго неравностойно положение /принадлежащи към етническа общност, безработни, живеещи под линията на бедността
- Самотно живеещи възрастни хора с увреждания и заболявания
- Стари хора.

3.4.Общи и специфични цели

За осъществяването на визията на Областната стратегия, във всяко от избраните по-горе направления са набелязани общи и специфични цели:

3.4.1.Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства

- **Обща цел:** Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск.

Услугите в това направление са насочени към:

- Превенция за деца и семейства в риск;
- Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността.

Специфични цели:

Специфична цел 1 (Направление 1): Разширяване на мрежата от социални услуги във всички общини в областта за подкрепа на уязвимите семейства и децата за превенция на отделянето на деца от семействата, предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Специфична цел 2 (Направление 1): Закриване на институциите за деца и ограничаване на резидентните услуги.

Специфична цел 3 (Направление 1): Създаване на нови социални услуги и подобряване на качеството в съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

Специфична цел 4 (Направление 1): Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Специфична цел 5 (Направление 1): Да се осигури превенция и подкрепа при случаи на децата жертви на насилие, при наличие на деца и младежи с рисково поведение, както и на деца в конфликт със закона.

Специфична цел 6 (Направление 1): Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип.

Специфична цел 7 (Направление 1): Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги; да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

3.4.2.Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

❖ **Обща цел:** Да се ускори процеса на деинституционализация посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Стратегията трябва да доведе до значително намаляване на дела на хората в специализирани институции в област Монтана чрез развиване на социални услуги за извеждането им, закриване на институции, развиване на качествени социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната.

Услугите в това направление са насочени към:

- Деинституционализация на грижите за възрастни хора
- Осигуряване на домашни грижи и подкрепа в дома на потребителите, която да предотврати или поне да отложи необходимостта от резидентна грижа

Специфични цели:

Специфична цел 1 (Направление 2): Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Специфична цел 2 (Направление 2): Разработване на планове за закриване/трансформация на всички специализирани институции на територията на областта.

Специфична цел 3 (Направление 2): Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора.

Специфична цел 4 (Направление 2): Създаване на условия за социално включване чрез предоставяне на адекватни почасови и дневни услуги за превенция и подкрепа (ЦСРИ, дневни центрове, и пр.)

Специфична цел 5 (Направление 2): Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно и междуобщинско сътрудничество и развитие на смесени услуги.

4.Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Индикаторите са характеристика, която може да бъде измерена, за да се оцени изпълнението на заложените цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и резултатите и въздействието от тяхното изпълнение. Описаните по различните направления на стратегията индикатори включват количествени и качествени индикатори:

Постигането на целите на стратегията в рамките на следващите пет години ще създаде условия за подобряване качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение, живеещи на територията на област Монтана. Качествената промяна в ситуацията в област Монтана ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори. (Подробен списък на индикаторите е представен в Логическа рамка на Областната стратегия.)

Основните **базови индикатори за въздействието** на Стратегията и постигната промяна в системата на социалните услуги в област Монтана, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Развита модерна социална политика в подкрепа на рискови семейства и общности в област Монтана в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности;
- Подобрено равнище на създадени възможности за достъп до услуги на максимален брой нуждаещи се хора;
- Постигната качествена промяна в предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от резидентен тип;
- Закрити всички специализирани институции за деца в област Монтана;
- Осъществени поне 3 междуобщински/междусекторни социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Разкрити повече социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора;
- Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 10 % от старите самотноживеещи хора в област;

Качествените и количествени индикатори за ефективност, ефикасност и въздействие на Стратегията включват:

- Намален брой на децата отделени от родните семейства;
- Подобрена грижа за децата, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване);
- Обхващане на възможно по-голяма част от децата с увреждания в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа;
- Поне 90% от децата в предучилищна възраст, обхванати в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст - в подходяща форма на образование;
- Намаление с 80% на децата в риск от отпадане от училище;
- Предотвратена преждевременна институционализация на поне 150 хора с увреждания, стари хора и самотноживеещи, чрез развитите услуги за грижа в семейна среда;
- Осигурени социални услуги - тип резидентна грижа в среда, близка до домашната, за поне 40% от нуждаещите се стари хора в област Монтана, които са затруднени да живеят сами;
- Осигурена подкрепа и задоволяване на ежедневните потребности на бездомните лица на територията на област Монтана;
- Разширен спектър от услуги за превенция и успешна реинтеграция на лица от рискови групи /със зависимости и проблемно поведение/;
- Осигуряване на обучение, възможности за придобиване на професионални умения и осигуряване на трудова заетост на поне 20 лица от рискови групи, годишно.

5.Логическа рамка на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана

Визия	**Областната стратегия за развитие на социалните услуги цели да превърне област Монтана в регион с модерни, разнообразни и достъпни социални услуги, отговарящи на потребностите на хората и общностите в риск и допринасящи за тяхната пълноценна реализация и повишено качество на живот**			
Направление 1 **Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства**	**Обща цел :** **Създаване на условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск**	• Осигурена подкрепа на по-голяма част от уязвимите семейства и деца в Центрове за обществена подкрепа и Семейно-консултативни центрове в област Монтана; • Обхванати в комплексна програма за ранно детско развитие в цялата област Монтана поне 30% от уязвимите семейства и деца; • Намален брой на децата, отделени от родните семейства; • Подобрена грижа за децата, настанени в алтернативни форми на семейна грижа (настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване); • Реинтеграция в семейна среда на деца от резидентни услуги в биологично семейство или чрез настаняване при близки и роднини, приемна грижа, осиновяване; • Осигурена качествена приемна грижа за поне 230 деца чрез увеличаване броя и повишаване капацитета на	• Социологически проучвания • Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия • Годишни доклади за мониторинг на напредъка на изпълнението на областната стратегия • Статистически данни на НСИ • месечни и тримесечни справки в РДСП • анализи на РДСП за оценката на потребностите • заповеди на кмет и	2016г. 2018г. 2020г.

		приемните семейства; • Създаден капацитет за обхващане на възможно по-голяма част от децата с увреждания в услуги за медицинска и социална рехабилитация и/или в различни форми на заместваща и дневна грижа; • Свеждане до минимум броя на децата от област Монтана, отглеждани в специализирани институции; • Поне 90% от децата в предучилищна възраст, обхванати в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст - в подходяща форма на образование; • Намаление с 80% на децата в риск от отпадане от училище	решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на уязвими семейства и деца • решения на ОбС и заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги • Проучване за обратна връзка от потребителите	
Направление 2: **Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.**	**Обща цел:** **Ускоряване процеса на деинституциона лизация, посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността**	• Предотвратена преждевременна институциона-лизация на поне 150 хора с увреждания, стари хора и самотноживеещи, чрез развитите услуги за грижа в семейна среда; • Постигната степен на адаптиране на средата към нуждите на хората с увреждания (в зависимост от специфичната ситуация във всяка от 11-те общини); • Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на по-голям брой от хората с увреждания – чрез увеличен капацитет на потребителите на услугите домашен социален патронаж, обществена трапезария, домашен помощник, социален и личен асистент;	• Социологически проучвания • Финален доклад за оценка на въздействието на Областната стратегия • Годишни доклади за мониторинг на напредъка на изпълнението на областната стратегия • Статистически данни на НСИ • месечни справки в	2016г. 2018г. 2020г.

		• Осигурени услуги, подкрепа и грижи в домашна среда за поне 20% от старите хора в област Монтана с приоритетно обхващане на самотноживеещите в изолирани населени места; • Осигурени социални услуги- тип резидентна грижа в среда, близка до домашната, за поне 40% от нуждаещите се стари хора в област Монтана, които са затруднени да живеят сами; • Изградени и функциониращи социални услуги-тип резидентна грижа за хора с умствена изостаналост и психични разстройства и предотвратяване настаняването им в специализирана институция; • Подобрен достъп на хората с увреждания до социална и медицинска рехабилитация чрез изградена мрежа от ЦСРИ в област Монтана, които да предоставят необходимите услуги за поне 100 лица; • Създаден капацитет за осигуряване на дневни и почасови грижи за поне 200 възрастни хора и лица с увреждания годишно; • Подобрена грижа за около 450 стари хора и възрастни с деменция, настанени в преустроени и ремонтирани домове; • Осигурена подкрепа и задоволяване на ежедневните потребности на бездомните лица на територията на област Монтана;	РДСП • анализи на РДСП за оценката на потребностите • заповеди на кмет и решения на ОС за разкрити нови общински услуги в подкрепа на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение • решения на ОбС и заповеди на АСП за разкриване на нови социални услуги • Проучване за обратна връзка от потребителите	

		• Увеличаване и подобряване качеството на резидентните грижи за хората с увреждания; • Разширен спектър от услуги за превенция и успешна реинтеграция на лица от рискови групи /със зависимости и проблемно поведение/; • Осигуряване на обучение, възможности за придобиване на професионални умения и осигуряване на трудова заетост на поне 20 лица от рискови групи, годишно; • Предотвратена институционализацията на около 87 лица с увреждания, интелектуални и физически затруднения • Повишен капацитет за управление на СУ на представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и персонал на доставчиците на услуги;		

6.Интервенция – социални услуги и мерки

Функциониране на социалните услуги на областно и общинско ниво: Социалните услуги ще се предоставят на две нива – общинско и областно. На всяко от нивата ще бъдат изградени партньорски мрежи, които ще обединяват досега съществуващите с планираните социални услуги.

- Посочено е развитието на съществуващите социални услуги в перспектива: разширяване, реформиране или закриване на всяка услуга/дейност;
- Очертано е разкриването на нови социални услуги за всички целеви групи, включително иновативни услуги, които не съвпадат изцяло със стандартните държавно-делегирани дейности;
- Планирани са междусекторни иновативни услуги и програми с включване на свързани сектори - образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и инфраструктура, чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги;
- Част от услугите ще бъдат междуобщински, други мобилни, заради икономическа ефективност и липса на достатъчно специалисти в по-малките общини и населени места

6.1.Мерки и дейности по Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

Обща цел 1 на Направление 1: Да се създадат условия за ранна интервенция и предотвратяване на рискове, водещи към социална изолация и изключване на деца и семейства, подкрепа на семейства с деца в риск.

Приоритети в даденото направление са:

- ◉ превенция за деца и семейства в риск;
- ◉ социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи чрез развитие на социални услуги в общността;
- ◉ продължаване на процеса на деинституционализация;
- ◉ **превенция на отделянето на деца от родните семейства;**
- ◉ превенция на насилието и подкрепа за деца и младежи, жертви на насилие, трафик, в конфликт със закона, рисково поведение;
- ◉ подкрепа за социално включване на деца с увреждания и техните семейства.

6.1.1.Мрежа от услуги за деца и семейства в риск

Специфична цел 1.1. Разширяване на мрежата от социални услуги във всички общини в областта за превенция на отделянето на деца от семействата, подкрепа на

уязвимите семейства и децата за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от област Монтана в Центрове за обществена подкрепа.

Нов Център за обществена подкрепа (ЦОП) на деца и семейства в риск ще бъде разкрит в Община Лом. ЦОП ще бъде с териториален обхват населените места от съответната община, както и населените места от общините Брусарци и Медковец. Предвижда се разкриване на филиал на ЦОП Лом в община Брусарци.

На по-късен етап от изпълнението на стратегията е планирано разкриване на ЦОП в община Вълчедръм.

В областния град ще продължи да работи съществуващият ЦОП в Комплекса за социални услуги за деца и семейства (КСУДС). Ще продължи дейността и на ЦОП Берковица като през планирания период предстои увеличаване на капацитета и териториалния обхват. В обхвата на ЦОП Берковица ще се включи и община Вършец, с населените си места. Планира се разкриване на филиал на ЦОП Берковица в гр. Вършец.

Дейностите в ЦОП ще бъдат насочени към превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище, деинституционализация и реинтеграция на деца, развиване на умения на самостоятелен живот, приемна грижа и осиновяване, превенция на отклоняващото се поведение.

Конкретните услуги във всеки Център за обществена подкрепа включват: семейно консултиране и подкрепа; консултиране и информиране за проблеми, свързани с развитието на децата от съответната възраст; индивидуални и фамилни консултации в случаи на кризи в семейството; превенция на рисково и асоциално поведение на деца и младежи; подкрепа за професионално ориентиране на деца и младежи; семейно планиране, подготовка за родителстване, работа на ниво родилен дом, психологическо консултиране и рехабилитация, обучения в умения за самостоятелен живот, превантивни програми на ниво училище, информационни кампании, оценяване, обучение, наемане и подкрепа на приемни родители, подготовка и подкрепа на осиновители. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации и др. Центровете за обществена подкрепа ще предоставят услуги в своите помещения и чрез мобилни екипи.

Дейност 1.1.1.1. Разкриване на нов Център за обществена подкрепа в община Лом

Център за обществена подкрепа в гр. Лом с капацитет 50 и предполагаем брой ползватели за година около 110 – 120 души. ЦОП ще работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.

Дейностите по подготовка за разкриване на ЦОП ще стартират през 2016 г. с идентифициране на източници на финансиране и избор на подходящо местоположение. Ще се полагат усилия за привличане на външни източници на финансиране на инвестиционните разходи за създаване на ЦОП. Предвижда се ЦОП Лом да започне да функционира през 2016 г. и най-късно през 2020 г. да достигне пълен капацитет - 70 и предполагаем брой ползватели за година около 180 – 200 души, обхващайки и общините Брусарци и Медковец, както и разкриване на филиал на ЦОП Лом в община Брусарци.

Стартирането на дейността на ЦОП в община Лом като държавно делегирана дейност е предвидено за 2016 г, а увеличаването на капацитета (постепенно) и териториалния обхват за 2017-2018 г., до достигане на максималния капацитет към 2020 г.

Тази услуга се явява в центъра на общинските мрежи и ще предоставя голяма част от предвидените дейности за превенция и подкрепа на деца и семейства.

Дейност 1.1.1.2. Разкриване на ЦОП Вълчедръм

Кога - от 2017? Капацитет 30 с увеличение до 40? ...

Дейност 1.1.1.3. Продължаване и разширяване дейността на ЦОП в общините Монтана и Берковица.

Центърът за обществена подкрепа в гр.Монтана е делегирана държавна дейност от 2008 г., която се управлява от община Монтана. Към момента, същият е с капацитет 70 места и брой ползватели на услугата 170 – 200 души годишно. Прогнозен капацитет към 2020 г. – 100 места и предполагаем брой ползватели на услугата 220 – 260 души. Изградена е добра партньорска мрежа между екипа на ЦОП и всички ведомства на територията на областта, работещи с деца. Има отчетени добри положителни резултати и работи на пълен капацитет.

Центърът за обществена подкрепа Монтана ще продължи да работи по превенция на изоставянето, подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище, консултации, семейни конференции, услуги за деинституционализация, реинтеграция в семейна среда, развиване на приемна грижа, осигуряване на сигурна семейна

среда за деца, лишени от родителска грижа, превенция на насилието, пренатална превенция, ранна превенция на ниво родилно отделение.

Центърът за обществена подкрепа в гр. Берковица е делегирана държавна дейност от 2014 г., която се управлява от община Берковица. Към момента, същият е с капацитет 30 места и брой ползватели на услугата 40 души годишно. Прогнозен капацитет към 2020 г. – 50 места и предполагаем брой ползватели на услугата 70 – 80 души, с увеличаване на териториалния обхват на услугата, включвайки община Вършец, с населените й места.

Мярка 1.1.2. Предоставяне на подкрепа на уязвимите семейства и деца от област Монтана в Семейно-консултативни центрове.

СКЦ е иновативна междусекторна услуга, която обединява комплекс от интегрирани социални, здравни, образователни услуги и мерки за превенция и подкрепа на малки деца и семейства в риск с голям мобилен компонент за обхващане на най-уязвимите общности, живеещи в обособени квартали или в изолирани населени места в общината и областта. Същевременно, чрез мобилната работа и прилагането на програмния подход, СКЦ са в състояние гъвкаво да планират и предоставят интегрирани и междусекторни услуги в съответствие с потребностите на семействата и децата в риск от сегрегираните общности, които на практика са останали извън обсега на социалните и другите обществени услуги. В дългосрочен план те допринасят също за постепенното преодоляване на нарушеното доверие към държавните и общински институции, към обществените услуги, включително към отделите за закрила на детето (ОЗД) сред маргинализираните групи и семейства.

Главната цел на СКЦ е превенция за предотвратяване на рискове, които водят до настаняване на бебета извън семейството и недобра грижа за децата сред рискови групи в уязвимите етнически общности.

Специфичните цели на СКЦ включват:

- Повишаване на родителските умения и подобряване на грижите за бебета, малки деца, подрастващи и млади хора от уязвимите семейства;
- Намаляване на случаите на отделяне на деца от семейството и на изоставяне на бебета и малки деца чрез мерки за първична превенция, промяна на нагласи във високорисковите общности към грижата за децата, мерки за осигуряване на достъп до базови услуги, подкрепа за подобряване на родителската грижа и социалните ресурси на семействата;
- Създаване на условия за стимулиране на развитието на децата и младите хора сред високо рискови уязвими общности със специално внимание към ранното детско развитие;
- Ограничаване на тенденцията към постоянно възпроизвеждане на рисковете за децата и семействата чрез мобилизация на общностния потенциал за развитие на уязвими етнически малцинства и групи в сегрегираните общности

Дейностите на Семейно-консултативния център са насочени главно към:

- Картографиране на рисковите общности чрез мобилна работа директно в общностите за идентифициране на деца и семейства в риск.
- Оценка на потребностите и извеждане на приоритети. На основата на оценката на проблемите на идентифицираните рискови групи и техните потребности – индивидуални, семейни, групови или общностни – се определят и планират приоритетните програми за услуги и дейности в подкрепа на рисковите групи през съответния период.
- Разработване и изпълнение на програми, които представляват комплексна интервенция с прилагане на интегриран подход за решаване на идентифицираните приоритетни проблеми и за промяна на ситуацията в уязвимите общности. В зависимост от целите и адресирания проблем в програмите могат да бъдат комбинирани различни услуги, методи и дейности като:
  - Консултиране и индивидуална подкрепа на семейства с малки деца в риск;
  - Услуги за превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции, услуги за подкрепа на семействата – консултиране, подкрепа;
  - Ателиета за групова работа със семействата с малки деца в риск;
  - Развиване на родителския капацитет на семейства с бебета и малки деца в риск;
  - Посредничество за подобряване на социалните ресурси на семействата;
  - Училища за родители в подкрепа на ранното детско развитие;
  - Подготовка за родителство на бъдещи родители; Услуги по подготовка на подрастващи и млади хора за семеен живот;
  - Превенция на детските бракове и ранните раждания;
  - Семейно планиране;
  - Улесняване на достъпа до здравни услуги;
  - Повишаване на здравната грамотност в рисковите общности;
  - Превенция на отпадането от училище и подкрепа за реинтеграция в системата на образованието.

<u>Дейност 1.1.2.1.</u> Разкриване **на Семейно-консултативни центрове в общини от област Монтана.**

Семейно-консултативни центрове предстои да бъдат разкрити към общините Берковица, Монтана и Лом. Дейностите по подготовка за разкриване на СКЦ ще стартират през 2016 г. с подкрепата на УНИЦЕФ в партньорство с общините. Идеята е разкритите СКЦ в общините, да бъдат с по-широк териториален обхват като:

- СКЦ, с местоположение в Община Берковица да обхваща населените места от общините Берковица и Вършец (разкрит през есента на 2015 г. с решение на Общински съвет);

- СКЦ, с местоположение в Община Лом да обхваща населените места от общините Лом, Брусарци, Вълчедръм и Медковец;
- СКЦ, с местоположение в Община Монтана да обхваща населените места от общините Монтана, Бойчиновци и Якимово, както и при наличие на случаи в общините Чипровци и Георги Дамяново.

Дейност 1.1.2.2. Стартиране на дейността на услугата Семейно-консултативен център в община Берковица.

В началото на 2016 г. Семейно-консултативният център в община Берковица стартира предоставянето на услуги с финансиране от УНИЦЕФ. През 2015 г. е взето решение на Общински съвет Берковица за разкриването му като местна дейност на общината, като вече е извършен ремонт на предоставените помещения в сграда в кв. Раковица. Партньор за развитието на услугата е и Община Вършец.

Мярка 1.1.3. Превенция на изоставянето на деца и услуги по ранна детска интервенция.

Дейностите целят да се предотврати изоставянето на новородени деца. Необходимо е работата по превенция да започне много преди раждането на детето - успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Предотвратяването на изоставяне и настаняване на деца на по-голяма възраст включва комплексни програми за семейна подкрепа – социална, достъп до образование, здравни грижи, жилищна политика, заетост и др.

Дейност 1.1.3.1. Осъществяване на програми за ранна превенция и интервенция на детското развитие в област Монтана.

По тази мярка в цялата област ще бъдат осъществени дейности за насърчаване развитието на деца 0-7 години и деца с увреждания. Те са насочени към развиване и подобряване на уменията за родителстване на родители с малки деца, стимулиране на развитието на децата в тази възраст (спрямо стандартите за ранно детско развитие). Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания, бременни, които имат намерение да изоставят своите новородени деца и семейства, които очакват раждането на своето дете. Дейностите ще включват партньорство между социалния, образователен и здравен сектор.

Разкрит е център за ранна интервенция и превенция, базиран в гр.Монтана, с териториален обхват Община Монтана. Центърът предлага:

- Медицински, социални, психологически консултации;
- Обучения на родители за придобиване на умения за грижа за деца с увреждания;
- Информиране, консултиране и обучения по въпросите на семейното планиране;
- Услуги по репродуктивно здраве;

- Курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете;
- Включване на социален работник при проследяване на бременността (на здравословното състояние на бременната и на социалната среда) при всички регистрирани случаи;
- Установяване на възможни рискове за детето – от здравословен и социален характер и стартиране на социална работа при установен риск от раждане на дете с увреждане или риск от изоставяне;
- Приоритетно подпомагане на бременната жена – съвместна работа на ЦОП в общините и дирекциите „Социално подпомагане";
- Работа с бъдещите родители за информиране и консултиране по въпроси, свързани с пренаталното развитие; процеса на раждане и след родилния период; подкрепа за посрещане на детето – във физически и емоционален план; следродилна рехабилитация.

Дейностите в тази услуга се организират и предлагат от новосъздадения Център за ранна интервенция и превенция, като част от тях са в сградата на Центъра, част – в родилно отделение, а част – чрез мобилна работа.

Целевите потребители са:

- деца с увреждания и техните родители, роднини и близки;
- бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят;
- млади семейства, които очакват раждане на дете.

Потенциалният брой на потребителите на тази услуга е около 20 % от общия брой лица от дадена рискова група. Центърът е разположен в град Монтана и е с капацитет 30 места. Развит е като проектна дейност през 2015 г. и през 2016 г. се очаква да бъде обособен като делегирана от държавата дейност.

В гр.Лом по проект „Община Лом-в грижа за децата" по проект За социално включване към МТСП и Световната банка е разкрит **Център за ранна интервенция на увреждванията, с капацитет 30 места.** Същият е бил наличен по този проект до края на 2015 г., а след това се предвижда продължаване на дейността по проект „Социално включване" по ОП"РЧР". Целевите групи на центъра са деца **0-7** години и техните семейства. Дейността на центъра е насочена към превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие, чрез подобряване на готовността на децата за включване в образователната система и подкрепата за формиране на родителски умения сред уязвимите групи родители, се цели да се ограничи и предаването на бедността между поколенията. Подпомагане на физическото и психическото здраве на децата от 0 до 7 год. от рискови групи в общината.

Тези услуги допринасят и за превенцията на нежеланата бременност и за намаляване на риска от изоставяне и институционализация на новородени деца.

Дейност 1.1.3.2. Функциониране на Звено "Майка и бебе" (ЗМБ), създадено по проекта в ДМСГД, с капацитет 6 места в гр. Монтана и всички населени места в общината и областта.

ЗМБ предоставя временно настаняване и подкрепа до 6 месеца на бременни жени и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа. Дейностите на ЗМБ включват:

- Социална работа за насърчаване на родителската привързаност;
- Подпомагане на младите майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа;
- Временен престой и грижа за майката и детето;
- Развиване на социалните умения на майката за грижа за себе си, детето и социална реализация.

„Звено майка и бебе" е развит като проекта дейност през 2015г. и през 2016г. се очаква да бъде обособен като делегирана от държавата дейност.

Дейност 1.1.3.3. Създаване на Център за майчино и детско здраве в област Монтана.

Услугата ще се развива като проектна дейност, финансирана от УНИЦЕФ. Центърът ще предоставя услуги, насочени към нуждите на бременни и родилки, деца от раждането до навършване на 3-годишна възраст и членове на техните семейства и подкрепяща среда от уязвими групи. Основен подход в работата на Центъра е мобилна патронажна дейност-посещения в дома на бременните и всички новородени и малки деца от раждането до навършване на 3 години за провеждане на комплекс от здравни и социални дейности. Центърът ще е ситуиран в гр.Монтана, с изнесени работни места в гр. Берковица и гр.Лом, и ще обхване цялата територия на област Монтана.

Дейност 1.1.3.4. Разкриване и развитие на Здравно-консултативни центрове в община Монтана, с определено местоположение на услугите в гр.Монтана, кв. Кошарник, с. Габровница и Общински медицински център – гр. Монтана.

Здравно-консултативните центрове са развити като проектна дейност и предстои разкриването им от 2016г. Фокус на услугата е обхващане на ромски деца в детски градини на възраст от 3-5 г. осъществяване на извънкласни дейности за същата целева група; превенция от отпадане; развиване на родителски капацитет и обучения; подобряване на достъпа на уязвими ромски семейства до здравна информация и здравни и социални услуги.

В гр.Монтана ще функционира **Здравно-консултативен център за майчино и детско здраве** към МБАЛ – Монтана. Той е разкрит по договор с Министерството на здравеопазването, във връзка с изпълнение на Националната програма за подобряване на майчиното и детското здраве. Центърът осигурява комплексно обслужване на бременни жени и деца. Предоставя информация, логистика и координационни дейности за деца с увреждания и с хронични заболявания, на родилки и бременни с патология на бременността в хода на тяхното болнично лечение и/или амбулаторно проследяване, както и психологическа подкрепа и консултиране с цел превенция на изоставянето на деца. На деца с увреждания и хронични заболявания, недоносени деца, бременни и родилки центърът предоставя при необходимост консултация с лекар- специалист от МБАЛ-Монтана. По искане от друго лечебно заведение доктори от областната болница ще посещават майки и деца в риск и в дома им.

Дейност 1.1.3.5 Продължаване дейността и увеличаване капацитета на здравни медиатори в общините Берковица, Бойчиновци, Вълчедръм, Монтана, Лом и Медковец за подобряване на достъпа до здравеопазване в ромските общности

Здравните медиатори ще работят основно с уязвими групи от ромските общности и по конкретно деца, бременни и многодетни семейства. Основните дейности на медиаторите ще се състоят в: посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството.

Дейност 1.1.3.6 Развиване дейността на младежки медиатор в гр.Монтана. Дейността на младежкия медиатор е насочена към подпомагане на безработните млади хора за включване в заетост и обучение в съответствие с индивидуалните им потребности.

Мярка 1.1.4. Увеличен брой на включените деца (3-4 годишни и в предучилищна възраст) в детска градина и на всички деца в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование.

В мерките и дейностите досега бяха описани услуги за подкрепа на уязвимите семейства, което се очаква да има ефект и върху включване на децата в предучилищна и задължителна училищна възраст в съответна форма на подготовка и образование. Тук са включени само допълнителни и специално насочени дейности. Планираните инициативи и дейности се изпълняват съвместно от училищата, РИО на МОН, общински администрации, кметове и кметски наместници, детски заведения, Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (Забележка: Предстои трансформиране на центровете), ЦОП в синхрон с националните приоритети за осигуряване на равен достъп до образование и развитие на интегрирано и включващо образование.

Дейност 1.1.4.1. Общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище – изпълнявани съвместно с училищата, РИО на МОН, НПО.

- Осигуряване на специализиран транспорт за деца в зависимост от възрастта им до детските градини и училища (особено за малките населени места);
- Осигуряване на общежития за живеене на учениците, които учат в средни училища в Монтана и са от други населени места и от други общини;
- Целенасочена политика на общините за подобряване на привлекателността на училището и мерки за превенция на отпадането в рамките на училищния процес;
- Пълно обхващане на децата в предучилищна подготовка - задължителен подготвителен клас и осигуряване на програми за социализиране и усвояване на български език от децата-билингви от етнически общности в неравностойно положение в детските градини и начален курс в училищата с подкрепата на помощник на учителя. Провеждане на кампании за обхващане на децата в подготвителен клас/група и осъществяване на постоянно наблюдение върху нивото на посещаемост. Работа с родители на деца от за промяна на нагласите по отношение на образованието;
- Включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата, чрез създаване на младежка организация, в която да има избрани представители от всяко училище;
- Промяна на практиката на преподаване към включване на интерактивни методи в училище;
- Откриване на занимални за ученици до 4 клас в общообразователните училища в областта.

Мярка 1.1.5. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на неглижирането на децата , отглеждани в семейна среда.

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на неглижирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Дейност 1.1.5..1 Развиване дейността на ЦОП в областта.

Дейност 1.1.5..2. Иницииране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, РИО, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

6.1.2.Закриване на институциите за деца

Специфична цел 1.2. Финализиране на процеса на деинституционализация на деца в областта.

Мярка 1.2.1. Закриване на институциите за деца.

Дейност 1.2.1.1. Закриване на Дом за деца, лишени от родителска грижа „Милосърдие" гр.Лом.

Към момента специализираната институция продължава своята дейност. За периода - 01.01.2015 г. - 31.05.2015 г. капацитетът е 50 места. От 01.06.2015 г. капацитетът е намален от 50 на 40 места. Планирано е през 2016г. да продължава поетапното намаляване на капацитета на социалното заведение и закриване на институцията като до края на 2016 институцията ще бъде закрита.

Дейност 1.2.1.2. Разкриване и предоставяне на услугата Наблюдавано жилище - гр.Лом, с капацитет 10 места. Планира се подготовката по разкриване на този вид услуга да бъде подготвено по проектна дейност и да стартира през 2017г. с избор на подходящо местоположение. Идеята е услугата да предоставя и оказва подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирана институция, преходно жилище или защитено жилище и им предстои да водят независим начин на живот. Дейностите на Наблюдаваното жилище ще включват:

- формиране на увереност и личностен растеж на потребителите;
- развитие на умения за жизнено планиране;
- развитие на умения за себеразбиране и адекватна самооценка.
- пълноценно осмисляне на свободното време чрез развитие на самопознанието;
- професионално ориентиране;
- изследване и актуализиране на професионалната ориентация;
- мотивиране за правилен професионален избор;
- професионално консултиране за търсенето и предлагането на пазара на труда;
- развитие на умения за търсене на трудова заетост;
- развитие на умения за самопредлагане на пазара на труда;
- индивидуална подготовка за явяване на интервю – изготвяне на автобиография и мотивационно писмо;
- информиране и посредничество за образователни и стажантски програми за професионална квалификация в страната и чужбина;
- установяване на контакти с дирекции "Бюро по труда";

- установяване на контакти и сътрудничество с работодателски организации, водещи бизнес-организации, малък и среден бизнес.

6.1.3.Алтернативна семейна грижа

<u>Специфична цел 1.3.</u> Създаване на нови социални услуги и подобряване на качеството в съществуващите услуги, които развиват и подкрепят форми на алтернативна семейна грижа.

<u>Мярка 1.3.1.</u> Предоставяне на подкрепа на родините и близките, които са поели грижата за отглеждането и възпитанието на дете.

Тази мярка включва съвместни дейности на ОЗД и ЦОП за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ и резидентни услуги и деца в риск от изоставяне. Настаняването при близки и роднини и осиновяването осигуряват устойчива семейна грижа за детето и трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставените деца.

<u>Дейност 1.3.1.1.</u> Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила.

Предоставя се от планираните ЦОП и СКЦ в общините и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;
- Консултиране и подкрепа за новородени деца и млади майки;
- Ателиета за групова работа със семействата с малки деца в риск;
- Развиване на родителския капацитет на семейства с бебета и малки деца в риск;
- Посредничество за подобряване на социалните ресурси на семействата;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) в случаи на тежки социални проблеми;
- Мобилизиране на разширеното семейство – използване на методите на Семейната групова конференция в ромски общности.

<u>Мярка 1.3.2.</u> Широко развитие на приемната грижа.

Услугата се предоставя в почти всички общини от областта (с изключение на община Вършец). Основен доставчик на услугата са дирекциите „Социално подпомагане". От 2012 г. услугата се предоставя и по Проект „И аз имам семейство" в партньорство с общините Монтана, Лом и Берковица. Основните дейности по предоставяне на услугата се състоят в информиране на обществеността, оценяване и обучение на кандидати за приемно семейство; подкрепа на приемното семейство в процеса на опознаване с дете, наблюдение и подкрепа на приемното семейство в процеса на предоставяне на грижи за дете, настанено при тях, развиване, супервизия, надграждащо и поддържащо обучение на приемните семейства.

През планирания период 2016-2020 г. продължава дейността по проекта, като целта е увеличаване броя на приемните семейства и поетапна смяна на доставчика на услугата (преминаване на приемни семейства от доставчик на услугата ДСП към доставчик на услугата - общините партньори по проект „Приеми ме“.) Целта е да се усъвършенства и да се разшири обхватът на услугата "приемна грижа" и да се затвърди нейното предоставяне като алтернативна форма за отглеждане на деца в риск в семейна среда. Работи се в насока развитие на специализирана приемна грижа за деца с увреждания; деца, жертви на насилие или трафик; деца, които са непридружени бежанци

Дейност 1.3.1.3. Предоставяне на услугата “Приемна грижа “ във всяка община от област Монтана и увеличаване капацитета на приемните семейства, в общините:

- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Берковица с капацитет 10 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 20 приемни семейства.** Доставчик на услугата – Община Берковица;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Бойчиновци с капацитет 2 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 10 приемни семейства.** Доставчик на услугата е Дирекция „Социално подпомагане;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Брусарци с капацитет 25 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 30 приемни семейства.** Доставчик на услугата е Дирекция „Социално подпомагане“;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Вълчедръм с капацитет 3 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 10 приемни семейства.** Доставчик на услугата е Дирекция „Социално подпомагане“;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Вършец с капацитет 5 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 10 приемни семейства.** Нова услуга за общината и стартирането й е планирано за 2017г;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Лом с капацитет 55 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 70 приемни семейства.** Доставчици на услугата са Община Лом и Дирекция „Социално подпомагане“;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Медковец с капацитет 7 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 15 приемни семейства.** Доставчик на услугата е Дирекция „Социално подпомагане“;
- Предоставяне на услугата приемна грижа в община **Монтана с капацитет 50 и увеличаване на капацитета към края на планирания период - 70 приемни семейства.** Доставчици на услугата са Община Монтана и Дирекция „Социално подпомагане“.

Дейност 1.3.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването на деца, настанени в СИ, резидентни услуги, приемни семейства, включващи обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в следосиновителния период.

Увеличен брой осиновени деца изведени от СИ, резидентни услуги или приемни семейства.

Услугите ще включват обучение и оценка на кандидат осиновители, подкрепа на детето и на семейството в следосиновителния период.

6.1.4.Социално включване за деца с увреждания

Специфична цел 1.4. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Мярка 1.4.1. Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции.

Тази мярка включва комплекс от дейности за навременна диагностика и ранна интервенция в случаите на раждане на дете с увреждане. Интервенцията е насочена към предоставяне на информация на семейството за медицинските аспекти на състоянието на детето, подготовка и подкрепа за необходимите грижи. Услугата включва и дейностите по ранно детско развитие.

Дейност 1.4.1.1. Разкриване на Дневен център за деца с увреждания в гр.Лом, с капацитет 20, след 2017 г.

Същият ще предоставя комплекс от социални услуги , състоящи се в превенция на изоставянето, консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение и медицински грижи.

Дейностите по подготовка на разкриването на ДЦДУ ще стартират през 2016 г., като се очаква услугата да започне да функционира от 2017 година.

Дейност 1.4.1.2. Дневен център за деца с увреждания – гр.Монтана, с капацитет 20. Тази услуга е развита като проектна дейност по проект „Комплекс за здравно социални услуги“. Разкрита е през 2015г. Стартирането на дейността й в община Монтана като държавно делегирана дейност е предвидено за 2016г.

Дейност 1.4.1.3. Продължаване и утвърждаване на дейността на Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания в гр. Монтана, с капацитет 36 места. Същият продължава да предоставя социални услуги, състоящи се в превенция на изоставянето, консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение и медицински грижи.

Мярка 1.4.2 Развиване на ЦСРИ за обхващане на деца с увреждания.

Дейност 1.4.2.1. Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца с увреждания, с капацитет 20 и планирано стартиране на дейността през 2017 г. - гр. Вършец.

Център за социална рехабилитация и интеграция е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално - правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. В Центъра за социална рехабилитация и интеграция се предоставят краткосрочни и дългосрочни социални услуги.

Центърът ще работи и ще обхваща всички населени места в общината. Дейностите на центъра са включват:

- Рехабилитация и терапия,
- арт-терапия и трудотерапия;
- информиране, консултиране;
- обучителни програми за родители;
- застъпничество, придружаване и съдействие на децата и семействата пред различни институции.

Дейност 1.4.2.2. Продължаване функционирането на ЦСРИ в гр.Лом.

Центърът е делегирана държавна дейност от 2009г. която се управлява от община Лом. Към момента същият е с капацитет 60 места. Основните цели на услугата са социална рехабилитация за бъдещо пълноценно участие на потребителите в социалния живот и преодоляване на социалната изолация и придобиване на социални умения за справяне с всекидневни проблеми. Сградата е с архитектурно достъпна среда. Разполага с оборудване и обзавеждане, подходящо за работа с потребителите. Центърът ще продължи да работи по предоставяне на комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

Мярка 1.4.3. Разширяване на социалните услуги в семейна среда за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите услуги предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 1.4.3.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за деца с увреждания –личен асистент (продължаване на дейността по програми и проекти). Идентифицираните потребности на рисковата група изискват увеличение поне с 30-40% на наетите лични за деца с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги.

6.1.5.Услуги и дейности за деца и младежи жертви на насилие, с рисково поведение

Специфична цел 1.5. Да се осигури подкрепа на децата жертви на насилие, превенция на рисково поведение при деца и младежи, подкрепа за деца в конфликт със закона, подкрепа на семействата за предотвратяване на рискови и неглижиране на децата.

Мярка 1.5.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисково поведение.

Образователните програми и кампаниите, организирани от училища, НПО, РИО, и училищни настоятелства за привличане на партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие. Дейността е в следните насоки:

Дейност 1.5.2.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за превенция на рисково поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение) и здравна и социална просвета против зависимостите. Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии; междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.5.2.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата. Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства.

Мярка 1.5.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск, извършвана от ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и

последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информиране по въпросите на насилие и пренебрежение.

Дейност 1.5.3.1. Съвместни дейности на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН), с отделите „Закрила на детето“ в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.5.3.2. Дейности на ЦОП по направление от отдели „Закрила на детето“ – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Мярка 1.5.4. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца в цялата област и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик

Дейностите в тази сфера включват създаване на система от мерки за превенция на насилието над деца чрез развиване на техните умения за себеотстояване и защита; намаляване на агресивното поведение и отношения сред децата и предприемане на актове на насилие от страна на деца. Дейностите са насочени и към създаване на чувствителност сред населението и професионалистите за причините и форми за насилие, симптомите на насилие, така че системите за закрила да могат да изградят адекватни мерки за реакция. Дейностите се осъществяват от ЦОП, Кризисен център, ОЗД и ДСП, със съдействието на МКБППМН, органите на МВР и пробационните служби, лечебни заведения, образователни институции, НПО.

Дейност 1.5.4.1. Продължаване дейността на Кризисен център в гр.Монтана, с капацитет 10 места.

Центърът работи с деца, жертви на трафик и насилие от цялата страна и обхваща всички общини в областта. Дейностите на центъра включват:

- Психологическо консултиране;
- Социално информиране и консултиране;
- Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Обучение за родителски умения и семейно планиране;
- Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му;
- Семейна подкрепа след реинтеграция на детето;

- Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и други потребности.

Дейност 1.5.4.2. Продължаване и утвърждаване дейността на Детски център за застъпничество и подкрепа "Зона заКрила".

Детският център е иновативна услуга за деца жертви на насилие и престъпления, обединяваща добри юридически, медицински, психологически и социални практики и поставя детето във фокуса на всички техни усилия. Реализира се в партньорство между община Монтана, Институт по социални дейности и практики и УНИЦЕФ. Стартира дейността си през 2015г.

Детският център за застъпничество и подкрепа „Зона заКрила" въвежда специализиран подход и услуги за деца, жертви на насилие, обединяващи добри юридически, медицински, психологически и социални практики с приятелски към детето процедури и среда. „Зона заКрила" осигурява непрекъсната подкрепа и застъпничество за деца, жертви на насилие и техните семейства по време на целия процес на работа по случай от момента на получаване на сигнала за насилие и започване на разследването до приключване на процеса по възстановяване на детето жертва и неговото семейство. Всяка кризисна интервенция и застъпническа подкрепа, медицински услуги, консултиране, информиране и подготовка за участие в процеса на досъдебното и правораздавателно производство, се координира от „Зона заКрила". Към центъра е изградено и помещение т. нар. „Синя стая" за стадящо изслушване на деца, жертва на насилие.

Услугата се реализира с капацитет – 40 места.

6.1.6.Подобряване на резидентните услуги в общността

Специфична цел 1.6. Създаване на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Подобряване качеството на съществуващите услугите от резидентен тип.

Мярка 1.6.1. Осигуряване на среда близка до семейната за деца, лишени от родителска грижа – Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ).

ЦНСТ представлява резидентна форма на грижи за деца, за които са изчерпани възможностите за осигуряване на семейна среда и се предполага, че настаняването им ще бъде дългосрочно. Центровете предоставят подслон и ежедневни грижи за настанените деца, като осигуряването на здравните и образователни услуги се предоставят извън мястото за живеене, за да бъде осигурена социална интеграция.

Дейност 1.6.1.1. Разкриване на 2 нови ЦНСТ в област Монтана за деца и младежи, които не могат да бъдат изведени в семейна среда. Центровете ще предоставят подслон и ежедневни грижи за настанените деца, като осигуряването на здравните и образователни услуги се предоставят извън мястото за живеене, за да бъде осигурена социална интеграция.

- Разкриване на ЦНСТ в гр. Лом за деца и младежи без увреждания, с капацитет 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2017г.
- Разкриване на ЦНСТ в с. Расово, общ. Медковец за деца и младежи без увреждания, с капацитет 6 места. Услугата е планирана за разкриване през 2018г.

Дейностите, по които ще работят новите ЦНСТ са:

- Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната;
- Психологическо консултиране;
- Социално информиране и консултиране;
- Семейно консултиране;
- Посредничество и застъпничество чрез други служби;
- Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план;
- Обучение за родителски умения и семейно планиране;
- Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството;
- Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му;
- Семейна подкрепа след реинтеграция на детето;
- Изграждане на умения за самостоятелен живот;
- Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.

Дейност 1.6.1.2. Подобряване качеството на съществуващите услуги от резидентен тип.

Развиване дейността на ЦНСТ за деца и младежи с увреждания и потребност от постоянна медицинска грижа гр.Монтана, с капацитет 8 места и ЦНСТ за деца и младежи с увреждания в гр. Берковица, с капацитет 14 места. Услугите са развити като проекта дейност през 2015г. и от 2016г. са обособени като делегирана от държавата дейност.

Продължаване дейността на 5 ЦНСТ за деца и младежи без увреждания и 4 ЦНСТ за деца и младежи с увреждания:

- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в гр. Берковица, с капацитет 15 места;
- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в с. Гаврил Геново, общ.Г.Дамяново, с капацитет 15 места;
- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в гр. Лом, с капацитет 9 места;

- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в гр. Лом, с капацитет 12 места;
- ЦНСТ за деца и младежи без увреждания в гр. Монтана, с капацитет 10 места;
- ЦНСТ за деца и младежи с увреждания в гр. Лом, с капацитет 14 места;
- 3 ЦНСТ за деца и младежи с увреждания в гр. Монтана, с капацитет по 14 места, общ капацитет 42 места

Специфична цел 1.7 Да се стимулира междуобщинското партньорство в социалните услуги; Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Мярка 1.7.1. Развитие на партньорството между общини и сектори и изграждането на мрежи на областно и местно ниво.

Стимулирането на междуобщинско партньоство в социалните услуги е важен фактор за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори с фокус потребителите на услуги, уязвимите общности и групи.

При изпълнението на Областната стратегия са заложени конкретни дейности за развиване и утвърждаване на механизми за осъществяване на планираните смесени услуги и съвместни дейности между общините в област Монтана и сектори в решаването на проблемите на рисковите групи. За целта ще се работи в посока:

- сътрудничество и партниране в съвместни действия при изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги;
- създаване на работни групи с участие на заинтересованите страни и участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи;
- планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи от всички заинтересовани институции, в чиито компетенции попадат групите в риск (като ДСП, ДБТ, доставчици на социални и здравни услуги, училища, НПО и др.);
- планиране и изпълнение на съвместни проекти с допълване на наличните ресурси на съседни общини за изпълнение на Областната стратегия на областно и общинско ниво;
- развитие на мобилни екипи за осигуряване на подкрепа на уязвими семейства и деца в риск;
- разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск - решаването на проблемите на тези групи често изисква комбиниране на ресурсите на местно ниво и участието на всички заинтересовани страни.

Таблица 1: Планирани социални услуги и мерки в област Монтана – Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца и младежи и техните семейства.

Община Берковица Услуга/ мярка	Потребители Целеви групи	Териториален обхват	Капацитет 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Дейности, свързани с предоставяне на услугата/ мярката; Очаквани резултати; Стандарти; Механизми за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015г. спрямо Планове за развитие на услугата
Направление 1: Повишаване качеството на живот на уязвими деца, младежи и техните семейства											
ЦНСТДМ / ДДД/	Деца и младежи от 3 до 29 години	От цялата страна	15	15	15	15	15	15	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда близка до семейната.	Гр.Берковица ул.Ашиклар №7	налична
ЦНСТДМУ /ДДД/	Деца и младежи От 3 до 29 години	От цялата страна	14	14	14	14	14	14	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда близка до семейната.	Гр.Берковицаул.Александър Фол №2	налична
ЦОП /ДДД/	Деца и семейства в риск, деца в риск от отпадане от училище, деца отпаднали от училище	община Берковица и община Вършец	30	30	50	50	50	50	Превенция от изоставяне ; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето, работа с деца и родители за връщане в училище; консултации, реинтеграция в семейството.	Гр.Берковица ул.Ашиклар №7	налична увеличаване на капацитета през 2017г.
СКЦ Финансиран от УНИЦЕФ	Уязвими деца и семейства от високо рискови общности , подрастващи и млади хора извън образование, заетост и обучение, обособен и ромски общности	община Берковица и община Вършец							Интегрирана социална услуга. Превенция на отделянето на децата от семействата и подкрепа за подобряване грижите и условията, в които живеят. Подкрепа за социална реинтеграция на най-маргинализирани групи и семейства с деца.	Гр.Берковицакв.Раковица, ул.Първи май	Нова услуга Проект„ Разкриване на Семейно-консултативен център“ Финансиран от УНИЦЕФ

Приемна грижа Проект „Приеми ме“	Изоставени деца от 0 до 18 години и деца в риск от изоставяне	От цялата страна	10	10	20	20	20	20	Предоставяне на приемна грижа	Община Берковица	Налична услуга по проект „Приеми ме“ 2015
Община Бойчиновци Услуга име, вид	Потребители Целеви групи	Територией обхват	Капацитет 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание основни дейности, фокус на услугата. Планирани [illegible]	Местоположение	Статус към 2015 – етапи за развитие на услугата
ЛА *услуга в общността -проект „Нови възможности за грижа” по ОП„РЧР”*	Деца и младежи с трайни увреждания, с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени в самообслужването	община Бойчиновци	13	13	15	15	15	15	Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и младежи, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от инстуционален тип грижи.	Община Бойчиновци	Налична
ЛА *услуга в общността -НП „АХУ”*	Деца и младежи с увреждания, с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени в самообслужването	община Бойчиновци	4	3					Осигуряване на грижи в семейна среда на деца и младежи, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от инстуционален тип грижи.	Община Бойчиновци	Налична
ЗМ *общинска дейност*	Уязвими групи от компактни ромски общности	община Бойчиновци	1	2	2	2	2	2	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности. Профилактика за деца.	Община Бойчиновци	Налична
ПГ ***Услуга в общността***	Кандидати за приемни родители; Утвърдени	от цялата страна	2	2	5	8	10	10	Предоставяне на приемна грижа	Община Бойчиновци	Налична

	приемни родители; деца, Идентифицирани като подходящи за настаняване и деца, настанени в приемни семейства										
Община Брусарци Услуга – име, вид	**Потребители**		**Капацитет**						**Съдържание – основни дейности, фокус на услугата, Планирани насоки за развитие на услугата**	**Местоположение**	**Статус към 2015, етапи за развитие на услугата**
	Целеви групи	**Териториален обхват**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**			
ЦОП	Деца и семейства на деца в риск	Териториалния обхват на Лом, община Брусарци, Вълчедръм и Медковец							Интегрирана подкрепа за децата и техните семейства.	Гр. Лом	Нова за планиране
ПГ	деца изведени от институции и от биологичното семейство	Община Брусарци /услугата се предоставя от ДСП/	20	25	25	30	30	30	Отглеждане и грижи за деца в семейна среда	Брусарци	18 деца в приемни семейства
Община Вълчедръм Услуга – име, вид	**Потребители**		**Капацитет**						**Съдържание – основни дейности, фокус на услугата, Планирани насоки за развитие на услугата**	**Местоположение**	**Статус към 2015, етапи за развитие на услугата**
	Целеви групи	**Териториален обхват**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**			
ЦОП	Деца и семейства на деца в риск	Териториалния обхват на Лом, община Брусарци, Вълчедръм и Медковец							Интегрирана подкрепа за децата и техните семейства.	град Лом	планирана
ПГ	Изоставени деца от 0 до 18 години и деца в риск от изоставяне	От цялата страна	3	3	10	10	10	10	Предоставяне на приемна грижа	Община Вълчедръм	Налична

Община Вършец Услуга, име, вид	Потребители: Целеви групи	Територииален обхват	Капацитет 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание, основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
Филиал на СКЦ Финансиран от УНИЦЕФ	Уязвими деца и семейства от високо рискови общности , подрастващи и млади хора извън образование, заетост и обучение, обособени ромски общности	община Берковица и община Вършец							Интегрирана социална услуга. Превенция на отделянето на децата от семействата и подкрепа за подобряване грижите и условията, в които живеят.Подкрепа за социална реинтеграция на най-маргинализирани групи и семейства с деца.	Гр.Берковицакв.Раковица, ул.Първи май	Нова услуга Проект,, Разкриване на Семейно-консултативен център“ Финансиран от УНИЦЕФ
ЦОП	Деца с поведенчески прояви и проблеми, семейства в риск, приемни семейства и осиновители	Общините Берковица и Вършец							консултиране и подкрепа на семейства в риск, оценяване, обучение и подкрепа на приемни родители и осиновители, консултиране и подкрепа на деца с поведенчески проблеми и прояви.	Гр. Берковица	планирана
ЦСРИ	Деца с увреждания и техните семейства	Цялата община			20	30	30	30	Насочени към децата Дейности, улесняващи социалното включване; .Рехабилитация и терапия, Арт-терапия и трудотерапия Насочени към родителите-Информиране, Консултиране, Обучителни програми за родители, Застъпничество, придружаване и съдействие на децата и семействата пред различни институции.	Гр. Вършец	Планирана
ЛА-проект	Деца, младежи и техните	Цялата община	4	4	10	10	15	20	Подпомагане на лицата в ежедневието	Община Вършец	Налична европейско

„Нови възможности за грижа"	семейства										финансиране МТСП
ПГ	Кандидати за приемни родители; утвърдени приемни родители; деца, идентифицирани като подходящи за настаняване в приемно семейство; - деца, настанени в приемни семейства; професионалисти, предоставящи грижи за деца	Община Вършец /цялата община/			5	5	10	10	Провеждане на кампания за информиране на обществото; Осъществяване на информационни срещи; Набиране на кандидати - Провеждане на обучение на кандидатите; Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители; Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата; Изготвяне на социално-оценъчен доклад; Осъществяване на напасване; Извършване на подготовка по настаняване; наблюдение и подкрепа на приемното семейство;	Община Вършец	планирана
Община Георги Дамяново Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата, Планирани стъпки за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
ЛА по проект „Нови възможности за грижа	Деца с увреждания	Община Георги Дамяново	1	2	10	10	10	10	Помощ при поддържане на личната хигиена, помощ при хранене и пиене на течности, поддържане на хигиената в жилището на потребителя, помощ при подържане на социални контакти, помощ при разходки и придвижване и др.	с.Копиловци, с.Говежда	Две деца ползват услугата от 2016 г. **действаща социална услуга**
ЦНСТДМ	Лица до 18 годишна възраст (деца), които няма възможност да бъдат	Община Георги Дамяново	15	15	15	15	15	15	Постоянна грижа – в центъра се създава среда близка до семейната, при която децата/младежите получават необходимата им индивидуализирана грижа,	С. Гаврил Геново	налична

	отглеждани в семейна среда Лица от 18 до 29-годишна възраст (младежи), за които не е възможно да бъдат подкрепяни в семейството или да водят самостоятелен начин на живот.								подкрепа за личностно развитие и за изграждане на умения за самостоятелен и независим живот.		
Община Лом Услуга - име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание, основни дейности, фокус на услугата, Планирани насоки за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Дом за деца „Милосърдие” Специализирана институция	деца от 7 до 18 г. или до завършване на средно образование, но не повече от 20	Община Лом	40	40	0	0	0	0	Специализирана институция, която предоставя социални услуги по отглеждане и възпитание на деца от 7 до 18 г. или до завършване на средно образование, но не повече от 20 години. В процес на реформиране на институцията с поетапно намаляване на капацитета. Предстои закриване на институцията.	Гр.Лом, ул.”Димитър Ангелов” №5	През 2016 г. продължава поетапното намаляване на капацитета и закриване на институцията до края на 2016 г..
ЦНСТДМ Социална услуга в общността от резидентен тип	Деца и младежи без увреждания от 3 до 29 г.	Община Лом	9	9	9	9	9	9	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15 – продължаване на дейността	Гр.Лом, ул.”Цар Симеон”№36А	Налична и продължаване на дейността
ЦНСТДМ Социална услуга в общността	Деца и младежи без увреждания от 3 до 29 г.	Община Лом	12	12	12	12	12	12	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15 –	Гр.Лом, ул.”Шести Септември” №1	Налична и продължаване на дейността

от резидентен тип									продължаване на дейността		
ЦНСТДМУ „Мечта" Социална услуга в общността	Деца и младежи с увреждания от 3 до 29 г.	Община Лом	14	14	14	14	14	14	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица- не повече от 15 – продължаване на дейността .	Гр.Лом Ул."Цвятко Павлов №9 - 11	Налична и продължаване на дейността
от резидентен тип											
ЦСРИ Социална услуга в общността	Лица с увреждания	Община Лом	60	60	60	60	60	60	Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване – продължаване на дейността	Гр.Лом, ул."Славянска" №69	Налична и продължаване на дейността
ПГ – социална услуга в общността	Кандидати за ПС, утвърдени ПС, с-ва на близки и роднини, деца жертва на насилие и трафик, деца в общността в риск от изоставяне, деца в риск, търсещи или получили международна закрила, деца изведени от СИ	Община Лом	50	55	60	60	70	70	Услугата се предоставя чрез реализиране на проект „И аз имам семейство", схема BG051PO001-5.2.11„Приеми ме" по ОП РЧР. Основна цел е разгръщането й на общинско ниво, като инструмент за превенция на настаняването в специализирани институции на децата от рискови групи. С нов проект „Приеми ме 2015" по ОПРЧР се надгражда услугата, с цел развитие на „специализирана приемна грижа" за деца с увреждания, деца жертва на насилие или трафик, деца непридружени бежанци.	Община Лом и ДСП-Лом	Налична и продължаване на дейността чрез реализиране на проект „И аз имам семейство"

ЦРИУ Социална услуга в общността	Деца до 7 год. и техните семейства	Община Лом	30	30	30	30	30	30	Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие, чрез подобряване на готовността на децата за включване в образователната система и подкрепата за формиране на родителски умения сред уязвимите групи родители, се цели да се ограничи и предаването на бедността между поколенията. Подпомагане на физическото и психическото здраве на децата -0 до 7 год. от рискови групи в община– продължаване на дейността	Гр.Лом Ул."Неофит Бозвели"№4	Налична до 31.12.2015 г. по проект „Община Лом – в грижа за децата" по Проект за социално включване към МТСП и Световна банка и продължаване на дейността по проект „Социално включване" на ОПРЧР.
ЦОП - Социална услуга в общността	Деца и семейства от уязвими общности	Териториалния обхват на Лом, община Брусарци, Вълчедръм и Медковец		50	60	70	80	90	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Специализирано звено за Ранна интервенция на изоставяне на новородени деца; Осигуряване на семей-на среда за деца, лишени от родителска грижа; Превенция на изоставянето; Превенция на насилието	Гр.Лом	Нова за планиране Проектно финансиране /делегирана от държавата дейност
НЖ – социална услуга- в общността	Лица, навършили пълнолетие, които напускат	Община Лом			10	10	10	10	Форма на социална услуга за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили пълнолетие, които напускат СИ,	Гр.Лом	Нова за планиране Проектно

от резидентен тип	СИ								преходно жилище или защитено жилище и им предстои да водят независим начин на живот		финансиране /делегирана от държавата дейност
ЦНСТДМ Социална услуга в общността от резидентен тип	Деца и младежи от 3 до 29 г.	Община Лом			15	15	15	15	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15 **Предоставяне на подслон и** ежедневни грижи; Изграждане на умения и самостоятелен живот; Осигуряване на здравни и образователни услуги / извън мястото за живеене /	Гр.Лом	Нова за планиране Проектно финансиране /делегирана от държавата дейност
ДЦДУ- Социална услуга в общността	Деца с увреждания	Община Лом			20	20	20	20	Превенция на изоставянето. Консултиране,дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, медицински грижи	Гр.Лом	Нова за планиране Проектно финансиране /делегирана от държавата дейност
ЗМ *общинска дейност*	Уязвими групи от компактни ромски общности	община Лом	3	3	5	5	5	5	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности. Профилактика за деца.	Община Лом	Налична
СКЦ Финансиран от УНИЦЕФ	Уязвими деца и семейства от високо рискови общности , подрастващи и млади хора извън образование, заетост и обучение, обособен иромски	Териториалния обхват на Лом, община Брусарци, Вълчедръм и Медковец							Интегрирана социална услуга. Превенция на отделянето на децата от семействата и подкрепа за подобряване грижите и условията, в които живеят. Подкрепа за социална реинтеграция на най-маргинализирани групи и семейства с деца.	Гр.Лом	Нова услуга Проект„ Разкриване на Семейно-консултативен център“ Финансиран от УНИЦЕФ

Община Монтана Услуга	Потребители Целеви групи	Капацитет Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата – Планирани насоки за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, стъпки за развитие на услугата
общности											
ЦОП – *държавно делегирана дейност (ДДД)*	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище Деца от СИ, изоставени деца	Община Монтана, Бойчиновци, Якимово, и при наличие на случаи в общините Чипровци и Георги Дамяново	70	70	70	80	80	100	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Семейни конференции; Услуги за деинституционализация; Реинтеграция в семейна среда. Специализирано звено за Ранна интер-венция на изоставяне на новородени деца; Развиване на Приемна грижа на областно ниво; Осигуряване на семей-на среда за деца, лишени от родител-ска грижа; Превенция на изоставянето Превенция на насилието.	Гр. Монтана	Налична, Планово увеличение на капацитет за 2015 г. + 30 места
КЦ-*ДДД*	Деца жертви на трафик и насилие от цяла България.	Монтана Всички населени места в общината и областта	10	10	10	10	10	10	Психологическо консултиране. Социално информиране и консултиране. Семейно консултиране. Посредничество и застъпничество чрез други служби. Оценка на нуждите и изготвяне на индивидуален план Обучение за родителски умения и семейно планиране. Практическа подкрепа. Работа по подкрепящата система на семейството. Директна работа с дете. Срещи и контакти на детето и семейството му. Семейна подкрепа след реинтеграция на детето. Изграждане на умения за самостоятелен живот. Задоволяване на образователни, здравни и др. потребности.	Гр. Монтана	Налична

ЗМБ *(ДДД) /КЗСУ/*	Бременни жени и майки в риск от изоставяне на техните деца.	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	[redacted]	4	6	6	8	8	Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 г.). Временно настаняване до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпомага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа.	Гр. Монтана	Развита като проектна дейност по проект КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г.
ДЦДМУ - *(ДДД)*	Деца и младежи с умствени увреждания над 3 години	Гр. Монтана	36	36	36	36	36	36	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехаби ли-тация, логопедична помощ, информи-ране и обучение, медицински грижи.	Гр. Монтана	Налична
ДЦДУ */КЗСУ/*	Деца с увреждания на възраст от 0 до 3 години.	Гр. Монтана	20	20	20	20	20	20	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа,рехаби ли-тация, логопедична помощ, информи-ране и обучение, медицински грижи за деца от 0 до 3 години с увреждания.	Гр. Монтана	Развита като проектна дейност по проект КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г.
ЦРИ	Деца с увреждания 0-7 год. Родители и семейства, които отглеждат деца с увреждания. Бременни, които имат намерение да изоставят	Община Монтана	-	30	30	30	30	30	Медицински, социални, психологически консултации, родителски умения за грижа за деца с увреждания. Потенциални потребители /рискови групи/: Деца с увреждания и техните родители, роднини и близки; Бременни жени в риск от изоставяне на бебето, което ще родят; Млади семейства, които	Гр. Монтана Всички населени места в общината и областта	Развита като проектна дейност по проект КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г

	своите новородени деца. Семейства, които очакват раждането на своето първо дете.								очакват раждане на дете. Центъра ще предоставя и курсове за родителски умения за млади семейства, които чакат раждането на своето дете.		
ЛА СА - *услуги по нац. програма*	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	Монтана Община	-	-	-	-	-	-	Грижи в семейна среда на деца; предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане	Във всички населени места	Налична
ПГ	Широката общественост; лица, интересуващи се от въпросите по приемната грижа; кандидати за приемни родители; утвърдени приемни родители; деца, идентифицирани като подходящи за настаняване в приемно семейство; -деца, настанени в приемни семейства; професионалисти, предоставящи грижи за деца.	община Монтана	25	50	60	65	65	70	**Провеждане на кампания за информиране на обществото; Осъществяване на информационни срещи; Набиране на кандидати** - Провеждане на обучение на кандидатите; Проучване и оценяване на кандидат-приемни родители; Провеждане на интервю с двама поръчители; Провеждане на интервю с други членове на домакинството и/или децата; Изготвяне на социално-оценъчен доклад; Осъществяване на напасване; Извършване на подготовка по настаняване; наблюдение и подкрепа на приемното семейство; Осигуряване на поддържащи допълнителни обучения и супервизия на приемните семейства от специалистите от ОЦПГ.	Гр. Монтана Всички населени места в общината и	Стартирала 2011 г. Продължава втора фаза на проект "Аз имам с-во" – "Приеми ме" 2016-2020 г.

ЗМ *Общинска дейност, подкре-пяна от МЗ*	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца, - бременни - многодетни семейства	Монтана	3	3	3	3	3	3	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профи-лактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето, дейности в подкрепа на майчинството	Монтана;	Назначени първоначалн о двама през 2011 г. в последствие 2013 г. и трети
Здравно консултат ивни центрове	**Ромски** семейства								**Обхващане на ромски деца вдетски** градини на възраст от 3-5 г.; Извънкласни дейности за същата целева група; Превенция от отпадане. Развиване на родителски капацитет и обучения; Подобряване на достъпа на уязвими ромски семейства до здравна информация и здравни и социални услуги	**-гр.** Монтана кв. Кошарник - с.Габровниц а -ОМЦ	**Българо-** швейцарски проект – 2016 г.
Младежк и медиатор *Общинска дейност, подкрепян а от АЗ*	Продължително безработни младежи обрзовани и необразовани млади хора,	Монтана	1	1	1	1	1	1	Посредничество за улесняване на достъп до пазара на труда.	Монтана	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ
ЦНСТ ДМУ и потребнос т от постоянна медицинс ка грижа *(ДДД)*	Деца от обл. Монтана, пребивавали в ДМСГД, поради тежките увреждания	Общини от областта	8	8	8	8	8	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната		Развита като дейност по проект КЗСУ, считано от 2015 г. Разчетена като ДДД от 2016 г

ЦНСТДМ	Деца от закрити специализирани институции, за които няма възможност да бъдат отглеждани в биологична среда, близки или роднини, приемни семейства или осиновителни семейства.	Монтана Област	42	42	42	42	42	42	Социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване в него са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство.		Развита като проектна дейност Разчетена като ДДД от 2015 г
Център за майчино и детско здраве, финансиран от УНИЦЕФ	Бременни, родилки и деца до 3 години от уязвими групи	Всички общини в област Монтана							Мобилни патронажни здравно социални услуги. Прегледи и консултации от специализиран и обучен персонал	Община Монтана с изнесени работни места в Лом и Берковица	*Проектна дейност-финансирана от УНИЦЕФ*
СКЦ Финансиран от УНИЦЕФ	Уязвими деца и семейства от високо рискови общности , подрастващи и млади хора извън образование, заетост и обучение, обособен иромски общности	Община Монтана, Бойчиновци, Якимово, и при наличие на случаи в общините Чипровци и Георги Дамяново							Интегрирана социална услуга. Превенция на отделянето на децата от семействата и подкрепа за подобряване грижите и условията, в които живеят.Подкрепа за социална реинтеграция на най-маргинализирани групи и семейства с деца.	Гр.Монтана	Нова услуга Проект Финансиран от УНИЦЕФ
Детски център за застъпнич	Деца, преживели насилие и техните	Областен модел на услугата. Всички населени		40	40	40	40	40	Детският център за застъпничество и подкрепа „Зона заКрила“ въвежда специализиран подход и услуги за	Гр. Монтана	Услугата се реализира в партньорств

ество и подкрепа Зона заКрила	родители.	места на територията на област Монтана							деца, жертви на насилие, обединяващи добри юридически, медицински, психологически и социални практики с приятелски към детето процедури и среда. Зона заКрила осигурява непрекъсната подкрепа и застъпничество за деца, жертви на насилие и техните семейства по време на целия процес		о между община Монтана, ИСДП и УНИЦЕФ. В проектна дейност
									на работа по случай от момента на получаване на сигнала за насилие и започване на разследването до приключване на процеса по възстановяване на детето жертва и неговото семейство. Всяка кризисна интервенция и застъпническа подкрепа, медицински услуги, консултиране, информиране и подготовка за участие в процеса на досъдебното и правораздавателно производство, се координира от Зона заКрила		
Община Медковец Услуга – име, вид	Потребители: Целеви групи	Териториален обхват	Капацитет: 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата; Планирани промени за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
ПГ-СУ в общността	Приемни семейства, с-ва на близки и роднини	Община Медковец	7	7	9	11	12	15	Отглеждане на деца в семейна среда, лишени от родителска грижа	ДСП Брусарци	Налична и продължаване дейността
ЦНСТДМ ЦНСТДМУ в общ-ността от резидентен тип	Деца . и младежи без увреждания на възраст от 3 до29г.	Община Медковец	-	-	-	6	6	6	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи; Създаване на умения и навици за водене на независим начин на живот; Осигуряване на здравни и образователни услуги	с. Расово	Нова за планиране Проектно финансиране

Община Чипровци Услуга	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирана насока за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Община Якимово Услуга	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирана насока за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
ЛА- проект	Деца, младежи и техните семейства	Цялата община	28	28					**Подпомагане на лицата в ежедневието**	Община Якимово	

6.2.Мерки и дейности по Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.

<u>Обща цел на Направление 2:</u> Да се ускори процеса на деинституционализация посредством гарантиране на достъпа до качествени социални услуги в общността.

Приоритети в даденото направление са:

- Работа в посока деинституционализация на грижите за възрастни хора и осигуряване на домашни грижи и подкрепа в дома на потребителите, която да предотврати или поне да отложи необходимостта от резидентна грижа.
- Сериозен акцент в Стратегията е поставен върху деинституционализацията на грижата за хора с увреждания и възрастните хора, развитието на услугите в домашна среда и подкрепата на семейства с повишена отговорност към грижите за зависими членове на семейството.
- Насърчаването на взаимодействието между социалните и здравните услуги, включително и развитието на иновативни междусекторни услуги са сред приоритетите в Стратегията.

Деинституционализацията на грижата за възрастни хора и хора с увреждания е насочена към развитието на мрежа от услуги в общността и домашна среда, осигуряващи им независим и достоен живот, пълноценно включване в живота на обществото и същевременно да имат превантивна роля по отношения институционализацията на тези лица.

6.2.1.Подобряване на резидентните грижи за лица и стари хора

<u>Специфична цел 2.1.</u> Подобряване качеството на грижа в институциите за хора с увреждания и стари хора и трансформиране за предлагане на социални услуги в общността.

Налични специализирани институции по видове към 30 ноември 2015 г.

Дом за деца лишени от родителска грижа от 7 до 18/20г.	Община Лом		
Дом за стари хора	Община Берковица	Община Лом	Община Бойчиновци
Дом за възрастни хора с деменция	Община Берковица	Община Лом	
Дом за възрастни хора със сетивни нарушения	Община Вълчедръм		
Дом за възрастни хора с психични разстройства	Община Георги Дамяново		
Дом за възрастни хора с физически увреждания	Община Лом		
Дом за възрастни хора с умствена изостаналост	Община Лом		
Дом за възрастни хора с физически увреждания	Община Монтана		

Мярка 2.1.1. Подобряване качеството на грижа и условия в домове за стари хора на територията на област Монтана

Подобряването на качеството на грижа ще бъде извършено чрез обособяване на среда близка до домашната и подобряване на медицинското обслужване.

Дейност 2.1.1.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице.

- Оценяване потребностите на всяко лице и определяне необходимостта от подкрепа, включително и възможността за живот в общността чрез прилагане на индивидуален подход;
- Изготвяне план за действие с мерки за извеждане на лицето от специализираната институция, разработен съвместно с лицето.

Дейност 2.1.1.2. Извеждане на старите хора в защитени жилища и центрове за настаняване от семеен тип за стари хора.

Дейност 2.1.1.3. Подобряване качеството и условията на живот в 3 ДСХ –подобряване на материалната база, ремонт и обзавеждане.

Дейност 2.1.1.4. Осигуряване на специализирано медицинско обслужване на настанените хора в тежко здравословно състояние.

Дейност 2.1.1.5. Подобряване капацитета на персонала в ДСХ. Повишаване квалификацията и мотивацията на специалистите и обслужващия персонал, както и разширяване кръга от професионалисти, ангажирани в тази сфера.

Мярка 2.1.2. Повишаване качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора с деменция с.Бистрилица, общ. Берковица и Дом за възрастни хора с деменция, с. Добри Дол, общ. Лом.

Подобряването на качеството на грижа ще бъде извършено чрез обособяване на среда близка до домашната и подобряване на медицинското обслужване.

Дейност 2.1.2.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице.

- Оценяване на потребностите на всяко лице и определяне необходимостта от подкрепа, включително и възможността за живот в общността чрез прилагане на индивидуален подход;
- Изготвяне план за действие с мерки за извеждане на лицето от специализираната институция, разработен съвместно с лицето.

Дейност 2.1.2.2. Извеждане на възрастни хора с деменция в защитени жилища и центрове за настаняване от семеен тип, съгласно препоръките в направените индивидуални оценки.

Дейност 2.1.2.3. Подобряване качеството и условията на живот в ДВД – ремонт и обновяване на обзавеждането.

Дейност 2.1.2.4. Подобряване капацитета на персонала в ДВД. Повишаване квалификацията и мотивацията на специалистите и обслужващия персонал, както и разширяване кръга от професионалисти, ангажирани в тази сфера.

Мярка 2.1.3. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора с физически увреждания, гр.Лом и Дом за възрастни хора с физически увреждания – с. Горна Вереница, общ. Монтана

Предвижда се част от хората с увреждания от домовете да бъдат изведени в защитени жилища или преходно жилище, с цел намаляване броя на настанените в специализираната институция и осигуряване на среда близка до домашната.

Дейност 2.1.3.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице.

- Оценяване потребностите на всяко лице и определяне необходимостта от подкрепа, включително и възможността за живот в общността чрез прилагане на индивидуален подход;
- Изготвяне план за действие с мерки за извеждане на лицето от специализираната институция, разработен съвместно с лицето.

Оценките отразят възможността на потребителите за самообслужване или необходимост от подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.1.3.2. Извеждане на възрастни хора с увреждания в защитени жилища, преходни жилища и центрове за настаняване от семеен тип;

Дейност 2.1.3.3. Ремонт и обзавеждане, осигуряване на самостоятелни стаи или стаи с максимум две легла.

Дейност 2.1.3.4. Подобряване капацитета на персонала в ДВХФУ. Повишаване квалификацията и мотивацията на специалистите и обслужващия персонал, както и разширяване кръга от професионалисти, ангажирани в тази сфера.

Мярка 2.1.4. Повишаване на качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора с умствена изостаналост, гр.Лом.

Предвижда се част от хората с умствена изостаналост от дома да бъдат изведени в защитени жилища, с цел намаляване броя на настанените в специализираната институция и осигуряване на среда близка до домашната.

Дейност 2.1.4.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице.

- Оценяване потребностите на всяко лице и определяне необходимостта от подкрепа, включително и възможността за живот в общността чрез прилагане на индивидуален подход;
- Изготвяне план за действие с мерки за извеждане на лицето от специализираната институция, разработен съвместно с лицето.

Направените оценки ще дадат реална представа относно възможността за самообслужване и необходимата подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.1.4.2. Извеждане на възрастни хора с умствена изостаналост в защитени жилища.

Дейност 2.1.4.3. Подобряване качеството и условията на живот в ДВХУИ – ремонт и обзавеждане.

Дейност 2.1.4.4. Подобряване капацитета на персонала в ДВХУИ.

Повишаване на квалификацията и мотивацията на специалистите и обслужващия персонал, както и разширяване кръга от професионалисти, ангажирани в тази сфера.

Мярка 2.1.5. Подобряване качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора със сетивни нарушения гр. Вълчедръм.

Дейност 2.1.5.1. Подобряване качеството и условията на живот в ДВХСН – подобряване на материалната база, ремонт и обзавеждане.

Дейност 2.1.5.2. Повишаване капацитета на персонала в ДВХСН.

Мярка 2.1.6. Подобряване качеството на предоставяните услуги в Дом за възрастни хора с психични разстройства, с. Говежда, общ. Георги Дамяново.

Предвижда се част от хората с психични разстройства, настанени в дома да бъдат изведени в защитени жилища и центрове за настаняване от семеен тип, с цел намаляване броя на настанените в специализираната институция и осигуряване на среда близка до домашната.

Дейност 2.1.6.1. Актуализиране на индивидуалните оценки и планове за всяко лице.

- Оценяване потребностите на всяко лице и определяне необходимостта от подкрепа, включително и възможността за живот в общността чрез прилагане на индивидуален подход;
- Изготвяне план за действие с мерки за извеждане на лицето от специализираната институция, разработен съвместно с лицето.

Направените оценки ще дадат реална представа относно възможността за самообслужване и необходимата подкрепа и медицинска грижа.

Дейност 2.1.6.2. Извеждане на възрастни хора с психични разстройства в защитени жилища и центрове от семеен тип;

Дейност 2.1.6.3. Подобряване качеството и условията на живот в ДВХПР – подобряване на материалната база, ремонт и обзавеждане.

Дейност 2.1.6.4. Повишаване капацитета на персонала в ДВХПР. Повишаване квалификацията и мотивацията на специалистите и обслужващия персонал, както и разширяване кръга от професионалисти, ангажирани в тази сфера.

6.2.2.Планове за трансформиране на СИ за лица и стари хора

Специфична цел 2.2. Разработване на планове за закриване/ трансформация на специализирани институции на територията на областта.

В началото на изпълнението на стратегията ще се направи преценка на кои домове ще бъдат разработени планове, като ще се започне с тези, в които ситуацията е най-критична.

Мярка 2.2.1. Разработване на планове за подобряване на качеството на грижа в специализираните институции за възрастни и стари хора.

Ще бъдат разработени планове за подобряване на качеството на грижа във всички специализирани институции за възрастни и стари хора на територията на областта.

Дейност 2.2.1.1. Създаване на работни групи за разработване на планове за подобряване качеството на грижа в СИ за възрастни с увреждания и стари хора в областта. Тяхната работа ще бъде подпомагана от експертна група на областно ниво (с участието на РДСП, РЗИ, НПО и външни специалисти) за консултиране и подкрепа на процеса чрез провеждане на срещи, посещения на място, дискусии, съвместна разработка на предложения.

Дейност 2.2.1.2. Изработване на планове за подобряване качеството на грижа в някои СИ за възрастни с увреждания и стари хора в област Монтана. В тези планове се описва изпълнението на следните основни етапи:

- Индивидуална оценка и планиране за лицата, настанено в избраните СИ.
- Оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация на персонала и препоръки за пренасочване към нови социални услуги и/или дейности, които ще се развият в съответната община;
- Планиране на преустройство на материалната база и ресурсите на институцията;
- Превенция на риска от институционализация чрез предоставяне на алтернативни форми на социални услуги в общността и гарантиране активното участие на лицето в този процес;

6.2.3.Нови резидентни услуги за лица и стари хора

Специфична цел 2.3. Разкриване на социални услуги от резидентен тип със среда близка до домашната за хора с увреждания и стари хора.

Планирано е изграждането на социални услуги от резидентен тип за стари хора и възрастни хора с увреждания (с психични разстройства, умствена изостаналост, деменция, физически увреждания). Целта е да се осигури на лицата среда за живот близка до семейната, при която да получават необходимата им индивидуализирана грижа и подкрепа за водене на относително самостоятелен и независим живот. Предвижда се новите услуги да бъдат разкрити в общините Берковица, Монтана, Вълчедръм, Георги Дамяново, Лом и Медковец и да функционират като самостоятелни услуги. С разкриването на тези услуги ще бъдат поети чакащите, както и ще се

изведат хора от съществуващите големи домове, което ще доведе и до намаляване на техния капацитет.

Мярка 2.3.1 Изграждане на резидентни услуги за стари хора.

Дейност 2.3.1.1. Изграждане и разкриване на защитени жилища за стари хора. Планирано е разкриването на три ЗЖ. Дейностите в новите услуги са с насоченост към осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.

- Разкриване на 2 ЗЖ в гр. Лом за стари хора, с капацитет по 10 места. Услугите са планирани за разкриване през 2018 г.
- Разкриване на ЗЖ в гр. Монтана за стари хора, с капацитет 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2017 г.

Дейност 2.3.1.2. Изграждане и разкриване на центрове за настаняване от семеен тип за стари хора. Планирано е разкриването на 3 ЦНСТ. Дейностите в новите услуги главно са осигуряване на 24 часови грижи за стари хора със затруднение в самообслужването и осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.

- Разкриване на ЦНСТ в гр. Берковица за стари хора, с капацитет по 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2019 г.
- Разкриване на ЦНСТ в с. Аспарухово, общ. Медковец за стари хора с физически увреждания, с капацитет 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2018 г.
- Разкриване на ЦНСТ в с. Превала за стари хора, с капацитет по 15 места. Услугата е планирана за разкриване през 2019 г.

Дейност 2.3.1.3. Разкриване на Дом за стари хора в община Лом, с капацитет 25, след анализ на наличния сграден фонд и възможности за ресурсното обезпечаване със съответните специалисти (с атмосфера близка до домашна) за стари хора, с възможност за обособяване на самостоятелни спални помещения или спални помещения за максимум двама души (разкриване в периода 2017-2018). Подготовката за изграждане на ДСХ в гр.Лом, ще стартира през 2017 г., с идентифициране на източници на финансиране и местоложение.

Мярка 2.3.2 Разкриване на нови и продължаване дейността на резидентни услуги за лица с увреждания.

Дейност 2.3.2.1. Изграждане и разкриване на защитени жилища за възрастни лица с увреждания. Планирано е разкриването на **6 ЗЖ**. В тези услуги, потребителите ще водят самостоятелен начин на живот, подпомагани от специалисти.

- Разкриване на **Защитено жилище за хора с психични разстройства** в с.Георги Дамяново, **с капацитет 10 места**. Услугата е планирана за разкриване от 2017 г.

- Разкриване на **Защитено жилище за лица с психични разстройства** в с. Бели мел, общ.Чипровци**, с капацитет 10 места**. Услугата е планирана за разкриване през 2017 г.
- Разкриване на **3 защитени жилища за хора с психични разстройства или деменция** в гр. Лом**, с капацитет по 10 места**. Услугите са планирани за разкриване през 2017 г.
- Разкриване на **Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в гр.Лом, с капацитет 10 места.** Нова услуга, с проектно финансиране и стартиране на дейността през 2017г.

Дейност 2.3.2.2. Продължаване на дейността на 4 ЗЖ на територията на област Монтана:

- Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в гр.Берковица, с капацитет 8 места;
- Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в гр.Монтана, с капацитет 8 места;
- Защитено жилище за хора с психични растройства в гр.Лом, с капацитет 10 места;
- Защитено жилище за хора с психични растройства в гр.Монтана, с капацитет 9 места

Дейност 2.3.2.3. Продължаване на дейността на Преходно жилище за възрастни с физически увреждания в с.Горна Вереница, общ.Монтана с капацитет 8 места - за лица изведени от ДВХФУ.

Дейност 2.3.2.4. Изграждане и разкриване на центрове за настаняване от семеен тип за възрастни лица с увреждания. Планирано е разкриването на 4 ЦНСТ.

- Разкриване на **ЦНСТ за възрастни хора с деменция** в гр. Берковица**, с капацитет по 15 места**. Услугата е планирана за разкриване през 2018 г.
- Разкриване на **ЦНСТ за възрастни хора с психични разстройства или деменция** в с. Мокреш, общ. Вълчедръм, **с капацитет 15 места**. Услугата е планирана за разкриване през 2017 г.
- Разкриване на **2 ЦНСТ за възрастни хора с психични разстройства или деменция** в гр. Лом **за стари хора, с капацитет по 15 места**. Услугите са планирани за разкриване през 2017 г.

Дейност 2.3.2.5. Три ЦНСТ продължават дейността си на територията на област Монтана:

- ЦНСТ за възрастни с умствена изостаналост в гр.Берковица, с капацитет 12 места. Предвижда се увеличаване на капацитета от 2016г.на 14 места;
- ЦНСТ за хора с физически увреждания в гр.Вършец, с капацитет 15 места;
- ЦНСТ за възрастни хора с психични растройства или деменция в гр.Лом, с капацитет 10 места.

Мярка 2.3.3 Разкриване на нови и продължаване дейността на социални услуги, предоставящи подкрепа на уязвими хора.и семейства в кризисна ситуация

Дейност 2.3.3.1. Разкриване на Център за временно настаняване в гр.Берковица, с капацитет 10 места. Планирано е разкриването на услугата да стартира през 2017 г.

Центърът предоставя временно настаняване и подкрепа до 3 месеца на бездомни лица. Основните дейности на услугата са насочени към задоволяване на ежедневните потребности на лицата, създаване на условия за социални контакти, битово и трудово устройване.

Дейност 2.3.3.2. Продължаване на дейността на Центъра за временно настаняване в гр.Монтана, с капацитет 9 места и Центъра за временно настаняване в гр.Лом, с капацитет 10 места и териториален обхват всички населени места от област Монтана, както и останалите области на страната.

Двата центъра за временно настаняване в гр.Монтана и гр.Лом предоставят на бездомни лица комплекс от социални услуги, насочени към задоволяване на ежедневните им потребности, за срок не повече от 3 месеца в рамките на календарната година.

6.2.4.Услуги за рехабилитация и подкрепа

Специфична цел 2.4. Създаване на условия за социално включване чрез предоставяне на адекватни почасови и дневни услуги за превенция и подкрепа (ЦСРИ, дневни центрове, и пр.).

ЦСРИ цели подкрепа на индивидуалното развитие, поддържане и придобиване на нови способности и самостоятелност на лица с различни вид и степен на увреждане, както и подкрепа на лица от различни рискови групи, чрез целенасочени дейности за интеграция и превенция на социалното изключване. Услугата включва разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, насочени към създаване, поддържане и разширяване на социалните умения, както и обучение за водене на самостоятелен начин на живот.

Мярка 2.4.1. Развиване на ЦСРИ за обхващане на хората с увреждания в цялата територия на област Монтана.

Центровете за социална рехабилитация и интеграция осигуряват за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Семействата и близките на хората с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информация и консултация. Постепенно ще се развият мобилни услуги, които да обхванат хората с увреждания в цялата област и да осигурят достъп до услуги в семейна среда за децата и хората с увреждания, живеещи в малки изолирани населени места.

Дейност 2.4.1.1. Продължаване на функционирането на ЦСРИ в гр.Лом.

Центърът е делегирана държавна дейност от 2009г. която се управлява от община Лом. Същият е с капацитет 60 места. Продължи работата си по предоставяне на комплекс от социални

услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

Дейност 2.4.1.2. Разкриване на нови ЦСРИ за лица с увреждания.

- Разкриване на **ЦСРИ за възрастни** в гр. Берковица, **с капацитет 30 места**. Услугата е планирана за разкриване през 2017г. Новата услуга ще работи по предоставяне на медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия, както и умения за самостоятелност и подкрепа на семействата;
- Разкриване на **ЦСРИ за възрастни** в с.Мокреш, общ. Вълчедръм, **с капацитет 20 места** и с мобилни екипи за обхващане на рисковите групи от населените места на община Вълчедръм. Услугата е планирана за разкриване през 2017г. и ще работи по предоставяне на медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия, както и умения за самостоятелност и подкрепа на семействата; услуги от рехабилитатор, психолог и социален работник;
- Разкриване на **ЦСРИ** в с.Георги Дамяново, **с капацитет 20 места**. Услугата е планирана за разкриване през 2017г.;
- Разкриване на **ЦСРИ** в с.Железна, **с капацитет 20 места и териториален обхват-всички населени места от община Чипровци, както и населени места от съседни общини.** Услугата е планирана за разкриване през 2017г.

Мярка 2.4.2. Осигуряване на дневна грижа за стари хора и възрастни с увреждания - дневни центрове.

Дневните центрове предлагат комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните и рехабилитационните потребности, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти.

Основните дейности в дневния център целят ограничаването на социалната изолация, в която се намират хората. Насочени са към създаването на условия за социални контакти и възможности възрастните хора да се чувстват неразделна част от обществото, подкрепа да преодолеят психологическата бариера, която ги кара да се чувстват ненужни и да им осигури условия за взаимопомощ.

Дейност 2.4.2.1. Продължаване функционирането на съществуващите услуги „Дневен център за стари хора".

- Продължаване дейността на действащите 2 дневни центъра на територията на община Лом (в гр.Лом, с капацитет – 40 места и в с.Ковачица, с капацитет – 35 места). Не е планирано повишаване капацитета на услугата.

- Продължава дейността си и Дневният център за стари хора в гр.Монтана, с капацитет 8 места.

Дейност 2.4.2.2. Разкриване на нови дневни центрове за стари хора и възрастни с увреждания.

- Разкриване на **Дневен център за стари хора** в с.Замфирово, общ.Берковица, с капацитет 20 места, след 2018г.;
- Разкриване на **Дневен център за стари хора** в гр.Брусарци. Планирано е услугата да стартира своята дейност през 2017г, с капацитет 20 места и постепенно да увеличи капацитета си до 2020г. на 35 места.;
- Разкриване на **Дневен център за възрастни хора** в с.Ботево, общ.Вълчедръм, с капацитет 30 места, след 2016г.;
- Разкриване на **Дневен център за стари хора** в гр.Вършец. Услугата е планирана, без да е уточнен капацитета и годината на стартиране на дейността;
- Разкриване на **Дневен център за стари хора** в с.Расово, общ.Медковец, с капацитет 20 места, през 2017г.;
- Разкриване на **Дневен център за възрастни хора с увреждания** в с.Аспарухово, общ.Медковец, с капацитет 20 места, след 2018 г.

Дейност 2.4.2.3. Интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда.

В две общини от област Монтана – община Вълчедръм и община Чипровци, по проект „Независим живот" се предоставя услугата – **Център за почасови интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда**. Центърът представлява комплекс от услуги, насочени в подкрепа на хора с увреждания, техните семейства, както и възрастни хора в невъзможност да се самообслужват.

- В община Вълчедръм услугата е с капацитет 78 места, обхваща всички населени места от общината и е планирана да се предоставя и след приключване на проекта през 2017 г.
- В община Чипровци услугата е стартирала през 2015 г. с капацитет 30 места. От 2016 г. е с капацитет 65 места и ще запази капацитета си до приключване на проекта през 2017 г.

Мярка 2.4.3. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Съвкупността на тези услуги обхваща както ежедневните битови дейности, състоящи се в помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане, придвижване и други, така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома като дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа. Тези услуги ще бъдат организирани около съществуващите домашни социални

патронажи и услугите предоставяни в семейна среда като домашен помощник, социален и личен асистент.

Дейност 2.4.3.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания – домашен помощник, социален и личен асистент (по проекти и продължение на националните програми). Идентифицираните потребности на рисковите групи изискват увеличение на наетите асистенти и домашни помощници за лица с увреждания. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги.

Дейност 2.4.3.2. Продължаване на дейността и увеличаване на броя на потребителите на Домашните социални патронажи във всички общини от област Монтана.

- Разширяване обхвата на услугите - като територия и брой потребители;
- Включване на допълнителни услуги в подкрепа на самостоятелния живот на лицата с увреждания (подпомагане при хранене, обслужване, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за осигуряване на адаптирана среда, осигуряване на необходимите технически помощни средства; битови услуги, помощ за излизане и придвижване, социално консултиране , посредничество и връзка с различни институции и др.);
- Подобряване на материалната база и като цяло – на условията за работа на Домашните социални патронажи.

Дейност 2.4.3.3. Продължаване функционирането и повишаване капацитета на съществуващата услуга „**Обществена трапезария**":

Продължаване дейността на съществуващите обществени трапезарии със заложена промяна в капацитета на услугата в някои общини, както и териториалния обхват:

- община Берковица, с обхват на услугата всички населени места от общината - 72 потребители;
- община Вълчедръм - с обхват на услугата всички населени места от общината - 50 потребители;
- община Вършец - с обхват на услугата всички населени места от общината - 72 потребители;
- община Лом - 135 потребители;
- община Медковец - с обхват на услугата – с.Медковец, с.Сливовик и капацитет през 2015 г. – 2016 г. – 54 и намаляване от 2017 г. на 34. Предстои включването на с.Расово, с.Пишурка и с.Аспарухово от 2017 г. с капацитет 30;
- община Монтана – обхваща всички населени места от общината, с капацитет 54 потребители. Предстои увеличаване на капацитета от 2017г. на 60 потребители;

- община Чипровци - с обхват на услугата всички населени места от общината - 66 потребители.
- В община Чипровци се предоставя услугата „Осигуряване на топъл обяд", която е продължение на обществената трапезария, като се предлага топъл обяд в летните месеци, когато не се реализира проектът „Обществена трапезария". Лицата ползващи тази услуга са лица без доходи, самотноживеещи и лица и семейства, получаващи минимални доходи.

Дейност 2.4.3.4. Продължаване дейността на Клубовете на пенсионера, както и на съществуващите Клубове на хората с увреждания в някои общини от област Монтана.

Специфична цел 2.5. Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на областно ниво изисква активно развиване на партньорствата между общините в областта по отношение на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа.

За по-добра комплексна подкрепа на уязвимите групи е необходимо междусекторните услуги, които включват здравни, образователни и социални дейности да се развият. Добре развитите междусекторни услуги ще позволят по-добра индивидуализация на предлаганата подкрепа, по-точна оценка на потребностите и прилагане на мултидисциплинарен подход. Това изисква съвместни усилия и съгласувани мерки от страна на всички системи – социална, здравна, образователна, включително и културна.

Мярка 2.5.1. Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Създаване на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на партньорства в областта на социалните услуги;

Провеждане на срещи и дискусии със заинтересованите страни на общинско и/или областно ниво за осъществяване на информираност и консултации между представители на областна администрация, общинска администрация, доставчици и други представители на общността (НПО и граждани) при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики и др.

Таблица 2: Планирани социални услуги и мерки в област Монтана – Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора

Община Берковица Услуга - име, вид	Потребители Целеви групи	Капацитет Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
Направление 2: Социално включване на лица с увреждания, уязвими хора и общности в неравностойно положение. Грижа за старите хора.											
ДСХ с отделение за лежащо болни /ДДД/	Възрастни хора със затруднения в самообслужването	От цялата страна	150	150	150	150	150	150	Осигуряване на 24-часово обслужване на възрастните хора	Гр.Берковица ,ул.Стефан Стамболов №32	налична
Дом за възрастни хора с деменция /ДДД/	Възрастни хора с деменция	От цялата страна	55	55	55	55	55	55	Осигуряване на 24 часово обгрижване на възрастните хора с деменция.	Община Берковица С.Бисрилица	налична
ЦНСТ за възрастни с умствена изостаналост /ДДД/	Възрастни хора с умствена изостаналост	Цялата страна	12	14	14	14	14	14	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост и предотвратяване настаняването им в СИ	Гр.Берковица ,ул.Стефан Стамболов №34	Налична Увеличаване на капацитета на 14 през 2016г.
ЗЖ за хора с умствена изостаналост /ДДД/	Лица с умствена изостаналост	Цялата страна	8	8	8	8	8	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с умствена изостаналост и предотвратяване настаняването им в СИ	Гр.Берковица ,ул.Стефан Стамболов №34	Налична
Домашен социален патронаж Общинска дейност	Самотноживеещи стари хора с увреждания и/ или затруднения в самообслжването	Община Берковица	140	200	200	200	200	200	Социална услуга за предоставяне на храна, комунално-битови услуги, помощ в домакинството и други.	Гр.Берковица ,ул.Мусала №6	Налична
ЦСРИ за възрастни /ДДД/	Лица с увреждания, родители	Община Берковица	0	0	30	30	30	30	Медицинска и социална рехабилитация , консултации – социални здравни , правни,	Гр.Берковица	Планирана нова

	отглеждащи деца с увреждания,хора с увреждания с чужда помощ и								психологически , трудотерапия; Услуги от рехабилитатор и психолог		
	без право на чужда помощ.										
ЦНСТ за възрастни с деменция-/ДДД/	Възрастни хора с деменция	Община Берковица	0	0	0	15	15	15	Осигуряване на 24-часови грижи за стари хора със затруднение в самообслужването.	Община Берковица	Планирана нова
ЦВН /ДДД/	Лица бездомни, лица със зависимости, напускащи местата за лишаване от свобода и други	Община Берковица	0	0	10	10	10	10	Осигуряване на подслон , храна, социални консултации, посредничество за намиране на работа, жилище и други .	Гр.Берковица	Планирана нова
ЦНСТ за стари хора /ДДД/	Стари хора с невъзможност да се самообслужват	Община Берковица	0	0	0	0	15	15	Осигуряване на 24 часови грижи за стари хора със затруднение в самообслужването	Община Берковица	Планирана нова
ДЦСХ с.Замфирово /ДДД/	Самотноживеещи стари хора, пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Община Берковица	0	0	0	20	20	20	Осигуряване на храна , лични и социални контакти, консултации, медицинска грижа.	Гр.Берковица С.Замфирово	Планирана нова
ЛА По проект „Нови възможности за грижа“, „Независим живот“ длъжност от 2016 г. – социален работник)	Възрастни и деца с трайни увреждания и невъзможност за самообслужване	Община Берковица	76	82	82	90	90	90	Осигуряване на грижа в семейна среда на хора и деца нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен изобор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	Община Берковица	Налична по проекти „Нови възможности за грижа „ „Независим живот“

Обществена трапезария Финансирана от фонд „Социална закрила“ за зимния период	Лица и деца без доходи или минимални доходи	Община Берковица	72	72	72	72	72	72	Осигуряване на безплатен обяд на хора с много ниски доходи или без доходи	Гр.Берковица	Налична по проект към фонд „Социална закрила“ финансирана през зимния период.
ЛА по НП „АХУ“	Лица и деца с трайни увреждания , с тежко здравословно състояние	Община Берковица	14	14	20	20	20	20	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица и деца , които поради здравословен проблем са изключени от социалния живот.	Община Берковица	Налична по НП „АХУ“
Здравни медиатори Общинска дейност покрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности – деца; бременни, възрастни хора, хронично болни	Община Берковица	1	1	1	1	1	1	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности ; профилактика за деца и възрастни ; участие в превенция на изоставянето ; дейности в подкрепа на майчинството.	Гр.Берковица	налична
Община Бойчиновци	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, в фокуса на услугата. Планирани насоки за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015: стани за развитие на услугата
Услуга – име, вид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
ДСХ *специализира-на институция*	Възрастни хора	Потребители от цялата страна	54	54	54	54	54	54	Предоставяне на постоянна грижа при задоволяване на ежедневни жизнени потребности, рехабилитация, терапия за възрастните хора	с.Владимирово	Налична – продължаване на дейността
Домашен социален патронаж *общинска дейност*	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, Самотно живеещи стари хора	Всички населени места в община Бойчиновци /без с.Бели брод/	200	200	200	200	200	200	Дейности за доставка на храна по домовете на потребителите;услуги по поддържане на лична и битова хигиена; пазаруване със средства на потранираните на необходимите стоки и храни, плащане на такси и сметки за разходи;посредничество при извършване на	гр.Бойчиновци	Налична – продължаване на дейността

									административни, здравни и други услуги;поддържане на социални контакти.		
ЛА *услуга в общността по -проект „Нови възможности за грижа"по ОП„РЧР"*	Лица с трайни увреждания, с тежко здравословнио състояние, които не могат или са много затруднени в самообслужва-нето	Община Бойчиновци	29	27	30	30	30	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от инстуционален тип грижи. Предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства,в които има лице с трайно увреждане	Община Бойчиновци	Налична
ЛА *услуга в общността по -проект „Нови възможности за грижа"по ОП„РЧР" -НП „АХУ"*	Лица с трайни увреждания, с тежко здравословнио състояние, които не могат или са много затруднени в самообслужва-нето	Община Бойчиновци	2	1					Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от инстуционален тип грижи. Предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства,в които има лице с трайно увреждане	Община Бойчиновци	Налична
Клубове на пенсионера *общинска дейност*	Лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст	Община Бойчиновци	8	9	9	9	9	9	Осигуряване на лични и социални контакти, информиране и консултиране –социално, здравно, правно	гр.Бойчиновци и кв.Огоста, с.Лехчево с.Владимирово с.Громшин с.Мадан с.Мърчево с.Ерден с.Кобиляк	Налични - 8 клуба – продължаване на дейността

Клуб на инвалида *общинска дейност*	Хора с увреждания	Община Бойчиновци	2	2					Предоставяне възможности за социални контакти и организиране на различни социални дейности	с.Владимирово с.Мърчево	Налични - продължаване на дейността
Община Вълчедръм Услуга – име, вид	Потребители: Целеви групи	Териториален обхват	Капацитет: 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани стъпки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
ЛА ОПРЧР – „Личен асистент", „Соц. Асистент", „Дом. Помощник"	Възрастни хора и хора с увреждания.	Община Брусарци	25	55	55	60	60	70	Интегрирани услуги в общността и в домашна среда.	Брусарци	Център за инт. услуги
ЛА по НП"АХУ"	Лица с увреждания.	Община Брусарци	10	12	12	15	15	15	Обгрижване на хора с увреждания в домашна среда.	Брусарци	Реализира се от ДСП
ДЦСХ	Стари хора от община Брусарци	Община Брусарци	X	X	20	20	35	35	Превенция на социалната изолация	Брусарци, филиал с.Василовци	X
Домашен социален патронаж	Възрастни хора и хора с увреждания	Община Брусарци	150	170	170	170	200	200	Приготвяне и разнос на топла храна и хляб	Брусарци	168
Община Вълчедръм Услуга - име, вид	Потребители: Целеви групи	Териториален обхват	Капацитет: 2015	2016	2017	2018	2019	2020	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата. Планирани стъпки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
Дом за възрастни хора със сетивни увреждания Специализирана институция (делегирана от държавата дейност)	Лица със сетивни увреждания установени с експертно решение - ТЕЛК	Цялата страна	48	48	48	48	48	48	24 часова грижа – медицинска, битова, социалнаот квалифицирани специалисти. Гарантиране равноправното положение на потребителите и преодоляване на изолираността, чрез създаване на условия за интегриране в обществото. Това трябва да съответства на техните желания и способности, пълно зачитане на достойнството, убежденията, потребностите и	град Вълчедръм	налична

									неприкосновеността им, както и правото им да взимат решения, засягащи качеството на техния живот и предоставяните грижи. Това ще улесни пълноценният им начин на живот.		
Домашен социален патронаж. Общинска дейност	Лица с увреждания или самотно живеещи стари хора	Община Вълчедръм	78	78	78	78	78	78	Социална услуга свързана с доставка на храна по домовете на ползвателите.Мобилна услуга за обхващане на селата.	град Вълчедръм	Налична
Дневен център за възрастни хора	Възрастни хора от цялата община	Община Вълчедръм	-	30	30	30	30	30	Превенция на социалната изолация Провеждане на разговори и дискусии по актуални проблеми; Организиране на индивидуални и групови консултации със специалисти по медико-социални проблеми; Организиране на занимания по интереси Подпомагане извършването на административни услуги; Здравна профилактика - периодично измерване на пулс и кръвно налягане на потребителите на социалната услугата	с. Ботево	планирана
Център за социална рехабилитация и интеграция. Социална услуга в общината	Лица над 18-годишна възраст с физически увреждания, психични разстройства и умствена изостаналост от община Вълчедръм	Община Вълчедръм	-	-	20	20	20	20	Интеграция, рехабилитация и пълноценно включване в живота на общината на лица над 18-годишна възраст с физически увреждания, психични разстройства и умствена изостаналост от община Вълчедръм Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за	с Мокреш	планирана

									самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог, социален работник. ЦСРИ е комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.		
ЛА проект „Нови възможности за грижа" – европейско финансиране ОПРЧР	Възрастни и деца с трайни увреждания и невъзможност за самообслужване	Цялата община	69	69	70	75	75	75	Осигуряване на грижа в семейна среда на хора и деца нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	град Вълчедръм	Налична по проект „Нови възможности за грижа „ и ДСП
ЦНСТ за възрастни хора с психични разстройства или деменция	Възрастни хора с психични разстройства или деменция	Цялата страна			15	15	15	15	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната	с.Мокреш	планирана
Център за почасови интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда в Община Вълчедръм	Хора с увреждания и техните семейства; Хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване	Цялата община		78	78	78	78	78	Интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда	град Вълчедръм	Налична по проект BG05M9OP001-2.002„Независим живот"
Обществена трапезария – проект МТСП	възрастни хора с ниски доходи, лица и семейства без доходи, на	Цялата община	50	50	50	50	50	50	Предоставяне на безплатен топъл обяд	Община Вълчедръм	налична

	социално подпомагане, скитащи и бездомни.										
Клубове на пенсионера *общинска дейност*	Лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигуритилен стаж и възраст	Вълчедръм, Разград, мокреш							Осигуряване на лични и социални контакти, информиране и консултиране –социално, здравно, правно	гр.Бойчиновци, кв.Огоста, с.Лехчево с.Владимирово, с.Громшин с.Мадан с.Мърчево с.Ерден с.Кобиляк	Налични – продължаване на дейността
Здравни медиатори Общинска дейност покрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности	Община Вълчедръм	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности; профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето; дейности в подкрепа на майчинството.	Гр. Вълчедръм	налична
Община ВЪРШЕЦ Услуга – име, вид	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата; Планирани насоки за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
ДЦСХ	Възрастни хора	Гр. Вършец							Провеждане на разговори и дискусии по актуални проблеми; Организиране на индивидуални и групови консултации със специалисти по медико-социални проблеми; занимания по интереси; Подпомагане извършването на административни услуги; Организиране на съвместни мероприятия със социални домове, неправителствени организации	Гр. Вършец	планирана

									(честване на празници, екскурзии, спортни празници, срещи с интересни личности и др.);Здравна профилактика - периодично измерване на пулс и кръвно налягане на потребителите на социалната услугата		
ЦНСТ за лица с физически увреждания /ДДД/	Лица с физически увреждания	Община Вършец, други общини	15	15	15	15	15	15	Услугата осигурява на лицата среда, близка до семейната, рехабилитация и трудотерапия, съхраняване на физическото и психическото състояние на потребителите.	Гр. Вършец	налична
Обществена трапезария – проект МТСП	възрастни хора с ниски доходи, лица и семейства без доходи, на социално подпомагане, скитащи и бездомни.	Цялата община	72	72	72	72	72	72	Предоставяне на безплатен топъл обяд	Община Вършец	налична
Домашен социален патронаж /общинска дейност/	Възрастни хора	Цялата община	120	120	120	120	120	120	Предоставяне на топъл обяд	Община Вършец	налична
ЛА - проект „Нови възможности за грижа" — европейско финансиране МТСП	Хора с увреждания	Цялата община	53	53	60	60	60	60	Подпомагане на лицата в ежедневието	Община Вършец	налична
Клуб на пенсионера - *общинска дейност*	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се	Цялата община	-	-	-	-	-	-	Осигуряване на лични и социални контакти Информиране и консултиране –социално, здравно, правно	Община Вършец	налична

	обслужват сами										
Община Георги Дамяново Услуга - име, вид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Планирани насоки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 селани за развитие на услугата
ЗЖ за хора с психични разстройства	Лица с психични разстройства, потребители на ДВХПР с.Говежда		-	-	10	10	10	10	Разработване на проект и кандидатстване по ОПР за ремонт на сграда и оборудване. за пълнолетните лица с психични увреждания, ще се предоставят: подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителя.	с.Георги Дамяново	Планирана, но не развита към настоящия момент
Център за рехабилитация и социална интеграциия	Деца и лица с различни заболявания и увреждания		-	-	20	20	20	20	Разработване на проект. На потребителите, които ще ползват социалната услуга ще се извършва рехабилитация, социално-правни консултации, образователно и професионално обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.	с.Копиловци	Планирана, но не развита към настоящия момент
Домашен социален патронаж с. Георги Дамяново	Лица в нетрудоспособна възраст.Лица с увреждания. Самотни лица; Деца с увреждания.	Всички села от общината	80	70	150	150	150	150	Доставяне на приготвена храна – 1, 2 и 3 ястия и хляб до дома на потребителя.	Всички села от общината	Действаща услуга от 2008 г.

ЛА по проект „Нови възможности за грижа" – съществуваща услуга от 25.05.2015 г.	Лица и деца с ЕР на ТЕЛК, НЕЛК и ДЕЛК, както и с епикризи, които не са в състояние да се самообслужват сами	От общината	15	18	30	40	50	50	Помощ при поддържане на личната хигиена, помощ при хранене и пиене на течности, поддържане на хигиената в жилището на потребителя, помощ при подържане на социални контакти, помощ при разходки и придвижване и др.	с.Каменна Рикса, с.Видлица, с.Гаврил Геново, с.Георги Дамяново, с.Меляне, с.Говежда, с.Дълги Дел, с.Дива Слатина, с.Копиловци	Услугата е стратирала на 25.05.2015 г., като общината е партньор на АСП. Продължава дейността си.
Клубове на пенсионера									Поддържане на социални контакти, празнуване на различни празници, рожденни дни и др.	11 села от общината - с.Каменна Рикса, с.Видлица, с.Гаврил Геново, с.Георги Дамяново, с.Меляне, с.Говежда, с.Дълги Дел, с.Дива Слатина, с.Чемиш, с.Главановци и с.Копиловци.	

Община Лом	Потребители		Капацитет						Съдържание/основни дейности/ фокус на услугата/ Планирани мерки за развитие на услугата	Местоположение	Статус към 2015 г./ етапи за развитие на услугата
Услуга – име, вид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Дом за възрастни с деменция -СИ	Лица с деменция, с ЕР на ТЕЛК/НЕЛК	Община Лом	50	50	50	50	50	50	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с деменция,	с. Добри дол общ.Лом, ул.”Първа” №45	Налична и продължаване на дейността
Дом за стари хора Специализирана институция	Лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст	Община Лом	25	25	25	25	25	25	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно Кодекса за социално осигуряване, включително на онези от тях, които имат процент намалена работоспособност, установен с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК – продължаване на дейността	с. Добри дол, общ.Лом, ул.”Първа”№ 45	Налична и продължаване на дейността
Дом за възрастни хора с физически увреждания Специализирана институция	Лица с физически увреждания, установени с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК	Община Лом	50	50	50	50	50	50	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с физически увреждания, установени с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК – продължаване на дейността	с. Орсоя, общ.Лом,	Налична и продължаване на дейността
Дом за възрастни хора с умствена изостаналост Специализирана институция	Лица с умерена, тежка или дълбока умствена изостаналост (олигофрении и др.), установена с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК	Община Лом	35	35	40	40	40	40	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица с умерена, тежка или дълбока умствена изостаналост (олигофрении и др.), установена с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК – продължаване на дейността и увеличаване на	Местност „Чучурката” – гр.Лом, ул.”Извънрегулация” №3	Налична и продължаване на дейността, с увеличаване капацитета от 35 на

									капацитета от 35 на 40 места		40 места
Домашен социален патронаж Социална услуга в общността	Възрастни хора на пенсионна възраст, лица с увреждания, военноинвалиди и военнопострадали .	Община Лом	210	210	210	210	210	210	Комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързанис доставка на храна; поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя; съдействие за снабдяване с необходимите технически помощни средства при ползватели с увреждане; битови услуги и др. – продължване на дейността	Гр.Лом, ул."Филип Тотю" №14	Налична и продължава не на дейността
Център за временно настаняване Социална услуга в общността от резидентен тип	Бездомни лица	Община Лом	10	10	10	10	10	10	Комплекс от социални услуги, предоставяни на бездомни лица, насочени към задоволяване на основните жизнени потребности, като подлон и храна - продължаване на дейността	гр. Лом, ул."Призрен" №31, бл.1-2, вх.Г, ап.5-6	Налична и продължава не на дейността
Дневен център за стари хора Социална услуга в общността	Възрастни лица на пенсионна възраст	Община Лом	40	40	40	40	40	40	Комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните, както и на потребностите от организация на свободното време и личните контакти- продължаване на дейността	Гр.Лом, ул."Хаджи Димитър"№28	Налична и продължава не на дейността
Дневен център за стари хора Социална услуга в общността	Възрастни лица на пенсионна възраст	Община Лом	35	35	35	35	35	35	Комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните, както и на потребностите от организация	С.Ковачица, общ.Лом, ул."Осма" №42	Налична и продължава не на дейността

									на свободното време и личните контакти- продължаване на дейността		
Обществена трапезария – социална услуга в общността	Лица и семейства в неравностойно положение	Община Лом	135	135	135	135	135	135	Социална услуга, насочена към задоволяване на потребностите от храна за хора, които не могат да си осигуряват сами – продължаване на дейността	Гр.Лом , в т.ч. кв.Стадиона, кв.Младеново,кв.Моминброд, кв.Хумата	Налична и продължаване на дейността
ЛА – социална услуга в общността	Деца и възрастни с увреждания	Община Лом	50	50	50	50	50	50	„Личен асистент" е лице, полагащи постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности – продължаване на дейността	ДСП-Лом	Налична и продължаване на дейността
ЛА – социална услуга в общността	Деца и възрастни с увреждания	Община Лом	70	70	70	70	70	70	Реализиране на проект по схема 2014BG05M9OP001-2.2015.001„Нови алтернативи" по ОПРЧР 2014-2020 до 29.02.2016 г. Продължаване на дейността по нов проект „Звено за почасови услуги за социално включване" по схема „Независим живот" на ОПРЧР до 30.09.2018 г. „Личен асистент" е лице, полагащи постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности – продължаване на дейността	Община Лом	Налична по проект „Нови алтернативи" по ОПРЧР до 29.02.2016 г. и продължаване по нов проект „Звено за почасови услуги за социално включване" по схема „Независим живот" на ОПРЧР до 30.09.2018г.

Защитено жилище за хора с психични разстройства Социална услуга в общността от резидентен тип	Лица с психични разстройства	Община Лом	10	10	10	10	10	10	Основна цел е създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хората с психични разстройства на територията на община Лом. – продължаване на дейността	С.Замфир, общ.Лом, ул."Цариброд-ска" №7	Налична и продължаване на дейността
ЦНСТ за възрастни хора с психични разстройства или деменция Социална услуга в общността от резидентен тип.	Възрастни хора с психични разстройства или деменция	Община Лом	10	10	10	10	10	10	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15 – продължаване на дейността	Гр.Лом, ул."Каймак Чалан" №9	Налична и продължаване на дейността
Защитено жилище за хора с умствена изостаналост – Социална услуга в общността от резидентен тип	Лица с умствена изостаналост	Община Лом			10	10	10	10	Форма на социална услуга, в която хората водят самостоятелен начин на Живот и се подпомагат от специалисти	Община Лом	Нова за планиране Проектно финансиране/делегирана от държавата дейност
Защитени жилище за хора с психични разстройства или деменция– Социална услуга в общността от резидентен тип – **3 броя**	Възрастни хора с психични разстройства или деменция	Община Лом			3х 10	3х 10	3х 10	3х 10	Форма на социална услуга, в която хората водят самостоятелен начин на Живот и се подпомагат от специалисти	Община Лом	Нова за планиране Проектно финансиране/делегирана от държавата дейност
ЦНСТ за възрастни хора с психични разстройства или деменция Социална услуга	Възрастни хора с психични разстройства или деменция	Община Лом			2х 15	2х 15	2х 15	2х 15	Комплекс от социални услуги, които се предоставят в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица-не повече от 15	Община Лом	Нова за планиране Проектно финансиране/делегиран

в общността от резидентен тип-**2 броя**											а от държавата дейност
Дом а стари хора Специализирана институция	Лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия, вкл.и хора, с процент намалена работоспособност, с ЕР на ТЕЛК/НЕЛК	Община Лом			25	25	25	25	Специализирана институция, предоставяща комплекс от социални услуги на лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителенстаж и възраст включително такива с ТЕЛК/НЕЛК	Община Лом	Нова за планиране Проектно финансиране/делегирана от държавата дейност
Защитено жилище за стари хора - Социална услуга в общността от резидентен тип **2 броя**	Стари хора	Община Лом				2x 10	2x 10	2x 10	Форма на социална услуга, в която хората водят самостоятелен начин на живот и се подпомагат от специалисти	Община Лом	Нова за планиране Проектно финансиране/делегирана от държавата дейност
Община Медковец	Потребители		Капацитет						Съдържание – основни дейности, фокус на услугата, планирани насоки за развитие на услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
Услуга – име, вид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
Домашен социален патронаж – СУ в общността	Самотноживеещи стари хора	с.Расово, с.Пишурка и с.Аспарухово	-	-	70	70	70	70	Приготвяне и доставка на храна по домовете и битово обслужване	с.Расово	Нова, планирана 2017-18г.
Обществена трапезария	Социално слаби възрастни и деца в многодетни с-ства	с.Расово, с.Пишурка и с.Аспарухово			30	30	30	30	Предоставяне на безплатен обяд	с.Расово	Нова, планирана 2017-18г.
Дневен център за стари хора – СУ в общността	Самотни стари хора	с.Расово, с.Пишурка и с.Аспарухово			20	20	20	20	СУ за цялостно обслужване през деня за предоставяне на храна,задоволяване на ежедневните и здравни потребности, организиране на свободното време и контакти.	с.Расово	Нова, планирана 2017-18г. Проектно финансиране/ДДД

Дневен център за възрастни с увреждания- СУ в общността	Възрастни хора с увреждания	Община Медковец				20	20	20	Кмплекс от задоволяване на ежедневните, здравни и рехабилитационни потребности, организация на свободното време, контакти и предоставяне на храна.	с.Аспарухово	Нова, планирана 2018 Проектно финансиране/ДДД
ЦНСТ СХФУ	Лица с физически и стари хора с физически увреждания	Община Медковец				30	30	30	Създаване на среда близка до семейната, с грижа за водене на самостоятелен живот.	с.Аспарухово	Нова, планирана 2018-19г. Проектно финансиране/ДДД
Обществена трапезария – обособяване в отделна сграда	Социално слаби възрастни и деца в многодетни с-ства	с.Медковец с.Сливовик	54	54	34	34	34	34	Предоставяне на безплатен обяд	с.Медковец	Налична
ЛА – социална услуга в общността	Деца и възрастни с увреждания	Община Медковец	40	40	40	40	40	40	Реализиране на проект по схема 2014BG05M9OP001-2.2015.001„Нови алтернативи" по ОПРЧР 2014-2020 до 29.02.2016 г. Продължаване на дейността по нов проект „Звено за почасови услуги за социално включване" по схема „Независим живот" на ОПРЧР до 30.09.2018 г. „Личен асистент" е лице, полагащи постоянни грижи за дете или възрастен с трайно увреждане, или за тежко болен, за задоволяване на ежедневните му потребности – продължаване на дейността	Община Медковец	Налична по проект , схема „Нови алтернативи" по ОПРЧР 2014-2020 до 29.02.2016 г. и продължаване на дейността по нов проект „Звено за почасови услуги за социално включване" по схема

											„Независим живот" на ОПРЧР до 30.09.2018 г. и ДСП
Услуга - име, вид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Насоки за развитие на услугата		Насоки за развитие на услугата
Дневен център за стари хора *(ДДД)*	Възрастни и самотно живеещи	Монтана	8	8	8	8	8	8	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Монтана	Налична
Защитено жилище за лица с - умствена изостаналост	Хора с умствени увреждания	От областта	8	8	8	8	8	8	Създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с умствена изостаналост и псих. разстройства. Дейности за социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; Осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.	Монтана	Услугите са развити като проектни дейности в периода 2013-2014г.
Защитено жилище за лица с - психични разстройства *ДДД/*	Хора с психични разстройства настанени в СИ, подлежащи на извеждане	От областта	9	9	9	9	9	9	Създаване на условия за подпомагане, взаимопомощ, ефективна защита и социална интеграция на хора с умствена изостаналост и псих. разстройства. Дейности за социално включване и възстановяване на изгубените социални умения и навици; Осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща среда, близка до семейната, с възможност за подкрепа и изява.	Монтана	Услугите са развити като проектни дейности в периода 2013-2014 г.

Център за временно настаняване *(ДДД)*	Краткосрочна услуга за лица в риск		9	9	9	9	9	9	Подслон, храна; Активно посредничество за намиране на работа, разширяване на капацитета	Монтана	Налична
Защитено жилище за стари хора *(ДДД)*	Стари хора	От област Монтана	-	-	15	15	15	15	Осигуряване на резидентна грижа за хора с физически увреждания и предотвратяване настаняването им в СИ	Населено място в община Монтана	Нова за планиране
ДВЛФУ- с. Долна Вереница	Лица с физически увреждания с 70 и над 70 % нетрудоспособност	Област	42	42	42	42	42	42	24 часова грижа – медицинска, битова ,социална от квалифицирани специалисти. Гарантиране равноправното положение на домуващите и преодоляване на изолираността, чрез създаване на условия за интегриране в обществото. Това трябва да съответства на техните желания и способности, пълно зачитане на достойнството, убежденията, потребностите и неприкосновеността им, както и правото им да взимат решения, засягащи качеството на техния живот и предоставяните грижи.	С. Долна Вереница	Налична
Преходно жилище в ДВФУ	Възрастни с физически увреждания	Област	8	8	8	8	8	8	Постепенно извеждане на лицата от дома; Изграждане на умения за самостоятелен живот;	С.Горна Вереница	Налична
Домашен социален патронаж *Общинска дейност*	Лица с увреждания или самотно живеещи стари хора с увреждания Самотно живеещи стари хора в места без достъп до услуги	Община Монтана	350	350	350	400	400	400	Дейности за доставка на храна. Мобилна услуга за обхващане на селата. Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка община.	Монтана и всички населени места	Налична - разширяване на дейностите и капацитетите към малките населени места

Клуб на пенсионера - *общинска дейност*	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	Всички населени места в областта							Осигуряване на лични и социални контакти Информиране и консултиране –социално, здравно, правно	В 70% от всички населени места в областта	Налични и нови
Личен асистент*услуга в общност-та по национална програма*	Деца и лица с увреждания стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Община Монтана							Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички населени места от общината	За разширяване
Обществена Трапезария	Лица без доходи; Самотноживеещи лица и семейства получаващи мини-мални пенсии. Лица на месечно подпомагане по чл.9 от ППЗСП. Лица с пенсии над минималния размер и лица с минимален доход , но в изключително тежко здравословно, финансово или социално състояние. Самотни майки,	Всички населени места от Община Монтана	54	54	60	60	60	60	Предоставяне на безплатна храна за обяд.	Приготвянето на храна се осъществява в гр. Чипровци.	Налични.

	чиито доход е само от детските надбавки и/или майчинство.										
Община Чипровци											
Услуга - име, вид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Описание		Основание за предоставяне на услугата
Домашен социален патронаж	**Възрастни хора,** хора с увреждания, ветерани от войните и военноинвалидите.	**Всички** населени места от Община Чипровци.	90	90	90	90	90	90	Доставка на топла храна по домовете на потребителите.	Приготвянето на храната се осъществява в гр. Чипровци. Услугата се предоставя в дома на ползвателя	Услугата е налична.
ЛА	Самотноживещи хора, деца с увреждания, хора с различни заболявания.	Всички населени места от Община Чипровци.	35	35	40	40	40	40	Предоставяне на грижа в семейна среда на хора с трайни увреждания, тежкоболни лица и самотни хора.	Услугата се предостая в дома на ползвателя.	Услугата се предоставя от Община Чипровци по ОПРЧР проект „Нови възможности за грижа".
Обществена Трапезария	Лица без доходи; Самотноживеещи лица и семейства получаващи мини-мални пенсии. Лица на месечно подпомагане по чл.9 от ППЗСП. Лица с пенсии над минималния	Всички населени места от Община Чипровци	66	66	66	66	66	66	Предоставяне на безплатна храна за обяд.	Приготвянето на храна се осъществява в гр. Чипровци.	Услугата се предоставя през периода от 4.01.2016 до 30.04.2016 г. Услугата се финансира

	размер и лица с минимален доход, но в изключително тежко здравословно, финансово или социално състояние. Самотни майки, чиито доход е само от детските надбавки и/или майчинство.										от фонд Социална закрила към МТСП.
Осигуряване на топъл обяд в Община Чипровци	Лица без доходи; Самотноживеещи лица и семейства получаващи минимални пенсии.	Всички населени места от Община Чипровци	66	66	66	66	66	66	Услугата се предоставя като продължение на обществената трапезария, като се предлага топъл обяд на определени груп лица в летните месеци, когато не се реализира проектът „Обществена трапезария".	Приготвянето на храна се осъществява в гр. Чипровци.	Услугата се предоставя от Община Чипровци по ОП 2014BG05FP001-03.01 „Осигуряване на топъл обяд" – 2015 за храни и/или основно материално подпомагане по Фонд за европейско подпомагане на най – нуждаещите се лица 2014 – 2020.

											Услугата се предоставяше през периода от 01.05.2015 до 31.09.2015.
Център за почасово предоставяне на социални услуги в общността и в домашна среда	Лица с увреждания и хора над 65 г. с ограничения в обслужването.	Всички населени места от Община Чипровци	30	65	65				Осигуряване на пълноценен живот чрез повишаване достъпа до социално-здравни услуги на хора с увреждания.	Гр. Чипровци	Услугата се предоставя от Община Чипровци по ОП "Развитие на човешките ресурси", Проект BG05M9OP001-2.002-0072-C001 „Независим Живот"
ЦСРИ	Деца и лица с различен тип увреждания, лица с различни заболявани.	Всички населени места от Община Чипровци както и от съседни общини.			20	20	20	20	Комплекс от социални услуги, свързани с извършване на рехабилитация, социално – правни консултации, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.	С. Железна	Нова за планиране 2015-2020 г.
ЗЖ за пълнолетни лица с психични увреждания	Пълнолетни лица с психични увреждания	От всички населени места			10	10	10	10	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи, изграждане на умения за самостоятелен живот; социални, здравни, образователни и други услуги в зависимост от нуждите на потребителя.	С. Бели мел	Нова за планиране 2015-2020 г.

ЦНСТ за стари хора	Стари хора, които не са в състояние да живеят сами.	Всички населени места от Община Чипровци както и от съседни общини.				20	20	20	Предоставяне на битови и здравни грижи; самостоятелностнаживеещите в дома – самида си приготвят храна и да се грижат за себе си. Подобрена среда за стари хора; Осигуряване на възможност за общуване и запълване на свободното време.	С. Превала	Нова за планиране 2015-2020 г.
Община Якимово	Потребители		Капацитет						Съдържание / основни дейности, фокусни услугата	Местополо-жение	Статус към 2015, етапи за развитие на услугата
Услуга - иметвид	Целеви групи	Териториален обхват	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Планирани насоки за развитие на услугата		
Домашен социален патронаж	Възрастни хора	Цялата община	70	70	100	100	100	100	Предоставяне на топъл обяд	Община Якимово	налична
ЛА - проект „Нови възможности за грижа" – европейско финансиране МТСП	Хора с увреждания	Цялата община	28	28	30	30	30	30	Подпомагане на лицата в ежедневието	Община Якимово	налична

7.СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

7.1.Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областните стратегии за социалните услуги.

Ролята на мониторинга, анализа и оценката на публични политики и проекти, в това число и на областните стратегии за развитие на социалните услуги, като инструменти на доброто управление се търси в няколко по-важни направления:

- Постигане на прозрачност на управлението и процесите за прилагане и изпълнение на областните стратегии и планираните интервенции;
- Спазване на отговорността на управлението;
- Създаване на механизми за включване и участие на заинтересованите страни в управлението на процесите за прилагане и изпълнение на областните стратегии и планираните интервенции;
- Създаване на инструменти за постигане на доверие и съгласие между заинтересованите страни;
- Постигане на контрол и минимизиране и/или смекчаване на негативните въздействия и рискове;
- Прогнозиране на предварителната реакция на целевите групи и заинтересованите страни;
- Намиране на причините за всяка неочаквана или отрицателна реакция на крайните бенефициенти, както и препоръки какви мерки да бъдат взети.

Цели и задачи на мониторинга:

- Основна цел: да се оцени постигнатия напредък спрямо заявените цели, като се ползват показателите (индикаторите), идентифицирани в процеса на планиране.
- Основна задача: да се следи и измерва постигането на заложените цели и ефективността на областната стратегията и интервенциите в хода на тяхната реализация. В резултат от осъществявания мониторинг могат да се направят своевременни корекции в начина им на изпълнение.

Оценката на изпълнението на стратегии и политики на социално включване е важен инструмент в управлението на социалната промяна. Тя дава отговор на редица въпроси: дали процесът продължава да бъде валиден по отношение на проблемите, които адресира и на основните цели, резултати, дейности и вложения; дали стратегията се изпълнява и протича, така както е планирана; дали се постигат заложените цели, задачи и очаквани резултати и дали е осигурена предвижданата устойчивост. Заключенията и препоръките от оценката на цялостния ефект и

въздействие на стратегията се използват за програмиране на последващата интервенция – политики, стратегии, мерки.

Цели и задачи на оценката:

- Основна цел: да даде вярно и обективно заключение до каква степен са постигнати планираните продукти, резултати и въздействие на програма, стратегия, интервенция, проект.
- Основна задача: да протече процес на системно и обективно анализиране на следните аспекти на програма, стратегия, проект (текущи или приключили): релевантност, изпълнение и ефикасност, успеваемост, ефективност и цялостно въздействие, устойчивост на постиженията

Напредъкът в реализацията на Областната стратегия ще бъде оценяван по следните основни критерии, приети в европейската и световната практика:

- *Релевантност* – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- *Ефикасност* на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на планирания обхват и обем на дейностите, планираните / вложените ресурси;
- *Ефективност* – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности – индивидуални и общи за рисковата група;
- *Въздействие* на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- *Устойчивост* на услугите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

7.2.Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на планове и дейности в съответствие с направените препоръки.

За проследяване изпълнението на дейностите на областната и общинските стратегии за развитие на социалните услуги в област Монтана ще продължи дейността си обособено Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) към Областната комисия по социална политика.

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

- Годишни мониторингови доклади за изпълнението на Стратегията;

Годишния мониторингов доклад отчита общите условия за изпълнение на Стратегията и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на социалните услуги на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и мерките въз основа на индикаторите за наблюдение; мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни; резултатите от извършени тематични оценки или оценки за специфични случаи към края на съответната година; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

- Междинна оценка за реализацията на Стратегията – изготвя се към средата на периода на действието и;

Междинната оценка включва - оценка на първоначаните резултати от изпълнението, оценка на степента на постигане на целите и мерките, резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на общинските стратегии; оценка на ефективността и ефикасността на използванети ресурси, възникналите проблеми и предприетите действия от компетентните органи за тяхното преодоляване.

Изводите и препоръките от направената междинна оценка се използват за планиране изпълнението на Стратегията и при необходимост за актуализация на областната стратегия за развитие на социалните услуги за оставащия период на нейното действие.

За осигуряване на информация и публичност на изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана се изготвят междинен доклад.

- Последваща оценка за изпълнението на Стратегията – изготвя се не по-късно от една година след изтичане периода на действие на Стратегията.

Последващата оценка включва - оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите; оценка на общото въздействие; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки относно провеждането на политиката за предоставяне на социални услуги на територията на област Монтана.

За осигуряване на информация и публичност на изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана се изготвя Окончателен доклад.

Окончателният доклад съдържа информация относно резултатите от последващата оценка съгласно критериите за оценка на изпълнението на областната стратегия за развитие, резултатите от

последващата оценка на изпълнението на общинските стратегии за развитие на социалните услуги, изводи и предложения за изпълнението на приоритети за развитие областта на социалните услуги, включително за актуализация на областната стратегия за развитие на област Монтана.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги се актуализира:

- при съществени промени на икономическите и социалните условия в областта;

- в резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;

- при съществени промени в секторни стратегии и програми, влияещи върху изпълнението на областната стратегия;

- на основата на резултатите от междинната или последващата оценка.

Раздел В: План за действие

8.Институционална рамка за изпълнението на Стратегията

8.1.Отговорности и роли

Ролите и задачите на институциите на областно ниво, общините, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в управлението и координацията на изпълнението на мерките и дейностите, включени в Областната стратегия за развитие на социалните услуги, се определят съответно от техните компетенции, съобразно нормативно регламентираните им функции и конкретни ангажименти, както и от идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

Областен управител на област Монтана

Областният управител, в качеството си на едноличен орган на изпълнителна власт, осъществява държавното управление по места и осигурява съответствие между националните и местните интереси при провеждане на регионалната политика, като организира разработването и изпълнението на областни планове, стратегии и програми за регионално развитие, осъществява взаимодействие с органите на местното самоуправление и местната администрация. Предвид своите функции областния управител Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга -- между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Съгласно определените функции в рамковата нормативна уредба, областният управител има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- организира разработването на стратегия за развитие на социалните услуги на областно ниво въз основа на анализ на потребностите от социални услуги във всяка община на територията на областта;
- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане и съгласуване от Областния съвет за развитие;
- утвърждава Областната стратегия за развитие на социалните услуги и при необходимост актуализацията и;
- Внася проекта на междинния и окончателния доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, които отчитат резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението и за съгласуване от Областния съвет за развитие;
- Внася проекта за актуализация на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане и съгласуване от Областния съвет за развитие.

- утвърждава актуализацията на Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Координира общините на територията на областта при разработването на общинските планове за развитие на социалните услуги;
- Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Съвместно с РДСП Монтана подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегрирането на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;
- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Областен съвет за развитие на област Монтана

Областният съвет за развитие е колективен орган за провеждане на политика в областта на регионалното развитие на територията на област Монтана. Отговорностите и ролята на областния съвет за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта са следните:

- Съгласува Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложени в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта;
- Съгласува междинния и окончателния доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, които отчитат резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението и;
- Съгласува актуализацията на Областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Създава Комисия по социална политика, която да подпомага дейноста му при провеждането на държавната политика за социално подпомагане в областта и одобрява правилата за организация на дейността и.

Регионална дирекция за социално подпомагане - Монтана и дирекциите "Социално

подпомагане" – Монтана, Берковица, Лом, Брусарци и Чипровци

Регионалната дирекция за социално подпомагане и дирекциите „Социално подпомагане“ като териториални структури на Агенцията за социално подпомагане провеждат държавната политика в областта на социалното подпомагане, целеви помощи, семейните помощи за деца, закрилата на детето и рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на област Монтана в сътрудничество с държавните органи, областната администрация, органите на местното самоуправление и юридическите лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза, които създават условия и съдействат за реализирането на програми и проекти в обслужваните от тях общини.

Взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране устойчивостта на изпълнение на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средствата за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

Ролята на РДСП – Монтана по отношение разработването и изпълнението на Областната стратегия включва:

- Подпомага общините при изготвянето на годишен план за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социални услуги;
- Поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията.
- РДСП отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение; РДСП носи отговорност за реформирането и преструктурираметова специализираните институции в област Монтана.

Дирекциите "Социално подпомагане" - Монтана, Берковица, Лом, Брусарци и Чипровци

От основните си, нормативно определени функции, Дирекциите "Социално подпомагане" с отделите си по „Социална закрила” и „Закрила на детето” изпълняват следните дейности с отношение към реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- участват при разработването на стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво;
- участват в разработването на анализ на потребностите от социални услуги в общините, които обслужват;
- проучват потребностите на населението от социални услуги в съответните общини;
- правят предложения до регионални дирекции за социално подпомагане за откриване, промяна във вида и/или промяна на капацитета и закриване на социални услуги - делегирана от държавата дейност;
- ежегодно съгласуват годишния план за развитие на социалните услуги на общинско равнище;
- координират дейностите по планиране и развитие на социалните услуги на общинско ниво;
- оказват методическа помощ и съдействие на общинската администрация при предоставяне на социални услуги в общността и в специализираните институции;
- съдействат и сътрудничат на физически и юридически лица, осъществяващи дейности по закрилата на детето и социалните услуги;
- осъществяват сътрудничество с общинската администрация и с неправителствени организации при осъществяването на политиката в областта на социалната закрила на рисковите групи в съответните общини;
- осъществяват текущата практическа дейност по закрила на детето в съответните общини;
- извършват временно настаняване и временно прекратяване настаняването на деца при семейства на роднини и близки, в приемни семейства и в специализирани институции;
- определят и провеждат конкретни мерки по закрилата на децата и контролират изпълнението им.
- извършват конкретна социална работа, насочена към подкрепа на рисковите групи с цел социалното им включване в общността
- извършват дейности по извеждане и настаняване в специализирани институции, насочват потребителя към ползване на социални услуги в общността и реинтегриране;
- правят предложения до кметовете на съответните общини за предоставяне на алтернативни услуги в общността.

Териториален отдел на Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)

Функциите на териториалните отдели на ДАЗД се предимно контролни по отношение на различните организации, които предоставят услуги за деца – за спазване на утвърдените критерии и стандарти при предоставянуето на услуги за деца, осъществяване наблюдение относно спазване правата на детето и извършване планови проверки за спазване правата на детето от всички държавни, общински и частни училища, детски градини и ясли, обслужващи звена, лечебни

заведения, дирекции "Социално подпомагане", доставчици на социални услуги за деца, юридически лица с нестопанска цел, работещи в сферата за закрила на детето, и специализирани институции за деца.

За изпълнение на настоящата Стратегия дейността на териториалната структура на ДАЗД включва:

- Оказване методическа помощ на областна администрация, местни общински власти, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;
- Предоставяне на информация относно издавани лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Предоставяне на информация относно извършения контрол за спазване стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

Общини

Общината е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Органи на местното самоуправление и местната администрация в общината са общинският съвет и кметът на общината.

Общините са доставчик на социални услуги, разработват и изпълняват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск; хората с увреждания и старите хора на тяхната територия, като комбинират ресурсите и координират дейности в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск.

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия в съответствие с нормативно определените им правомощия.

Роля и отговорности на **кмета** на общината:

- организира разработването на стратегия за развитие на социалните услуги на общинско равнище въз основа на утвърдената от Областния управител Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- организира разработването на Анализ на потребностите от социални услуги на територията на общината съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";
- организира разботването на годишен план за развитие на социалните услуги на територията на общината и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- Организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на общинския план за развитие на социални услуги;
- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от общинския съвет;
- Осъществява годишен мониторинг и оценка на изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги и оценка на нуждите на групите в риск
- Кметът на общината управлява социалните услуги на територията на съответната община, които са делегирани от държавата дейности и местни дейности, отговаря за спазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги
- Кметът на общината осъществява контрол за целесъобразното разходване на предоставените средства
- Поддържа актуален регистър, който включва: брой и видове социални услуги на територията на общината, които се финансират от държавния бюджет; капацитет и реален брой на лицата, които ползват социални услуги, финансирани от държавния бюджет, по отделни услуги;
- Търси възможности и осигурява финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в областната стратегия.

Роля и отговорности на Общинския съвет:

- приема Анализ на потребностите от социални услуги на територията на общината;
- приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината, съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";
- ежегодно - до 30 април, приема годишния план за развитие на социалните услуги на общинско ниво, съгласувано със съответните дирекции "Социално подпомагане";
- одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- взема мотивирани решения, свързани с развитие на социалните услуги на територията на общината (откриване, закриване, промяна на вида и/или промяна на капацитета на социалната услуга, разширяване, дофинансиране и пр.). Когато решението е за закриване на социални услуги за деца, задължително предварително се изисква и становище на председателя на Държавната агенция за закрила на детето.

- съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- създава Обществен съвет за упражняване на контрол при осъществяването на дейностите в областта на социалните услуги на територията на съответната община.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги

За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите в областта на социалните помощи и социалните услуги, във връзка с разпоредбите на ЗСП и Правилника за приложението му, с решение на общинския съвет във всяка община е създаден Обществен съвет по социално подпомагане и услуги. Ролята му за изпълнение на стратегията е свързана с:

- съдействие за провеждане на политиката в областта социалните услуги в общината;
- съдействие и подпомагане за разработване на областната стратегия, общинските програми, планове и проекти, свързани със социалните услуги;
- съдействие за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги от лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане;
- осъществяване на контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти;
- изготвяне на становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината;
- Стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницииране и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и инициират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;

- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища; Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Регионален инспекторат по образование към МОН - Монтана

Регионалният инспекторат по образование към МОН – Монтана отговаря съвместно с РДСП Монтана за координиране и изпълнение на дейности за достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици. Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложени в Стратегията, изпълнява и Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности за област Монтана.

Дирекция „Регионална служба по заетостта" Монтана и дирекции „Бюро по труда" – Монтана, Лом и Берковица

Дирекция „Регионална служба по заетостта" Монтана и дирекциите „Бюро по труда" на територията на област Монтана участват в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (възрастни с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, в това число хора от ромски общности в обособени квартали) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Регионална здравна инспекция Монтана

Отговорностите и ролята на РЗИ-Монтана при изпълнение на стратегията са насочени към здравната профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременост; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа на техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора и др. и предоставяне обощена информация за нуждите на планирането, наблюдението и отчитане дейностите по Стратегията

Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в ОбластМонтана. Гражданските организации предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общината и областта за хора в риск. Съвместно с общините, териториалните структури на АСП и гражданите НПО разработват интегрирани политики и мерки за социално включване. Участват в инициирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите. Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението Стратегията и при необходимост - при актуализирането и, като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители, предоставят обощена информация за дейността им и др.

8.2. Механизми за партньорство

Развитието на партньорства между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и общинско ниво способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори.

Разработването на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2016-2020 г. се основаваше на принципа на партньорство между ангажираните институции с цел синхронизиране и обвързване на социалните услуги с образователната, здравната и другите секторни полинити и планиране на услуги с междуобщински и регионален обхват, така че да отговарят на комплесните потребности на населението от областта.

В процеса на изпълнение на Стратегията за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015 г. в област Монтана бяха създадени партньорства между заинтересовините страни от местните и териториалните власти и неправителствения сектор, и тяхната дейност ще продължи през настоящия програмен период.

- **Меморандум за разбирателство и сътрудничество между УНИЦЕФ, Областна администрация Монтана и общините от област Монтана.**

В подкрепа на изпълнението на Националната стратегия за детето 2008 – 2018 г., Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за детето, на Пътната карта за нейното изпълнение и на Националната стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България", както и с оглед реализацията на дейности за подобряване благосъстоянието на децата в област Монтана, на 22.10.2013 г. се подписа Меморандум за разбирателство и

сътрудничество между УНИЦЕФ, Областна администрация Монтана и общините от област Монтана.

Това партньорство цели обединяване на усилия и действия на изпълнителната власт на всички нива, местното самоуправление, неправителствения сектор и социалните партньори да работят по-активно и ефективно в посока да бъде гарантирано **правото на всяко дете на здраве, образование, равенство и закрила.** Подписаният документ изтича на 31 декември 2017 г.

- **Областна координационна група**.

За подпомагане и за оперативното координиране и консултиране на целия процес по изпълнение на Меморандума за разбирателство и сътрудничество между УНИЦЕФ, Областна администрация Монтана и общините от област Монтана със Заповед на Областният управител беше създадена **Областна координационна група**.

В Координационната група участват представители на УНИЦЕФ, на областна администрация, на общините - партньори по настоящия меморандум, Регионална дирекция социално подпомагане, Регионалния инспекторат по образование, Регионална здравна инспекция, Областна дирекция на министерство на вътрешните работи, Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните непълнолетни, представители на Районните и Окръжни съдилища и прокуратура, неправителствени организации и други, които имат отношение по изпълнението на целите на меморандума.

- **Областен координационен механизъм по деинституционализация** /ОКМД/

В област Монтана беше създаден Областен координационен механизъм по деинституционализация с цел да се осигури ефективна координация и взаимодействие на ангажираните субекти при изпълнение на политики за деинституционализацията на децата от вече закрити през 2015 г. специализирани институции.

ОКМД кореспондира и с Координационният механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция е създаден в изпълнение на чл. 6а, ал. 3 от Закона за закрила на детето и Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени деца и деца – жертва на трафик.

В Механизма са включени представители на областната администрация, общините Монтана и Лом, Регионална дирекция „Социално подпомагане", Регионална здравна инспекция, Областна дирекция на МВР - Монтана, Дирекции „Социално подпомагане" чрез Отделите за закрила на детето - Монтана и Лом, местният координатор по проект „Стратегическа деинституционализация и реформа на грижите за деца от 0 до 3 години" и директорът на Комплекс за медико-социални услуги – Монтана.

В изпълнение на настоящата Стратегия ще бъдат прилагани и други инструменти за сътрудничество като:

- Организиране и провеждане на обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус.
- Разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск.
- Установяване на сътрудничества и партньорства мужду общините в областта – провеждане на ежегодни тематични срещи за споделяне на опит, посещения между съседни общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности за подкрепа на целевите групи.
- Подписване на споразумения за съвместна работа при изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги – определят се рамкови правила и области на съвместна работа; формализират се и се издигат на по-високо ниво традиционно добри взаимоотношения.
- Създаване на групи/механизми за съвместно разработване на Общински планове за развитие и други документи.
- Развитие на публично-частните партньорства при финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финасиране.
- Привличане на местния бизнес и организациите на предприемачите при изпълнение на стратегията - за интегриране на пазара на труда на младежи напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, социални предприемачество и др.

9.СТРУКТУРИ ЗА КООРДИНАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

За оперативното управление, координиране и наблюдение на целия процес по изпълнението на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана и съответно на общинските такива, ще продължат дейността си създадените с Решение на Областния съвет за развитие през 2012 г. **Областната комисия по социална политика и звено за мониторинг и оценка към нея.**

Тъй като общините отговарят за цялостното изпълнение на общинските стратегии, е необходимо всяка община да определи **общински координатор** и да бъдат създадени **общински координационни звена** за осигуряване на взаимодействие и синхронизирането на дейностите на областно и общинско ниво.

9.1.На областно ниво

Областна комисия по социална политика

Комисията по социална политика е постоянно действащ орган и има за цел:

1. подпомагане на областния управител при определяне, организиране и контролиране провеждането на държавната политика за социално подпомагане в областта;

2. оперативно координиране и консултиране на целия процес по изпълнението на приетите стратегически документи за развитие на социалните услуги на областно ниво.

По отношение изпълнението на Областната стратегия Комисията по социална политика има следните функции:

1. Координира изпълнението на областната и общинските стратегии за развитие на социалните услуги в областта.

2.Разглежда, обсъжда и анализира състоянието и проблемите при предоставянето на социалните услуги на територията на област Монтана.

3. Координира дейността по деинституционализацията в областта.

4. Взаимодейства с общините получава обратна връзка за напредъка на изпълнението на общинските стратегии за социални услуги.

5. Предоставя възможност за съгласуване на дейностите на общинско и областно ниво по изпълнение на стратегиите за социални услуги.

6. При идентифицирани проблемни зони, възникнали в процеса на изпълнение на стратегията подпомага намирането на решения за преодоляването им.

7. Предоставя възможност за междуобщинска и междуинституционална обмяна на опит по изпълнението на стратегията.

8.При необходимост взема решения за междуинституционални и междуобщински инициативи и кампании по приоритетите на областната стратегия.

9. При необходимост дава становища или подкрепа на подготвени проектни предложения от НПО, общини и други заинтересовани страни.

10. Съдейства за осъществяването на мониторинга и оценката на изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, търси съгласувани решения за възникнали проблемни зони, отчетени от ЗМО в рамките на неговата дейност.

11.Подпомага РДСП и кметовете на общини в изготвянето на годишен план за изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги.

12. Одобрява годишен мониторингов доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги на базата на заложените приоритети и цели на стратегията и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.

13. Приема междинен и окончателен доклад за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги изготвени от ЗМО.

14. Изготвя и приема, при необходимост, Актуализацията на Областната стратегия за развитие на социалните услуги.

В състава на Постоянната комисия по социална политика към Областния съвет за развитие са включени представители на: областна администрация – областен управител и/или ресорен заместник областен управител, кметове или заместник кметове от всички общини, директора на

Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Монтана, всички дирекции „Социално подпомагане” в област Монтана, Регионален инспекторат по образованието – гр. Монтана, Дирекция „Регионална служба по заетост” – гр. Монтана, Държавна агенция за закрила на детето, Регионална здравна инспекция – гр. Монтан,а Регионално представителство на Агенция за хората с увреждания, Български червен кръст – гр. Монтана, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на социалните услуги в област Монтана и други заинтересовани страни.

В зависимост от темите които се обсъждат, по преценка на Областния управител и директора на РДСП, за участие в заседанията на Комисията могат да бъдта канени и други заинтересовани страни.

Звено за мониторинг и оценка към Областна комисия по социална политика

Звеното за мониторинг и оценка е структура към Постоянната комисия по социална политика към Областния съвет за развитие на област Монтана и е създено за осъществяване на оперативното изпълнение на дейности за мониториг и оценка на изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана.

Системата за мониторинг и оценка е предназначена да подпомагне непрекъснатото развитие и подобряване на приетата Стратегия и политикикте за социално включване. За тази цел ЗМО работи за:

- Осигуряване на постоянен поток от актуална информация за промените в социалната среда в областта;
- Обезпечаване на текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво
- Изработването на комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи.
- Събира и систематизиране на информация за базовите индикатори по общини, както и текуща информация за социалните услуги и дейности.
- Изпълнява посещения на място за наблюдение на дейности в социални услуги в общините;
- Оказва съдействие и логистика за проучвания, оценки и други дейности, осъществявани от външни експерти или организации по общини;
- При необходимост предоставя консултации и практически съвети на общините и доставчиците на услуги за подобряване на изпълнението на стратегията по места.
- Разработва годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение от Постоянната комисия по социална политика;
- Разработва междинна и последваща оценка и съответно междинен и окончателен доклад за изпълнението на Стратегията, които се представят за обсъждане и одобрение от Постоянната комисия по социална политика;

- Разработва предложения за Актуализиране на Областната стратегия с цел подобряване и усъвършенстване на социалните услуги и мерки.

В състава на ЗМО са включени представители на: областна администрация – ресорен заместник областен управител и експерт, определени със заповед на кметовете на общини общински координатори, директора на Регионална дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Монтана и експерт, експерти от - всички дирекции „Социално подпомагане” в област Монтана, Регионален инспекторат по образованието – гр. Монтана, Дирекция „Регионална служба по заетост” – гр. Монтана, Държавна агенция за закрила на детето, Регионална здравна инспекция – гр. Монтана, Регионално представителство на Агенция за хората с увреждания, Териториално стотистическо бюро – Монтана, Български червен кръст – гр. Монтана, Ресурсен център, юридически лица с нестопанска цел, работещи в областта на социалните услуги в област Монтана и други заинтересовани страни.

Правилата за организацията и дейността на Комисията по социална политика и Звеното за мониторинг и оценка се приемат от Областния съвет за развитие по предложение на Областния управител.

Поименният състав на Комисията и ЗМО се определят със заповед на Областния управител.

9.2.На общинско ниво

Общинскии координатор

За изпълнение на областната и общински стратегии е необходимо със заповед на кмета на общината да бъде определен общински координатор, който е стратегически участник в изпълнението както на общинска и така и областната стратегии, тъй като участва в структурите за координация на общинско и областно ниво.

Общинският координатор има следните функции и задачи:

- пряко отговаря за всички дейности, свързани с разработването и изпълнението на стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво;

  ръководи процеса на изпълнение на стратегията и плана за нейната реализация на общинско ниво, съгласува своите действия с кмета на общината, а при въпроси, които изискват решение на общинския съвет, предоставя нужните документи и осъществява необходимите процедури за раглеждане от общинския съвет.
- има отговорността да информира текущо кмета на общината, общинския съвет и другите отдели в общинска администрация за хода на разработването и изпълнението на общинската стратегия за развитие на социалните услуги и годишния план за нейното изпълнение след заседанията на Общинското координационно звено.

- като член на Звеното за мониторинг и оценка, синхронизира своите действия на областно ниво, като подава периодична информация за напредъка на изпълнението на общинската стратегия, която трябва да е в пълно съответствие с областната.
- осъществява постоянно взаимодействие с ДСП и с другите заинтересовани страни на общинско и областно ниво в изпълнение на общинската и областната стратегия за социалните услуги.
- отговаря за цялостната дейност по организацията и провеждането на заседанията, изпращането и съхранението на материалите, свързани с работата на Общинското координационно звено.

Общинското координационно звено

Общинските координационни звена се създават за разработване и изпълнение на Общинските стратегии за развитие на социалните услуги. Състава и функциите им се определят със заповед на кмета на общината.

Общинските координационни звена имат следните функции и задачи:

- координират целия процес по разработване, изпълнение и актуализиране на общинската стратегия за развитие на социалните услуги и годишните планове за нейното изпълнение.
- съгласуват изпълнението на стратегията с ДСП.
- съгласуват междуобщински механизми за сътрудничество.
- координират и съгласуват разкриването на социални услуги на общинско ниво преди разглеждането на тези въпроси от съответната общинска комисия и Общинския съвет.
- взаимодействат с другите координационни структури по въпроси, свързани с изпълнението, както на общинската стратегия, така и на областната стратегия за развитие на социални услуги.
- предоставят възможност за съгласуване на дейностите на общинско и областно ниво по изпълнение на стратегиите за развитие на социалните услуги.
- идентифицират проблемни зони, възникнали в процеса на изпълнение на стратегията, и намира решения за преодоляването им.
- сътрудничат с екипа на Звеното за мониторинг и оценка, подават информация, търсят съгласувани решения за възникнали проблемни зони, отчетени в процеса по мониторинг и оценка.
- дават становища по подготвени проектни предложения от НПО, общини и др. заинтересовани страни за целесъобразност по отношение на приоритетите на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

- събират и обобщават информация за всички подготвени и подадени за участие в конкурентен подбор проектни предложения и инициативи в изпълнение на общинската стратегия за развитие на социалните усулги.
- координират и съгласуват изпълнението на комуникационната програма на областната стратегия за развитие на социалните услуги на общинско ниво.

10.Ресурси

10.1.Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Необходимият ресурс от кадри и специалисти, които да осигуряват предоставянето на качествени социални услуги в общността и в услуги от резидентен тип, като минимум е заложен в Методика за определяне длъжностите на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността.

Методиката се утвърждава със заповед на министъра на труда и социалната политика с цел спазването на стандартите и критериите за обслужващ персонал в социалните услуги при определяне на конкретни длъжности на персонала в социалните услуги, предоставяни в специализирани институции и в общността, съгласно разпоредбата на чл. 41, ал. 5, т. 1 от ППЗСП и чл. 6 б от Наредбата за критериите и стандартите за социални услуги за деца.

10.2.Финансови и материални ресурси

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2016 г. – 2020 г. са възможни схеми на финансиране чрез делегиран бюджет, общинско финансиране на местни дейности, средства от европейски фондове, оперативни програми и национални програми. Възможно е и финансиране от други донори и неправителствени организации, както и средства от частния сектор.

11.Етапи в изпълнението на стратегията

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Монтана обхваща 5 годишен период (2016 – 2020 г.), в който се обособяват два основни етапа за изпълнение на стратегията, както следва:

Етап	Период	Дейности
Първи етап	2016 – 2018 г.	• Изготвяне и приемане на Общински стратегии за социалните услуги в 11-те общини • Изпълнение на дейностите по стратегията. • Текущо наблюдение – годишен

Етап	Период	Дейности
		мониторингов доклад • Междинна оценка за напредъка в изпълнението на целите на стратегията - втора половина на 2018 г.
Втори етап	2019 – 2020 г.	• актуализация на стратегията - първата половина на 2019 г. • Изпълнение на дейностите по стратегията • Текущо наблюдение - годишен мониторингов доклад

12.Комуникационна програма

Комуникационна програма представлява система от цели, задачи и дейности, които биха могли да подпомогнат популяризирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Монтана (2016 – 2020 г.).

Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:

- *Прозрачност* – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите по Областната Стратегия за развитие на социалните услуги;
- *Координация* с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
- *Позитивност на комуникационните послания* – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Областната стратегия за развитие на социални услуги.
- *Широко междуобщинско и междусекторно партньорство*, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.
- *Достъпност на информацията* – достигане на комуникиращата информация до най-голям брой заинтересовани лица

12.1.Цели и методи

Основните цели на Комуникационната програма на Областната стратегия за развитие на социални услуги в Монтана (2016 – 2020 г.):

- да представи и **популяризира** сред широката общественост и заинтересованите страни **резултатите, ползите и положителните ефекти** от изпълнението на Областната стратегия;
- да спомогне за изграждане на **обществена подкрепа към политиките на социално включване**.

Мерки за постигане на основните цели:

- Информиране на местната общност и всички заинтересовани страни за Областната Стратегия за развитие на социалните услуги на територията на област Монтана;
- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на областта;
- Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на област Монтана;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

За изпълнение целите на Комуникационната програма ще се използват няколко основни форми на **комуникационни методи**: директна комуникация със заинтересованите страни и широката общественост, комуникация чрез масовите медии, интернет, комуникация чрез разпространение на информационни материали и работа с партньори.

Директната комуникация ще цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникацията чрез масовите медии може да се осъществява чрез предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез пресконференции, брифинги и съобщения за медиите, а също и неформални работни срещи; комуникация чрез интернет и информационни материали. поддържане и актуализиране на информацията за Областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали, съобразени с визията, целите и приоритетите на Стратегия.

Комуникационната програма ще се подкрепят *инициативи на гражданското общество*, стимулирани от Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и инициативи на *читалища и местни НПО*, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

12.2.Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в комуникационната програма се предвижда включване и делегиране на информационни и комуникационни функции на основните

партньори по изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги – Областна администрация Монтана, чрез експерта за връзки с обществеността и РДСП - Монтана.

Задачи и отговорности на експерта за връзки с обществеността в областна администрация за реализирането на комуникационната програма.

- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма.
- Съгласува и синхронизира своите действия с Звеното за мониторинг и оценка и Комисията по социална политика.
- Въвлича всички заинтересовани страни в информационния обмен за целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги чрез сътрудничество с техните експерти за връзки с обществеността или органи и институции, отговорни за подготовката и реализацията на информационни кампании и комуникационни материали.
- популяризира актуална информация по изпълнението на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Търсене на обратна връзка от комуникиращата информация и предвиждане на възможности за коригиращи действия.
- Организира брифинги, пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.
- Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията.
- Публикуване на Областната стратегия за развитие на социалните услуги.

Раздел Д: Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ДОКЛАД ЗА АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И ОЦЕНКАТА НА ПОТРЕБНОСТИТЕ В ОБЛАСТ МОНТАНА.